

FRIEDRICH
SCHILLER

WILHELM TELL

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN: BARIŞ GÖNÜLŞEN

Friedrich Schiller (1759-1805): Alman şair, düşünür, tarihçi ve oyun yazarı. Hukuk ve tıp eğitimi gördü. Daha ilk oyunu Haydutlar'la büyük bir başarı kazandı. Edebiyat yaşamının ilk yıllarında Alman toplumunun önyargılarını sertçe eleştiren eserler yazdı. 1789 yılında Jena Üniversitesi'nde tarih profesörlüğüne getirildi. Tarih ve estetik konularındaki eserlerinin çoğunu bu dönemde yazdı. 1794 yılından sonra Goethe ile yakınlaşıp güçlü bir dostluk kurdu. Özellikle bu dönemde yazdığı lirik şiirleri ve oyunlarıyla Goethe'yle birlikte Alman edebiyatına yön verdi. İlk oyunu Haydutlar'da Alman gençliğini sarsan o coşkulu, isyankar şiirin doruğa çıktığı Wilhelm Tell, Schiller'in tamamladığı son oyunudur. Schiller, Avusturyalı valiye başkaldıran efsanevi İsviçreli kahraman Wilhelm Tell'i ölümsüzleştirmiş, sıradan bir avcıyı dünyanın hemen her yerinde bir bağımsızlık ve vatanseverlik simgesine dönüştürmüştür.

Bariş Gönülşen (1974): İzmir'de doğdu. İzmir Bornova Anadolu Lisesi Almanca Edebiyat ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisat Bölümü mezunudur. Uzun süredir kitap çevirerek yaşamını sürdüren çevirmen Almanca ve İngilizceden çok sayıda eseri Türkçeye kazandırmıştır.





Genel Yayın: 4898

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRIEDRICH SCHILLER
WILHELM TELL

ÖZGÜN ADI
WILHELM TELL

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN
BARIŞ GÖNÜLŞEN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
Sertifika No: 40077

EDİTÖR
KORAY KARASULU

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
DEFNE ASAL

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

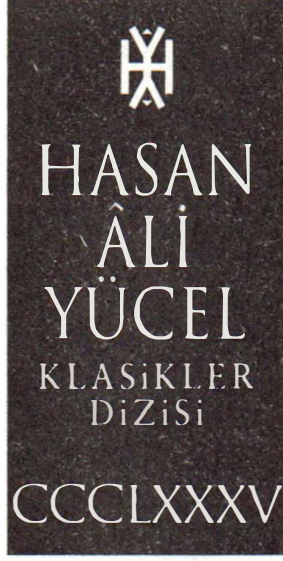
1. BASIM, EYLÜL 2020, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-070-1 (CİLTİLİ)
ISBN 978-625-405-069-5 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
UMUT KAĞITÇILIK SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.
KERESTECİLER SİTESİ FATİH CADDESİ YÜKSEK SOKAK NO: 11/1 MERTER
GÜNGÖREN İSTANBUL
Tel: (0212) 637 04 11 Faks: (0212) 637 37 03
Sertifika No: 45162

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Faks (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr



FRIEDRICH SCHILLER

WILHELM TELL

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:
BARIŞ GÖNÜLŞEN

TÜRKİYE  BANKASI
Kültür Yayınları

Kişiler

HERRMANN GESSLER,	İmparatorluğun
ATTINGHAUSEN BARONU WERNER,	Schwyz ve Uri'ye
ULRICH VON RUDENZ	atadığı vali
	Sancak beyi
	Baronun yeğeni

Schwyzliler:

WERNER STAUFFACHER
KONRAD HUNN
ITEL REDING
HANS AUF DER MAUER
JÖRG IM HOF
ULRICH DER SCHMIDT
JOST VON WEILER

Urililer:	
WALTER FÜRST	
WILHELM TELL	
RÖSSELMANN	Peder
PETERMANN	Zangoç
KUONI	Çoban
WERNI	Avcı
RUODI	Balıkçı

Unterwaldenlılar:

ARNOLD VON MELCHTHAL

KONRAD BAUMGARTEN

MEIER VON SARNEN

STRUTH VON WINKELRIED

KLAUS VON DER FLÜE

BURKHARDT AM BÜHEL

ARNOLD VON SEWA

LUZERNLİ PFEIFFER

GERSAULU KUNZ

JENNI

SEPPI

GERTRUD

HEDWIG

BERTA VON BRUNECK

Genç balıkçı

Genç çoban

Stauffacher'in
eşi

Tell'in eşi,

Fürst'ün kızı

Yüklü bir mirasa
sahip zengin bir
kadın

Köylü kadınlar:

ARMGARD

MECHTHILD

ELSBETH

HILDEGARD

Tell'in oğulları:

WALTER

WILHELM

Ücretli askerler:

FRIESSHARDT

LEUTHOLD

RUDOLPH DER HARRAS

Gessler'in
kâhyası

JOHANNES PARRICIDA
STÜSSI

Svabya Dükü
Korucu

URI HABERCİSİ

İMPARATORLUK HABERCİSİ

ŞANTIYE ŞEFİ

TAŞ USTASI, KALFALAR VE ÇIRAKLAR

TELLAL

MERHAMETLİ KARDEŞLER

GESSLER'İN SÜVARİLERİ

DÖRT KANTONDAN KADINLI ERKEKLİ BİRÇOK

YURTTAŞ

I. Perde

1. Sahne

*Vierwaldstättensee'nin¹ yüksek ve kayalık kıyısı,
Schwyz'in karşısı.*

*Göl karanın içine girinti oluşturuyor. Kıyıda fazla uzak
sayılmayacak bir yerde bir kulübe ve gölde sandalryla
ilerleyen genç bir balıkçı görünür. Gölün ilerisinde, pırıl
pırıl parlayan güneşin altında Schwyz'in yemyeşil çayırıları,
köy ve çiftlikleri uzanır. İzleyicilerin solunda Haken'in
bulutlarla kaplı zirveleri, sağındaysa uzaktaki fonda karlı
dağlar. Perde açılmadan ineklerin boynundaki çanların
ahenkli sesleriyle beraber Kuhreihen melodisi² duyulur, aynı
sesler perde açıldıktan sonra da bir süre devam eder.*

GENÇ BALIKÇI

(Sandalda Kuhreihen melodisiyle şarkı söyler.)

Su gülümser bize, göl çağırır kendine,
Delikanlı yeşil kıyıda dalar uykuya,
Bir ses duyar sonra,
Tatlı bir flüt gibi,
Sanki cennette meleklerin sesi.

1 Dört Kanton Gölü adını çevresindeki dört orman kantonundan (Uri, Schwyz, Unterwalden ve Luzern) alan Orta İsviçre'deki fiyort gölü. Günümüzde Luzern Gölü adıyla bilinmektedir. (ç.n.)

2 Kuhreihen İsviçre Alpleri'nde sığırtmaçların kornoyla çaldığı, basit ve gele-
neksel halk melodisi. (ç.n.)

Memnun mesut uyandığında,
Sular sinesine sarılır,
Derinlerden bir ses gelir:
Delikanlım benimsin sen!
Uyuyanı ayartırım ben,
Çekerim kendi içime.

ÇOBAN

*(Dağların tepesinden, Kuhreihen melodisinin
başka bir varyasyonu.)*

Hoşça kalın çayırlar
Ve güneşli otlaklar!
Çoban gitmek zorunda,
Yaz geldi, yaz ya.
Gidiyoruz dağa, sonra da dönüyoruz,
Guguk kuşu ötünce, şarkılar uyanınca,
Toprak yeni, çiçekli giysilerini kuşanınca,
Pınarlar canım Mayıs'ta akınca.
Hoşça kalın çayırlar
Ve güneşli otlaklar!
Çoban gitmek zorunda,
Yaz geldi, yaz ya.

ALPLERDEKİ BİR AVCI

*(Yüksek kayalıkların üzerinde görünür, ikinci
varyasyonla.)*

Tepelerde gök gürler, sallanır köprü ama
Korkutamaz baş döndüren yolda bile avcıyı,
O adım atar cesurca
Buzdan tarlalara.
Bahar ısımaz orada,
Orada filiz yeşermez,
Ayaklar altında sisle kaplı deniz,
İnsanların şehirlerini artık göremez,
Bulutların arasından
Gördüğü dünya sadece,

Suların en dibinde
Yemyeşil bir tarla.

(Manzara değişir, dağlardan boğuk bir çatırtı kopar, bölgenin üzerinden geçen bulutların gölgeleri görülür. Balıkçı Ruodi kulübeden çıkar, Avcı Werni kayalardan iner, Çoban Kuoni omzunda süt kovaıyla gelir, çırağı Seppi onu izler.)

RUODI

Çabul ol Jenni. Tekneyi kıyıya çek.
Boz Vadinin Kralı³ geliyor, buzuldan gelen boğuk
sesten belli.

Mythenstein⁴ başlığını giyiyor,
Hava yarığından soğuk bir rüzgâr üfürüyor,
Fırtına burada olacak düşündüğümüzden evvel.

KUONI

Yağmur geliyor kayıkçı. Koyunlarım otları hırsıyla çiğniyor,
Bekçi köpeği yerleri eşeliyor.

WERNI

Balıklar zıplıyor, sutavuğu suya dalıyor.
Fırtına yaklaşıyor.

KUONI

(Çırağma.)

Seppi bak, bak da hayvanlar dağılmasın.

SEPPI

Kahverengi Liesel'i çanından tanıyorum ben.

KUONI

Eksik yok o zaman, en önde o gidiyor.

RUODI

Çanlarınızın sesi de güzelmiş çoban usta.

WERNI

Hayvanlar da tatlı. Hepsi sizin mi köylü yurttaş?

3 Bölgede dağların tepesinden güney rüzgârıyla kopup vadilere vuran ve fırtına belirtisi sayılan yoğun, gri sise verilen isim. (ç.n.)

4 Rütli'nin kuzeyinde, Brumen'in neredeyse tam karşısında bulunan dik bir kayalık. (ç.n.)

KUONI

O kadar zengin değilim, benim beyin bunlar,
Attinghausen Beyi; sürü bana emanet.

RUODI

Şu inek boynunda kayışı ne güzel taşıyor öyle.

KUONI

O da sıranın başında olduğunun farkında.
Çıkarsam onu, bak hemen ot yemeyi keser.

RUODI

Kafayı çalıştırın biraz! Aklı yok o ineğin, nasıl...

WERNI

Hemen öyle deme. Hayvanın da aklı var,
Dağkeçisi avladığımız için biliyoruz,
Otlamak için nereye gideceklerini düşünüp buluyorlar,
Bir nöbetçi bırakıyorlar, o da kulaklarını kaldırıyor,
Avcı yaklaştı mı, tiz bir ıslık çalıp öbürlerini uyarıyor.

RUODI

(Çobana.)

Eve mi dönüyorsunuz şimdi?

KUONI

Alp'te ot bırakmadık.

WERNI

Yolunuz açık olsun çobanım!

KUONI

Sizin de açık olsun!
Gidip de dönmeyenler var sizin yolculuklardan.

RUODI

Şurada canını dişine takmış, koşarak gelen biri var.

WERNI

Ben tanıyorum, Alzellen'den Baumgart bu.
(Konrad Baumgarten nefes nefese girer.)

BAUMGARTEN

Yalvarırım kayıkçı, sandalınız lazım!

RUODI

İyi, iyi de bu acele niye?

BAUMGARTEN

Çöz ipi, çöz.

Hayatımı kurtarıyorsunuz. Bindirin beni.

KUONI

Neler oluyor yurttaş?

WERNI

Kim takip ediyor sizi?

BAUMGARTEN

(*Balıkçrya.*)

Acele edin, acele edin, yetişmek üzereler!

Valinin süvarileri peşimde,

Beni yakalarlarsa öldüm demektir!

RUODI

Süvariler neden peşinizde?

BAUMGARTEN

Önce beni bir kurtarın, sonra anlatacağım size.

WERNI

Üstünüzde kan lekeleri var, nasıl oldu bu?

BAUMGARTEN

İmparatorun şu kale kumandanı, Rossberg'teki...

KUONI

Wolfenschiessen⁵ mı? Sizi o mu takip ediyor?

BAUMGARTEN

Artık kimseye zarar veremez, öldürdüm onu.

HEPSİ BİRDEN

(*Ürkerek.*)

Tanrı sizi affetsin! Ne yaptınız?

BAUMGARTEN

Benim yerimde olan her özgür adamın yapacağını!

5 Bahsedilen kişi Avusturya hanedanına bağlılık yemini ederek Rossberg kalesine kumandan olarak atanan Unterwaldenli soylu bir ailenin üyesidir. Baumgarten tarafından anlatıldığı şekilde öldürülmüş olduğu için metinde adı geçmektedir. (ç.n.)

Kendi evimi koruma hakkımı kullandım
Şerefime ve karıma el uzatanın karşısında.

KUONI

Kumandan şerefimize leke mi sürdü?

BAUMGARTEN

Onun kötü arzularına ulaşmasını
Tanrı ve benim baltam engelledi.

WERNI

Baltayla kafasını mı yardınız?

KUONI

Oo, anlatın her şeyi, daha zaman var
Kayığı çözüp de açılana kadar.

BAUMGARTEN

Ormanda ağaç kesiyordum, o sırada
Karım geldi koşarak, ölüm korkusu içinde.
Kale kumandanı evime gelmiş,
Önce banyo hazırlamasını emretmiş,
Ardından münasebetsiz şeyler istemiş,
O da elinden kurtulup beni aramaya çıkmış.
O halimle hemen eve koştum,
Elimdeki baltayla son banyosunu yaptırdım.

WERNI

İyi yapmışsınız, kimse size niye yaptın diyemez.

KUONI

Zalim! Hak ettiğini buldu işte!
Unterwalden halkı bunu çoktan yapmalıydı.

BAUMGARTEN

Olay ağızdan ağıza yayıldı, şimdi peşimdeler.
Tanrım! Zaman akıp gidiyor biz konuşurken.
(Gök gürlemeye başlar.)

KUONI

Çabuk ol kayıkçı, bu namuslu adamı karşıya geçir.

RUODI

Olmaz! Zorlu bir fırtına patlamak üzere.
Beklemek zorundayız.

BAUMGARTEN

Tanrım!

Bekleyemem ben. Beklemek ölüm demek.

KUONI

(Balıkçıya.)

Tanrı'ya güvenip çık yola, insanlara yardım etmeli,
Aynısı bizim de başımıza gelebilirdi.

(Uğultu ve gümbürtü.)

RUODI

Fön rüzgârı çıktı, görüyorsunuz, göl nasıl yükseliyor,
Fırtınaya ve dalgalara karşı gidemem, mümkün değil.

BAUMGARTEN

(Dizlerine sarılır.)

Siz merhamet edin, Tanrı da bize yardım etsin.

WERNI

Hayatı söz konusu, merhametli ol kayıkçı.

KUONI

Ailesi var adamın, karısı, çocukları var.

(Art arda gök gürültüleri.)

RUODI

Ne yani? Benim de hayatım söz konusu değil mi,
Benim de onun gibi evde karım, çocuğum var.
Bakın dalgalar nasıl kocaman, kabarıyor,
Girdap oluşturuyor, suları karıştırıp derinlere itiyor.
Adamcağızı ben de kurtarmak isterim ama
Siz de görüyorsunuz işte, tamamen imkânsız.

BAUMGARTEN

(Hâlâ dizleri üzerinde.)

Düşmanın eline düşmek kaçınılmaz demek,
Kurtulacağım kıyı tam karşıda dururken!
Orada duruyor! Gözlerimle görebiliyorum,
Sesimin yankısı rahatça ulaşıyor,
Beni karşıya götürecek kayık da işte burada,
Ama burada kalmak zorundayım ümitsiz ve çaresiz.

KUONI

Bakın hele şu gelene!

WERNI

Bürglen'den⁶ Tell bu.

(Tell yayıyla beraber sahneye girer.)

TELL

Kim bu yardım edin diye yalvaran adam?

KUONI

Alzellenlı bir adam, onurunu korumuş,

Wolfenschiessen'i öldürmüş,

İmparatorun kale kumandanını, şu Rossberg'e atanan.

Valinin süvarileri şimdi peşine düşmüş,

Sandalcıya yalvarıyor karşıya geçirsin diye ama

O da fırtınadan korkmuş, gitmek istemiyor.

RUODI

İşte Tell burada, o da kayık kullanmayı bilir,

Yolculuğa cüret etmeye değer mi, o söylesin.

TELL

İhtiyaç varsa kayıkçı, her şeye cüret edilir.

(Şiddetli gök gürültüleri ve denizden gelen dalga sesleri.)

RUODI

Cehennemın ağzına mı sürükleneyim kayalıklarda?

Aklı başında kimse yapmaz bunu.

TELL

Cesur adam kendini en son düşünür,

Tanrı'ya güven, sıkıntıda olanları kurtar.

RUODI

Güvenli limandan öğüt vermek kolay,

İşte kayık, işte göl! Buyurun siz deneyin!

TELL

Göl merhamet eder belki ama vali etmez,

Dene bir kere kayıkçı, ne olacak!

⁶ Tell'in doğduğu Bürglen'de oturduğu evin bulunduğu yere 1522 yılında dikilen şapel bugün Tell Müzesi'dir. (ç.n.)

ÇOBAN ve AVCI

Kurtar onu! Kurtar! Kurtar adamı!

RUODI

Kardeşim olsa, canım yavrum olsa yine olmaz
Bugün Simun ve Yehuda günü⁷ anlaşılan
Göl kudurmuş, kurbanını almak istiyor.

TELL

Burada boş konuşarak başardığımız bir şey yok,
Zaman daralıyor, adama yardım etmek gerek.
Söyle kayıkçı, gidecek misin?

RUODI

Hayır, ben gitmem!

TELL

Tanrı aşkına, ver o zaman şu kayığınızı,
Gücüm az da olsa bir deneyeceğim.

KUONI

Hah, yaşa yürekli Tell!

WERNI

Aynı avcılar gibi davrandın!

BAUMGARTEN

Benim kurtarıcı meleğim sizsiniz Tell!

TELL

Sizi valinin şiddetinden kurtardığım kesin ama
Fırtınanın hiddeti için başkasının yardımı şart.
Yine de insanlara teslim olmaktansa,
Tanrı'ya teslim olmak yeğdir.

(Çobana.)

Köylü yurttaş, olur da başıma bir iş gelirse,
Teselli edin karımı siz de,
Ne yapayım, boş veremiyorum işte.

(Sandala atlar.)

7 İsa'nın havarilerinden Simun ve Yehuda'nın Pers topraklarında öldürüldüğü Şehitler Günü'nden (sonradan "Azizler Günü" adını almıştır) bahsedilerek ölüme gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

KUONI

(*Balıkçıya.*)

Usta bir dümencisiniz siz. Tell'in cüret ettiği şeye
Siz cesaret edemez miydiniz?

RUODI

Çok daha iyileri bile Tell'le boy ölçüşemez,
Bu dağda onun gibi biri daha bulunmaz.

WERNI

(*Bir kayaya çıkmıştır.*)

Açıldı bile. Tanrı yardımcın olsun cesur denizci!
Şu küçücük teknenin dalgaların üzerinde sallanışına
bakın.

KUONI

(*Kırıda.*)

Yükselen su onu aştı. Artık göremiyorum.
Hah durun, tekrar göründü! Yürekli adam
Çarpan dalgalarla boğuşuyor tüm gücüyle.

SEPPI

Valinin süvarileri yaklaşıyor hızla.

KUONI

Tanrım, hakikaten geliyorlar! Zor durumdaki birine
yardım edildi sadece.

(*Landenbergli bir süvari birliği.*)

BİRİNCİ ATLI

Sakladığınız katili derhal bize teslim edin.

İKİNCİ ATLI

Bu yoldan geldi, inkâr etmeyin boşuna.

KUONI ve RUODI

Kimi kastediyorsunuz süvariler?

BİRİNCİ ATLI

(*Tekneyi fark eder.*)

Gözlerime inanamıyorum, lanet olsun!

WERNI

(*Yukarıdan.*)

Aradığınız kişi teknede mi yoksa? Sürün atlarınızı
Hemen yola koyulursanız, yetişmeniz hâlâ mümkün.

İKİNCİ ATLI

Lanet olsun, kaçtı elimizden.

BİRİNCİ ATLI

(Çobana ve balıkçıya.)

Kaçmasına siz yardım ettiniz,

Bedelini ödeyeceksiniz. Saldırın sürülerine!

Kulübelerini yakın, yıkın, dağıtın!

(Hızla çıkarlar.)

SEPPI

(Arkalarından koşar.)

Ah, kuzularım!

KUONI

(Peşinden gider.)

Acıyın bana! Koyunlarım!

WERNI

Zorbalar!

RUODI

(Yumruklarını sıkarak.)

Göklerin adaleti, Tanrım,

Bu topraklara kurtarıcı ne zaman gelecek?

(Diğerlerinin ardından o da çıkar.)

2. Sahne

*Schwyz, Steinen. Stauffacher'in kır yolunda,
köprüünün yanındaki evinin önünde bir ıhlamur ağacı.*

*(Werner Stauffacher ile Luzernli Pfeiffer konuşarak
sahneye girer.)*

PFEIFFER

Evet, evet Bay Stauffacher, tam dediğim gibi.

Avusturya'ya bağlılık yemini etmeyin mümkünse.

Hep olduğu gibi sıkıca bağlı kalın imparatorluğa

Ki Tanrı sizi korusun o kadim özgürlüğünüzde!

(Elini içtenlikle sıkar ve ayrılmak ister.)

STAUFFACHER

Haydi kalın karım gelene kadar.

Ben nasıl misafirinizsem Luzern’de,

Siz de misafirimsiniz Schwyz’de.

PFEIFFER

Çok teşekkürler. Bugün bir de Gersau’ya gitmem gerek.

Açgözlü ve kibirli valilerin elinde

Bundan daha büyük güçlükler de çekseniz

Sabredin! Çabucak değişebilir her şey,

İmparatorluğun başına başka bir imparator gelebilir.

Ama bir kez Avusturya’nın olursanız ebediyen sürer.

*(Çıkar. Stauffacher endişe içinde ıhlamurun altındaki
sıraya oturur. Karısı Gertrud bu halini görür, bir süre
yanında durup sessizce izler.)*

GERTRUD

Bu ne ciddiyet dostum? Seni tanıyamıyorum artık.

Susarak izliyorum kaç gündür

Alnını kırıştıran kasvetli kederi.

Kalbine sessiz bir acı çöktü sanki

Açıl bana, sadık karınım ben senin,

Her neyse üzüntün beni de ortak et.

(Stauffacher elinden tutar ve sessiz kalır.)

Yüreğini buran neyse söyle.

Emeğin kutsanmış, talihin açık,

Ambarların dolu, sığır sürün,

Atların hep iyi beslenmiş, bakımlı,

Dağlardan güzelce eve getirilmiş

Rahat ahırlarında kışı geçirmeye.

Evin de burada, zengin, sanırsın soylu evi

En güzel kerestelerden yepyeni yapılmış,

Doğru ölçüye göre düzenli takılmış

Birçok pencereyle parlak, rahat, aydınlık,

Renkli armalarla süslenmiş,
Geçenlerin durup okuduğu
Ve anlamını beğendiği bilgece özdeyişler yazılmış.

STAUFFACHER

Ev iyi yapılmış, iyi çatılmış görünüyor ama
Ah işte, üzerine inşa ettiğimiz zemin sallanıyor.

GERTRUD

Werner'im söyle, nereden anladın bunu?

STAUFFACHER

Geçenlerde yine bu ıhlamurun önünde oturmuş,
Bitirdiğim güzel işleri düşünüyordum ki,
Vali Küssnacht'tan, kalesinden çıkmış,
Yanında silahlı atlılar, buraya geldi.
Bu evin önünde durdurdu atını şaşkınlıkla,
Elbette ben hemen ayağa kalktım dalkavukça,
Layık olduğu üzere davrandım beye,
Bölgemizde imparatorun yargı kudretini
O temsil ediyor sonuçta. "Kimin evi bu?"
Diye sordu kötü niyetle, biliyor oysa.
Olacakları çabucak anlayıp karşılık verdim:
Bu ev vali bey, imparator efendimizin ve sizin elbet,
En nihayet benim işlediğim araziye ait deyince konuştu:
"Ben bu toprakların imparator adına yöneticisiyim,
Ve çiftçilerin kendi başlarına ev yapmalarını,
Toprağın efendisi gibi özgürce yaşamalarını istemiyorum.
Buna engel olmak için gerekeni yapacağım."
Böyle deyip ardından meydan okurcasına atını sürdü,
Bense orada endişeli ruhumla kalakaldım
O uğursuzun söylediği sözleri düşünerek.

GERTRUD

Sevgili eşim, canım kocam! Karın içinden geçeni
Dürüstçe söylese dinler misin acaba?
Biliyorsun soylu Iberg'in, görmüş geçirmiş bir adamın
Kızıyım diye övünürüm. O uzun gecelerde

Halkın ileri gelenleri babamın etrafında toplanıp
Parşömenler okur, eski imparator ve ülkenin çıkarı
hakkında

Aklı başında konuşmalarla endişelerini paylaşıırken,
Biz kızlar da yanlarında oturur, yün eğirirdik.

Burada arada kulağıma çarpan
Ve bilgili kişilerce düşünülmüş,
İyi insanlarca dillendirilmiş akıllıca sözleri
Bugün hâlâ kalbimde taşıyım.

Bu yüzden arada bir benim sözlerime de kulak ver,
Seni neyin sıktığını epeydir biliyordum zaten.

Vali kin besliyor sana, zarar vermek istiyor besbelli,
Çünkü sen ona engelsin, senin sayende Schwyzliler
Yeni hanedanın boyunduruğuna girmeyip
İmparatorluğa sadık ve bağlı kalmakta ısrar ediyor,
Vakur atalarının yıllarca kararlılıkla yaptığı gibi.

Öyle değil mi Werner? Yalansa söyle!

STAUFFACHER

Öyle, Gessler'in bana garazı bundan.

GERTRUD

Kıskanıyor seni, kendi mirasının üzerinde özgür
Bir adam olarak mutluluk içinde yaşadığın için.
Çünkü o böyle yaşamıyor.

Sen evini bizzat imparatorudan

Ve imparatorluktan hak olarak almışsın, göstermeye
iznin var

Herhangi bir prensin topraklarını göstermesi kadar,

Zira sen kendinden daha büyük bir bey tanıyorsun

Hristiyan âlemindeki en yüce efendimiz hariç elbet.

Ona gelince, o ancak kendi evinin küçük oğlu olabilmiş,

Üstündeki pelerin dışında benim diyebileceği bir şeyi yok,

O yüzden namuslu bir adamcağızın şansı yaver gitti mi

Buna kıskanç gözlerle, zehirli bir hasetle bakıyor,

Anlaşılan senin yıkımına da çok önceden ahdetmiş.

Fakat sen hâlâ sapasağlam ayaktasın, bekleyecek misin,
Bu adam kötü niyetlerini gerçekleştirene kadar?
Akıllı insan tedbirini önceden alır.

STAUFFACHER

Ne yapılabilir ki!

GERTRUD

(*Yaklaşır.*)

Tavsiyemi dinle o zaman! Biliyorsun burada,
Schwyz'de bütün dürüst insanlar
Bu valinin açgözlülüğü ve zalimliğinden şikâyetçi.
O yüzden bu baskıdan ve ağır boyunduruktan
Unterwalden'da ve Uri'de de gına geldiğine kuşkun
olmasın hiç.

Çünkü gölün öte tarafındaki Landenberger de
Buradaki Gessler gibi pervasız davranıyor.
Bu tarafa yanaşan balıkçı teknelerinden biri bile
Bize valilerin sebep olduğu yeni bir felaket
Ve şiddet haberi vermeden geçmiyor.
Bu yüzden aranızdan namuslu olanların
Bu baskıların nasıl sona erdirileceğini
Gizlice tartışmaya başlaması iyi olur,
Çünkü eminim Tanrı sizi yalnız bırakmayacak
Ve haklı bir davaya karşı merhametli olacak.
Söyle bakalım, Uri'de kalbini samimiyetle açabileceğin
Güvenilir bir arkadaşın yok mu hiç?

STAUFFACHER

Orada tanıdığım birçok cesur adam var,
Büyük itibara, saygınlığa sahip,
Sır tutabilen, güvendiğim insanlar.

(*Ayağa kalkar.*)

Ey kadın, benim sakın göğsümde bu kadar
Tehlikeli bir fikir kasırgasını nasıl estirirsin!
İçimde en derinlerde yatanı açığa çıkarıyorsun,
Düşünmeyi kendime yasakladıklarım,

Senin dilinden rahatlıkla ve cesaretle dökülüyor.
Bana ne önerdiğini iyice düşündün mü?
Barışa alışmış bu vadiye sen
Vahşi bir nifak ve silah seslerini çağırıyorsun.
Çobanlardan oluşan zayıf bir halk, biz mi

cesaret edeceğiz

Dünyanın efendileriyle kavgaya girmeye?
Savaşta usta vahşi sürülerini
Bu fukara topraklara salmak için,
Ardından zaferin sağladığı hakla keyfince davranmak
Ve adil cezalandırma görüntüsü altında
Eski özgürlüklerimizi yok etmek için
Tam bekledikleri bahane bu işte.

GERTRUD

Siz de erkeksiniz, baltanızı savurmayı bilirsiniz elbet,
Üstelik Tanrı cesurlara yardım eder!

STAUFFACHER

Ah kadın! Savaş kudurmuş, korkunç bir felakettir,
Hem sürüleri, hem de çobanları vurur.

GERTRUD

Gökten gönderilen neyse çekmek zorundayız,
Ama hiçbir asil kalp haksızlığa katlanmaz.

STAUFFACHER

Bu yeni yaptığımız eve seviniyorsun ya şimdi,
Savaş, o canavar, yakıp yıkacak işte bu evi.

GERTRUD

Kalbimin şu geçici mal mülke zincirlendiğini bilsem
Kendi ellerimle ateşe atarım.

STAUFFACHER

Sen insanlığa inanıyorsun! Ne var ki savaş
Beşikteki körpe yavrucağa bile acımaz.

GERTRUD

Masumların gökte bir dostu var!
İleri bak artık Werner, arkana değil!

STAUFFACHER

Biz erkekler korkmadan vuruşup ölebiliriz
Ama sizin yazgınız ne olur acaba?

GERTRUD

Sonunu seçmek en zayıfların bile elinde,
Bu köprüden bir atlayış beni özgür kılar.

STAUFFACHER

(Kendini kadının kollarına bırakır.)

Böyle bir kalbi göğsüne kim bastırsa,
Ocağı ve çiftliği için memnuniyetle savaşır,
Hiçbir kralın ordusu korkutmaz onu.
Hemen hızla Uri'ye gidiyorum öyleyse
Orada bir dostum var, Bay Walter Fürst,
Yaşananlar konusunda benimle aynı fikirde.
Soylu sancak beyini de bulabilirim orada
Attinghaus'un; yüksek bir soydan gelse de
Halkı sever, eski âdetlere saygı gösterir.
Her ikisine de danışırım, memleketin düşmanlarına
Cesaretle nasıl karşı konacağı konusunda.
Hoşça kal, ben uzaktayken evin yönetimi
Sana emanet, sağduyuyla yönet.
Tanrı'nın evine gitmeye koyulmuş hacıya,
Manastırı için yardım toplayan dindar keşişe
Eli açık davran, iyi bak, misafir et.
Stauffacher'in evi gözden irak değil.
Ana yolun kenarında açıkta duruyor,
Kapısı yoldan geçen her gezgine açık.

*(Onlar sahne arkasına ilerlerken Wilhelm Tell
Baumgarten'la beraber sahneye girer.)*

TELL

(Baumgarten'a.)

Artık bana ihtiyacınız kalmadı,
Şuradaki eve gidin,
Stauffacher oturur orada, mazlum babasıdır.
Bakın, kendisi de orada, gelin, beni takip edin!

(Ona doğru yürürler, sahne değişir.)

3. Sahne

Altdorf'ta bir meydan.

Fonda yüksek bir yerde bir kalenin inşa edildiği ve inşaatın epey ilerlemiş olduğu görülür, kale şekli ortaya çıkmış. Arka taraf tamamlanmış, ön tarafta inşaat halen devam ediyor, iskeleler kurulmuş, çalışanlar inip çıkıyor, çatının en tepesinde çatı kaplamacısı asılı duruyor. Her şey hareket halinde, herkes çalışıyor.

(Şantiye şefi. Taş ustası. Kalfalar ve çıraklar.)

ŞANTIYE ŞEFİ

(Elinde demir çubuk, işçileri hızlandırır.)

Yeter oturduğunuz, canlanın! Duvar taşlarını

Taşıyın buraya, kireci, harcı getirin çabuk!

Vali bey gelirse, işin ilerlediğini görsün.

Kaplumbağa hızıyla yürüyor bu iş.

(Yük taşıyan iki çırağa.)

Buna yük mü diyorsunuz? İki katını koyun hemen!

Tembeller, işten çalışıyorsunuz hepiniz!

BİRİNCİ KALFA

Ne kadar zor geliyor bize bu taşları

Kendi kafesimiz, kendi zindanımız için taşıtmaları!

ŞANTIYE ŞEFİ

Ne homurdanıyorsunuz orada? Berbat bir halk bu,

Elinden hiçbir şey gelmiyor, inek sağmak ve

Dağlarda tembel tembel dolanmak hariç.

YAŞLI ADAM

(İşe ara verir.)

Daha fazla dayanamıyorum.

ŞANTIYE ŞEFİ

(Onu sarsar.)

Kendine gel ihtiyar, haydi işe!

BİRİNCİ KALFA

Siz de hiç mi vicdan yok,
Ayakta güç bela duran ihtiyar adamı
Bu kadar ağır bir angaryaya koşuyorsunuz?

TAŞ USTASI ve KALFALAR

Adaletsizlik bu!

ŞANTIYE ŞEFİ

Siz kendi işinize bakın, ben vazifemi yapıyorum.

İKİNCİ KALFA

Şef, inşa ettiğimiz
Bu kalenin adı ne olacak?

ŞANTIYE ŞEFİ

Uri Kafesi olması lazım,
Bu kafesin içine sokacaklar ya sizi.

KALFALAR

Uri Kafesi'ymiş!

ŞANTIYE ŞEFİ

Hey, ne var bunda gülecek?

İKİNCİ KALFA

Uri'yi bu küçücük eve mi hapsetmek istiyorsunuz?

BİRİNCİ KALFA

Görelim bakalım, bu köstebek tepelerinden
Kaçını üst üste bindirmek gerekecek,
Uri'deki dağların en ufağına ulaşmak için.
(*Şantiye şefi arka plana geçer.*)

TAŞ USTASI

Bu uğursuz binada bana hizmet eden çekici
En derin denize fırlatacağım ant olsun ki!
(*Tell ve Stauffacher girer.*)

STAUFFACHER

Ölseydim de bunu görmeseydim!

TELL

Burada olmamız iyi değil. Yolumuza devam edelim.

STAUFFACHER

Hâlâ Uri'de, özgür topraklarda mıyım acaba?

TAŞ USTASI

Ah bayım, bir de kulelerin altındaki hücreleri görseniz!
İnanın, orada kalacak kişi horozun öttüğünü bile
duymaz!

STAUFFACHER

Aman Tanrım!

TAŞ USTASI

Şu yan duvarlara, şu payandalara bakın,
Ezelden beri varmış gibi yükseliyorlar.

TELL

Ellerin yaptığını yine eller yıkar.

(Dağları göstererek.)

Hürriyetin evini Tanrı bizim için yarattı.

(Trampet sesi duyulur, bir şapkayı bir sopa üzerinde taşıyan insanlar, peşlerinden bir tellal girer, onları kadınlar ve çocuklar gürültüyle takip eder.)

BİRİNCİ KALFA

Ne diyor bu trampet? Bir dinleyelim.

TAŞ USTASI

Bu karnaval alayı nereden çıktı, bu şapka da ne oluyor?

TELLAL

İmparator adına! Dinleyin!

KALFALAR

Sessiz olun! Dinleyin!

TELLAL

Bu şapkaya iyi bakın Urili erkekler!

Bu şapka Altdorf'un ortasında, en yüksek yerde,

Yüksek bir sütunun üzerine koyulacaktır,

Valinin arzusu ve emri budur:

Şapkaya kendisine gösterilen saygı gösterilecektir,

Önünden geçerken diz kırıp

Şapka çıkarılarak hürmet edilecektir.

Böylelikle kralın sadık kulları belli olacaktır.

Bu buyruğu çiğneyenler bedelini krala

Canları ve mallarıyla ödeyeceklerdir.

(*Halk kahkahalarla güler, trampet çalar,
yola devam ederler.*)

BİRİNCİ KALFA

Valinin akıl ettiği şu işe bakın!

Şapkaya selam duracaktınız!

Söyleyin, hiç böyle bir şey duyulmuş mu?

TAŞ USTASI

Bir şapkanın önünde diz kıracağız öyle mi?

Ağırbaşlı, ciddi insanlarla oyun mu oynuyor bu adam?

BİRİNCİ KALFA

İmparatorluk tacı olsaydı bari!

Avusturya şapkası da böyle oluyor,

Arazi dağıtılırken tahtın üstünde asılı olduğunu
görmüştüm.

TAŞ USTASI

Avusturya şapkası mı? Dikkat edin, bu bizim

Avusturya karşısında ifşa olmamız için bir tuzak
olmasın sakın!

KALFALAR

Namuslu bir adam böyle bir rezalete razı olmaz.

TAŞ USTASI

Gelin, başkalarına da danışalım.

(*Arka tarafa giderler.*)

TELL

(*Stauffacher'e.*)

Artık neler olduğunu biliyorsunuz. Hoşça kalın Bay
Werner!

STAUFFACHER

Nereye gidiyorsunuz? Böyle acele etmeyin.

TELL

Evim babasız kalmasın. Sağlıcakla kalın.

STAUFFACHER

Sizinle konuştuk ya, yüreğim o kadar dolu ki...

TELL

Ağır yürek kelimelerle hafiflemez.

STAUFFACHER

Yine de kelimeler bizi eyleme sürükleyebilir.

TELL

Şu an yapılabilecek tek eylem sabretmek ve susmak.

STAUFFACHER

Katlanılmaz olana katlanmak mı gerek?

TELL

Hızlı hükümdarın saltanatı kısa olur.

Fön rüzgârı uçurumlardan yükseldiğinde,

Ateşler söndürülür,

Gemiler aceleyle liman arar kendine

Ve kudretli ruh hiç zarar vermeden,

İz bırakmadan dolaşır dünya üzerinde.

Herkes kendi evinde sakın sakın yaşasın,

Barışçıl olana seve seve bahşedilir barış.

STAUFFACHER

Öyle mi dersiniz?

TELL

Dokunulmayan yılan sokmaz.

Kendiliğinden yorgun düşecekler sonunda,

Ülkenin sakın kaldığını görünce.

STAUFFACHER

Birlik olsak çok şey başarabilirdik.

TELL

Gemi batarken yalnızsan, kendine daha çok faydan olur.

STAUFFACHER

Ortak davadan nasıl bu kadar rahat vazgeçersiniz?

TELL

İnsan sadece kendisine güvenebilir.

STAUFFACHER

Birlik olunduğunda zayıflar da kuvvetlidir.

TELL

Güçlü insan en çok yalnızken kuvvetlidir.

STAUFFACHER

O halde vatan çaresizlik içinde
Meşru müdafaaya girdiğinde
Güvenemez mi size?

TELL

(Elini uzatır.)

Bu Tell kayıp kuzuyu uçurumdan almış,
Dostlarını mı ortada bırakacak?
Siz hiç bana sormadan bu yaptıklarınıza devam edin,
Zira ben öyle uzun uzun sınamalar, seçimler yapamam,
Ama belli işlerde bana ihtiyacınız mı oldu,
O zaman çağırın, çekinmeden yapayım.
*(Farklı yönlerle giderek çıkarlar. İskelenin etrafında
ani bir koşuşturmaca olur.)*

TAŞ USTASI

(Aceleyle girer.)

Ne oldu?

BİRİNCİ KALFA

(Öne çıkar, bağırarak.)

Kaplamacı çatıdan düştü.
(Berta maiyetiyle beraber.)

BERTA

(Aceleyle girer.)

Parçalanmış mı? Koşun, koşun, yetişin.
Yardım edin mümkünse, kurtarın, altın vereceğim.
(Ziynetlerini halka fırlatır.)

TAŞ USTASI

Altınınız varsa, size göre her şey satın alınır altınla,
Babayı çocuklarından,
Kocayı karısından kopardınız,
Bu dünyaya ıstırabı siz taşıdınız,
Şimdi altınla telafi ederim sanıyorsunuz.
Gidin buradan!
Mutlu insanlardık siz gelmeden önce,
Umutsuzluk sizinle geldi.

BERTA

(*Geri gelen şantiye şefine.*)

Yaşıyor mu?

(*Şantiye şefi aksini belirten bir işaret yapar.*)

Uğursuz şato, inşa edildin ya lanetlerle

Bundan sonra kurtulamayacaksın beddualardan!

(*Çıkar.*)

4. Sahne

Walter Fürst'ün evi.

(*Walter Fürst ve Arnold von Melchthal aynı anda farklı taraflardan sahneye girerler.*)

MELCHTHAL

Bay Walter Fürst.

WALTER FÜRST

Şaşırmış gibi yapalım!

Olduğunuz yerde kalın. Etrafta gözetleyenler var.

MELCHTHAL

Unterwalden'dan hiçbir şey getirmediğiniz mi?

Babamdan herhangi bir haber? Dayanamıyorum artık,

Burada bir mahkûm gibi boş boş oturmaya.

Ne suç işledim ki

Bir katil gibi gizleneyim?

Birlikte en iyi koşulan öküzlerimi

Gözümün önünde

Valinin emriyle almaya kalkan arsız veledin

Parmağını sopayla kırdım sadece.

WALTER FÜRST

Çok acele ettiniz. O çocuk valinin adamıydı,

Devlet tarafından gönderilmişti yani,

Size ceza kesildiğinde, ne kadar ağır da olsa

Dişinizi sıkıp katlanmak zorundaydınız.

MELCHTHAL

Katlanmak zorundaydım öyle mi
Utanmazların şu düşüncesiz laflarına:
“Çiftçi ekmek istiyorsa, sabanı kendi çeksin!”miş...
Yüreğim parçalandı, o oğlan öküzleri,
O güzelim hayvanları sabandan ayırırken
Boğuk boğuk böğürdüler, haksızlığı
Hissetmiş gibi boynuzlarını savurdular,
O anda haklı olarak öfkelen dim,
Kendime hâkim olamadım, haberciye vurdum.

WALTER FÜRST

Biz kendi kalbimizi zor zapt ediyoruz,
Bu tez canlı gençler kendini nasıl tutsun!

MELCHTHAL

Ben babama acıyorum sadece.
Bakıma muhtaç ama oğlu uzaklarda.
Her zaman hak ve özgürlükler için
Dürüstçe dövüştüğünden, vali ona kin tutmuş.
Bu yüzden ihtiyar adama rahat vermeyecekler,
Onu eziyetten koruyacak kimse de yok.
Başıma ne gelirse gelsin, yanına gitmek zorundayım.

WALTER FÜRST

Toplayın kendinizi, ormandan bize
Haber gelene dek sabırla bekleyin
Kapıya vurulduğunu duyuyorum, gidin. Belki de
Validen bir habercidir –içeri gidin– Uri’deyken
Landenberger’in⁸ kollarından güvende değilsiniz,
Çünkü despotlar el ele verir.

MELCHTHAL

Sayenizde ne yapmamız gerektiğini öğreniyoruz.

8 Berenger von Landenberger, Thurgau’daki soylu bir ailenin üyesi. Unterwalden valisi olarak İsviçre’de zulmüyle nam salmış, 1315 yılında Morgarten muharebesinde öldürülmüştür. (ç.n.)

WALTER FÜRST

Gidin!

Burası güvenli olduğunda çağıracağım sizi yeniden!

(Melchthal gider.)

Talihsiz adam, itiraf da edemedim ona

Beklediğim kötü şeyleri. Kim geldi acaba?

Kapım ne zaman çalınsa felaket haberi bekliyorum.

İhanet ve şüphe her köşebaşında kulak kesilmiş,

Evlerin içine kadar girmiş iktidara haber uçuranlar,

Mecbur kalacağız yakında

Kapılara sürgü ve kilit vurmaya.

(Kapıyı açar, şaşkınlıkla geriye çekilir ve Werner Stauffacher içeri girer.)

Neler görüyorum! Bay Werner, siz ha! Şükürler olsun!

Değerli, aziz bir misafir... Bu eşikten içeri

Daha iyi bir adamın geçtiği olmadı.

Çatımın altına hoş geldiniz!

Sizi buraya hangi rüzgâr attı? Uri'de ne arıyorsunuz?

STAUFFACHER

(Tokalaşmak için elini uzatarak.)

Eski zamanları, eski İsviçre'yi...

WALTER FÜRST

Sizinle beraber geldi onlar da. Keyfim yerine geliyor,

Bakın, sizi görür görmez kalbim ısınıyor.

Oturun Bay Werner. Nasıl yalnız bıraktınız

Bayan Gertrud'u, evinizin güzel sahibesini,

Bilge Iberg'in anlayışlı, zeki kızını?

Meinrad'ın Hücresi'nden⁹ geçip Welschland'a giden,

Yolu Alman topraklarından geçen her gezgin

Konuksever evinizi methediyor. Söyleyin lütfen,

Doğruca Flüelen üzerinden mi geldiniz,

Yoksa etrafta dolaştınız mı biraz,

Bu eşiğe adım atmadan önce?

9 Einsiedeln Manastırı'nın kurucusu Hohenzollern kontu Meinrad'ın 9. yüzyılda inşa ettirip keşiş olarak yaşadığı St. Meinrad Şapeli. (ç.n.)

STAUFFACHER

(*Oturur.*)

Beni hiç mutlu etmeyen, çok şaşırtıcı
Yeni bir işe girişildiğini gördüm.

WALTER FÜRST

Ah dostum, bir bakışta fark etmişsiniz demek!

STAUFFACHER

Böyle bir şey Uri'de hiç görülmedi.
Burada insanlık tarihinin başından beri zorla ne bir iç kale
Ne de bir konut yapıldı, mezarlar dışında.

WALTER FÜRST

Özgürlüğün mezarı bu. Adlı adınca söylediniz.

STAUFFACHER

Bay Walter Fürst, sizden saklayacak değilim,
Beni buraya fuzuli bir merak duygusu değil,
Duyduğum yoğun kaygılar sürükledi...
Eziyet vardı ardımda
Evden ayrılırken, burada da eziyet buldum.
Bu katlandıklarımız dayanılmaz şeyler,
Bu baskıların amacını anlamak mümkün değil zira.
İsviçreliler özgürdü eski çağlardan beri,
Alışmışız iyi muamele görmeye hepimiz,
Bu dağlarda dolaşan ilk çobandan beri
Bu topraklarda hiç yaşanmamıştı böylesi.

WALTER FÜRST

Bu yaptıklarının örneği yok!
Eski zamanları görmüş
Bizim asil Attinghausen Beyi de
Buna katlanılmaz artık diyor.

STAUFFACHER

Ormanın aşağısında da durum kötü,
Kanla kesiliyor cezalar.
Şu Wolfenschiessen,
İmparatorun kale kumandanı, Rossberg'e atanan,
Yasak meyveye dair arzular taşırmış,

Alzellen'de oturan Baumgarten'ın karısını
Arsız münasebetsizliğine alet etmek istemiş,
Kocası da onu baltayla öldürmüş.

WALTER FÜRST

Tanrı'nın yargısı adildir!
Baumgarten dediniz ha? O mütevazı adam!
Kurtuldu ama değil mi, güvende mi?

STAUFFACHER

Damadınız onu gölün karşısına geçirdi,
Ben de Steinen'de yanımda saklıyorum.
Bahsettiğimiz kişi bana Sarnen'de olan
Ve temiz kalpli herkesin yüreği kanatacak
Daha tüyler ürpertici şeyleri haber verdi.

WALTER FÜRST

(Pürdikkat.)

Söyleyin, ne olmuş?

STAUFFACHER

Melchthal'de, Kerns'e girilen yerin orada
Dürüst bir adam otururmuş,
Adı Heinrich von der Halden,
Toplumda sözü geçen biriymiŝ.

WALTER FÜRST

Onu kim tanımaz! Ne olmuş ona? Devam edin!

STAUFFACHER

Landenberger ufak bir hata yaptı diye oğluna ceza verip
Öküzlerini, hem de en iyi çiftini
Sabandan çıkarttırınca
Delikanlı da adamını dövmüş ve kaçak olmuş.

WALTER FÜRST

(Büyük bir heyecanla.)

Peki ya baba, söyleyin ona ne olmuş?

STAUFFACHER

Landenberger babayı huzuruna çağırtmış.
Yanında oğlunu da götürmesi gerekiyormuş,

Yaşlı adam gerçekten yemin etmiş,
Kaçak hakkında hiçbir bilgisi yokmuş,
Bunun üzerine vali işkencecileri getirtmiş.

WALTER FÜRST

(*İrkilir ve onu sahnenin öbür tarafına götürmek ister.*)

Ah sessiz olun, daha neler!

STAUFFACHER

(*Daha yüksek sesle.*)

“Oğlan kaçtı ama,
Sen elimdesin!” diye yere yıktırıp
Sivri kılıçla gözlerini oymuş...

WALTER FÜRST

Tanrı yardımcımız olsun!

MELCHTHAL

(*Dışarı fırlar.*)

Gözlerini mi dediniz?

STAUFFACHER

(*Şaşkınlıkla Walter Fürst'e.*)

Bu genç de kim?

MELCHTHAL

(*Yakalayıp kuvvetle sarsar.*)

Gözlerini mi? Konuşun, gözlerini mi?

WALTER FÜRST

Ah zavallı!

STAUFFACHER

Kim bu?

(*Walter Fürst'ün ona işaret etmesi üzerine.*)

Oğlu mu? Aman Tanrım!

MELCHTHAL

Ah, ben

Uzakta mı olmalıydım! İki gözünü de mi?

WALTER FÜRST

Kendinize hâkim olun, erkek gibi dayanın!

MELCHTHAL

Benim suçum, benim günahım yüzünden!

Kör ha? Gerçekten kör, tamamen kör oldu öyle mi?

STAUFFACHER

Dediğim gibi... Gözünün pınarı tümünden aktı,

Güneşin ışığını bir daha hiç göremeyecek.

WALTER FÜRST

Tanrı başka acı vermesin!

MELCHTHAL

Asla! Bir daha asla!

*(Eliyle gözlerini kapatır ve kısa bir süre susar,
ardından bir ona bir diğerine dönerek gözyaşlarına
boğulmuş, hafif bir sesle konuşur.)*

Ah ne soylu bir hediyedir bize göklerden

Gözün ışığı; ışıkla yaşar

Tüm varlıklar, her şanslı yaratık,

Bitki bile güneşe döner yüzünü neşeyle.

Oysa o gecenin içinde oturmak zorunda

Sonsuz karanlığı hissederek. Artık o,

Çayırların yeşiline, çiçeklerin tatlılığına,

Kızıla çalan buzullara bakamayacak.

Ölmek hiçbir şey; yaşamak ve görmemek,

Asıl felaket bu... Feryat ediyorum karşınızda,

Neden dersiniz? İki sağlıklı gözüm var

Ama kör babama veremiyorum birini,

Gözüme giren, harika, göz kamaştırıcı

Işık deryasından bir parıltıyı dahi.

STAUFFACHER

Ne yazık ki feryadınızı artırmak zorundayım,

Gidermek yerine. Çok daha fazlasına ihtiyacı var!

Çünkü vali her şeyini çaldı,

Çıplak ve kör bir halde kapı kapı dolaşacağı

Bir değnekten başka hiçbir şey bırakmadı.

MELCHTHAL

Gözlerini kaybetmiş ihtiyara bir değnekten başka hiçbir
şey ha!

Her şeyi çalınmış, en yoksulların dahi
Ortak malı olan güneş ışığı bile. Artık kimse
Bana burada kalmaktan veya saklanmaktan
bahsetmesin!

Korkak bir alçaktan ne farkım olur,
Seninkini değil kendi güvenliğimi düşünürsem,
Aziz başını zorbaların eline rehin bırakırsam!
Yüreksiz ihtiyat uzak olsun bana; kanlı bir intikamdan
başka

Hiçbir şeyi düşünmek istemiyorum.
Oraya gitmek istiyorum, kimse beni durdurmasın.
Babamın gözlerini o validen isteyeceğim.
Onca silahlı adamının arasından onu çekip çıkaracağım.
Bu yakıcı, müthiş acıyı onun kanında soğutmak,
Hayatta bundan başka bir amaç yok artık bana.
(*Gitmek ister.*)

WALTER FÜRST

Durun!
Ona karşı ne yapabilirsiniz? Sarnen'de,
Tepedeki bey kalesinde oturmuş, güven içinde eğlenerek
Aciz hiddetlerle alay ediyor.

MELCHTHAL

Schreckhorn'da¹⁰ veya daha yukarılarda,
Jungfrau'nun¹¹ ezelden beri örtülü tepesinde
Buzdan bir şatoda otursun isterse.
Bir yoldan ona ulaşacağım,
Benimle aynı düşüncede yirmi gençle kalesini yıkacağım.
Olur da kimse arkamdan gelmezse,
Siz hepiniz kulübeleriniz ve sürüleriniz için korkar da

10 İsviçre'nin güneyinde, Bern Alpleri'nde yer alan dağ. (ç.n.)

11 Aynı bölgede yer alan bir başka dağ. (ç.n.)

Bu despotun boyunduruğuna boyun eğerseniz,
Dağlardaki çobanları bir araya toplayacağım,
Aklın dinç, yüreğin sağlam olduğu
Özgür göğün çatısı altında
Bu görülmedik dehşeti anlatacağım.

STAUFFACHER

(*Walter Fürst'e.*)

O artık son sınırdadır.

Biz de sonuna kadar beklemek ister miyiz?

MELCHTHAL

Hangi son,

Gözbebeğimiz kendi yuvasında güvende değilse

Hâlâ korkuya yer var mı?

Çaresiz miyiz? Niçin öğrendik

Yayı germeyi, savaş baltasını olanca güçle savurmayı?

Her varlığın çaresizlik korkusu içinde

Bir acil durum silahı var, dermansız geyik bile dönüp

Köpek sürüsüne korku verici boynuzlarını gösterir,

Dağkeçisi avcıyı uçurumdan aşağı iter.

Boynunun müthiş kuvvetini sabırla boyunduruğa sunan,

Sabana koşulan, insanlarla aynı evi paylaşan

Yumuşak başlı hayvan

Yerinden sıçrar öfke içinde, o kocaman boynuzlarını bilir,

Düşmanını bulutlara savurur.

WALTER FÜRST

Üç kanton üçümüz gibi düşünseydi,

Belki bir şeyler yapabilirdik.

STAUFFACHER

Uri çağırır, Unterwalden arka çıkarsa,

Schwyzli de eski birliğe saygı gösterir.

MELCHTHAL

Unterwalden'da çok arkadaşım var,

Her biri canını, kanını seve seve tehlikeye atar

Başkalarıyla aynı siperde sırt sırta verdiğinde.

Siz bu toprakların inançlı babaları!

Ben sizlerin, çok deneyimli insanların arasında

Bir gencim yalnızca, benim sesim

Terbiyeyle susmalı mecliste.

Küçümsemeyin yine de tavsiyemi, sözümü

Genç olduğum, fazla görmüş geçirmiş olmadığım için

Veya genç kanım şehvetle aktığı için.

Beni harekete geçiren, kayalıklardaki taşı bile

Merhamete getirecek, yürek yakıcı büyük bir feryat.

İkiniz de babasınız, evinizin reisi olmuşsunuz,

Dileğiniz erdemli bir oğula sahip olmak,

Saçınızın mukaddes teline saygı gösterecek,

Size gözünüzün son parıltısına dek

Uysalca nezaret edecek.

Canınız ve malınız henüz zarara uğramadığı için,

Gözleriniz yuvalarında canlı ve parlak kıpırdıyor diye,

Sırf bu yüzden çilemize yabancı kalmayın.

Despotluğun kılıcı sizin de üzerinizde sallanıyor,

Sizler ülkeyi Avusturya'dan korudunuz,

Babamın da bundan başka bir hatası yok,

O yüzden suçunuz da, azabınız da aynı.

STAUFFACHER

(*Walter Fürst'e.*)

Siz karar verin! Ben sizi izlemeye hazırım.

WALTER FÜRST

Sillinen'den, Attinghausen'den soylu insanların

Tavsiyelerini dinlemeliyiz. Bence

Onların adı bize yeni dostlar kazandırır.

MELCHTHAL

Şu ormanlık dağlarda sizin, sizlerin

Adınızdan daha saygıdeğer ad mı var?

Halk bu adların gerçekten değerli olduğuna inanıyor,

Memlekette iyi bir şöhretiniz var.

Babalarınızdan miras kalan pek çok erdeme sahipsiniz,

Siz onu daha da çoğaltmışsınız.

Ne gerek var asilzadelere? Bu işi kendimiz bitirelim.
Bu memlekette yalnız da olabilirdik! Demek istediğim,
Kendimizi savunmayı öğrenmeliyiz.

STAUFFACHER

Soylular bizimle aynı sıkıntıları çekmiyor,
Zira alçak yerlere zarar veren bu nehir
Henüz yükseklerle ulaşmış değil.
Memleketin silahlandığını gördüklerinde
Bize hemen yardımda bulunmayacaklardır.

WALTER FÜRST

Bizimle Avusturya arasında bir hakem olsaydı,
Hak yerini bulur, adalet sağlanırdı
Ama bize baskı yapan kendi imparatorumuz,
En yüksek yargıç o. Dolayısıyla çaresizlikten
Tanrı'nın yardımına muhtacız. Siz Schwyz'deki
Adamları yoklayın.
Ben de Uri'de dost kazanmaya çalışayım.
Peki ama Unterwalden'a kimi yollayalım?

MELCHTHAL

Oraya da beni yollayın, kime daha yakın oralar?

WALTER FÜRST

Bunu doğru bulmuyorum, siz benim misafirimsiniz,
Güvenliğinizi sağlamak zorundayım!

MELCHTHAL

Bırakın gideyim!
Dalavereleri, kayalıklardaki patikaları bilirim,
Beni düşmandan gizleyecek,
Seve seve kalacak yer verecek
Yeterli arkadaş da bulurum.

STAUFFACHER

Tanrı sizinle olsun gittiğiniz yerlerde.
Oralarda gammaz olmaz, o kadar tiksiniyor ki
Despotluktan, ona alet olacak kimse bulunmaz.

Ormanın aşağısında Alzellen'den de

Bize yoldaş kazandırıp memleketi uyaracaklar çıkar.

MELCHTHAL

Güvenli haberleşmeyi nasıl sağlarız

Zalimlerin kuşkusunu uyandırmadan?

STAUFFACHER

Ticaret gemilerinin yanaştığı Brunnen

Veya Treib'ta toplanabiliriz.

WALTER FÜRST

Bu işleri o kadar açık yürütmemek gerek.

Benim düşüncemi dinleyin. Brunnen'e giderken

Gölün sol tarafında, Mythenstein'in hemen üstünde,

Ağaçların arasında saklı bir çayırılık vardır,

Orman kökten temizlenmiş olduğu için

Çobanlar arasında buraya Rütli denir.

Orası bizim kantonla sizinkinin

(*Melchthal'e.*)

Arasındaki sınırdaki yer alır ve kısa bir yolculukla

(*Stauffacher'e.*)

Bir sandal sizi Schwyz'den bu yana taşır.

Oraya gece vakti ıssız yollardan gidebilir,

Gizlice görüş alışverişinde bulunabiliriz.

Gelirken herkes yanında on tane güvenilir,

Kalbi bizimle bir olan adam getirebilir,

Böylece yapılan alçaklıkları beraberce tartışabilir

Ve Tanrı'nın yardımıyla sona erdirebiliriz.

STAUFFACHER

Öyle olsun. Şimdi sağ ellerinizi verin bana,

Uzatın mert ellerinizi ki biz şimdi üç adam

Namusumuzla ve ikiyüzlülük yapmadan,

Kendi aramızda nasıl el ele veriyorsak,

Üç kantonun da savunmada ve direnişte,

Hayatta ve ölümden bir arada durmasını dileyelim.

WALTER FÜRST ve MELCHTHAL

Hayatta ve ölümdede!

*(Ellerini birkaç saniye daha üst üste tutarak
susrarlar.)*

MELCHTHAL

Benim yaşlı, kör babam!

Artık özgürlük gününü göremezsın

Ama onu duyacaksın: Alpler'de bir uçtan bir uca

Ateşten işaretlerin alevleri yükseldiğinde,

Despotların sarsılmaz şatoları yıkıldığında,

Bir İsviçreli senin kulübene ulaşp da

Kulağına mutlu haberleri taşıdığında,

Senin gecene de aydınlık bir gün doğacak.

(Ayrı ayrı çıkarlar.)

II. Perde

1. Sahne

Attinghausen baronunun malikânesi.

Armalı kalkanlar ve miğferlerle süslü gotik bir salon. Baron seksen beş yaşında bir ihtiyar, uzun boylu, asil görünümlü, üstünde bir dağkeçisi boynuzlarının asılı olduğu direğin yanında, kürk manto giymiş. Kuoni ve altı serf daha tırmıkları ve oraklarıyla onun etrafında. Ulrich von Rudenz şövalye giysileriyle içeri girer.

RUDENZ

Geldim amca. Arzunuz nedir?

ATTINGHAUSEN

İzin ver, eski aile geleneğimiz gereği
Sabah içkimi önce serflerimle paylaşayım.

(İçtiği kadeh sonra sırayla elden ele dolaşır.)

Eskiden şahsen sizlerle tarlada, ormanda olur,
Çabanızı kendi gözlerimle yönetirdim,
Sancağımın savaşta öncülük etmesi gibi.
Artık kılavuzluktan fazlwasını yapamam
Bu sıcak güneş bana gelmedi mi,
Onu artık dağlarda arayamıyorum.
Hep dar, giderek daralan çemberler çizip
Bütün yaşamın durduğu en sona,

En dar yere doğru ağır ağır hareket ediyorum,
Geriye bir tek gölgem kaldı, yakında sadece adım
kalacak.

KUONI

(*Rudenz'e kadehi götürür.*)

Size getiriyorum genç beyim.

(*Rudenz kadehi almakta tereddüt eder.*)

İçin, için! Aynı kalbi taşır aynı kadehten içen.

ATTINGHAUSEN

Haydi gidin çocuklar, işiniz bitince

Sizlerle memleket işlerini de konuşuruz.

(*Serfler çıkar.*)

(*Attinghausen ve Rudenz.*)

ATTINGHAUSEN

Kemerini takmış, giyinip kuşanmışsın

Altdorf'a, bey kalesine mi gideceksin?

RUDENZ

Evet amca, fazla geç kalmamam lazım.

ATTINGHAUSEN

(*Oturur.*)

Bu kadar acelen mi var? Neden?

Genç yaşında zamanın o kadar kıt mı ki

Yaşlı amcandan tasarruf etmek zorundasın?

RUDENZ

Bana ihtiyacınız olmadığını görüyorum,

Bu evde sadece bir yabancıyım.

ATTINGHAUSEN

(*Onu uzun uzun süzdükten sonra.*)

Ne yazık ki öylesin. Ne yazık ki

Kendi yurduna yabancılaştın! Uly!¹² Uly!

Seni tanıyamıyorum artık. İpekler içinde parlıyorsun,

12 Ulrich adının küçültme ve şefkatle söyleniş şekli: "Ulrich'ciğim!"

Tavuskuşu tüyünü¹³ göstermek için gururla takıyorsun,
Erguvan rengi pelerini omzuna atmışsın,
Köylüye küçümsemeyle bakıyorsun
Ve onun samimi selamı utandırıyor seni.

RUDENZ

Layık olduğu saygıyı seve seve gösteririm
Ama hakkını kendisinin almasını reddediyorum.

ATTINGHAUSEN

Bütün ülke kralın büyük hiddetine maruz kalmış;
Katlandığımız zorbaca şiddet yüzünden
Her namuslu adamın yüreği endişeli,
Bir tek seni etkilemiyor bu genel ıstırap.
Ülkenin düşmanlarının yanında durarak
Dönklik yaptığın görülüyor,
Bizim sıkıntımızı hiçe sayarak
Kolay hazlar peşinde koşuyorsun,
Yurdun kırbaç altında kan kaybederken
Beylerin iltifatını kazanmaya uğraşıyorsun.

RUDENZ

Ülke ağır baskı altında. Peki, neden amcacığım?
Bizi bu sıkıntıya sokan kim?
Bu baskıdan anında kurtulmak,
Merhametli bir imparator kazanmak için
Tek bir basit söz yeterdi.
Yazıklar olsun, kendi yararına karşı çıksın diye
Halkın bunu görmesini engelleyenlere.
Çevredeki her yerin yaptığı gibi
Kantonların Avusturya'ya bağlılık yemini etmesine
Onlar engel oluyor kendi çıkarları uğruna.
Beylerin sırasında soylularla birlikte oturmak

13 Avusturyalı şövalyeler şapkalarına tavuskuşu tüyü takardı. İsviçre'de Avusturya hâkimiyeti yıkılınca toplumsal yaşamda tavuskuşu tüyü takmak suç haline geldi. (ç.n.)

Hoşlarına gidiyor. Başlarında bir bey
Olmaması için imparator bey olsun isteniyor.

ATTINGHAUSEN

Bunları mı duyacaktım, hem de senin ağzından!

RUDENZ

Madem konuyu açtınız, bırakın bitireyim.
Neden burada başka biri gibi davranıyorsunuz amca,
Burada yerel yönetici veya sancak beyi olmak,
Bu çobanların yanında idarecilik yapmak
Gururundan daha fazlasına sahip değil misiniz?
Nasıl olmaz? Kraliyete biat etmek,
Onun gösterişli topluluğuna katılmak
Çok daha takdire şayan bir seçim değil mi,
Kendi serflerinin dengi olup
Köylülerle yemek için masaya oturmaktan?

ATTINGHAUSEN

Ah Uly! Uly! Çok iyi tanırım
Baştan çıkmanın sesini!
Açık kulağından girmiş,
Kalbini zehirlemiş senin.

RUDENZ

Evet, saklamıyorum zaten. Acıtıyor içimi,
Bizimle köylülerin soylusu diye
Alay eden yabancıların ayıplamaları...
Kaldıramıyorum artık,
Etraftaki soylu gençler
Habsburg sancakları altında saygı görürken,
Burada mirasımın üzerinde aylak aylak oturup
Sıradan gündelik işlerde ömrümün baharını yitirmeyi.
Başka yerlerde olaylar oluyor, bu dağların ötesinde
Şanlı bir dünya parıldayarak deviniyor.
Benimse miğferim ve kalkanım salonda paslanıyor
Savaş trampetinin cesur tınısı,
Turnuvaya davet eden habercinin çağrısı

Bu vadilere girmiyor artık.
Burada inek ve koyun sürülerinin
Tekdüze çan seslerinden başka bir şey işitemiyorum.

ATTINGHAUSEN

Kurumlu bir parıltı tarafından
Baştan çıkarılmış, kör edilmişsin!
Doğduğun yeri hor görüyorsun!
Atalarının inançlı kadim geleneklerinden utan!
Bir gün sıcak gözyaşlarıyla
Atalarının dağlarının hasretini çekeceksin
Ve kibirli bir bıkkınlıkla hor gördüğün
Bu koyun sürülerinin melodisi
Yabancı topraklarda işittiğinde
Acılı bir özlemle seni duygulandıracak.
Vatan içgüdüğü ne güçlüdür ah!
Sahte yabancı dünyalar sana göre değil,
Kibirli imparatorluk sarayında, kendine
Sonsuza dek yabancı kalacaksın sadık kalbinle!
Dünya senin bu vadilerde edindiğinden
Çok başka meziyetler ister.
Git haydi, sat özgür ruhunu,
*Fief*¹⁴ al, hanedanın kölesi ol,
Kendi mirasının, özgür toprakların üzerinde
Kendinin beyi ve bir soylu olabileceken.
Ah Uly! Uly! Kendi insanların yanında kal!
Altdorf'a gitme! Terk etme
Yurdunun kutsal davasını!
Ben soyumun sonuncusuyum. Adım
Benimle son bulacak. Miğfer ve kalkan asılı şurada,
Onlar da benimle beraber mezara konacak.¹⁵
Son nefesimde düşünmek zorundayım öyleyse,

14 Feodal sistemde topraktan yararlanma hakkı, tımar. (ç.n.)

15 Soylu bir ailenin son erkek temsilcisi öldüğünde kılıcı, miğferi ve kalkanı mezarına konurdu. (ç.n.)

Bu yeni feodal saraya gidip katılmak,
Benim Tanrı'dan özgürce aldığım
Malımı mülkümü Avusturya'ya teslim etmek için
Sadece gözlerimin kapanmasını beklediğini.

RUDENZ

Krala karşı koymamız boşuna,
Dünya ona ait, biz tek başımıza
Dikbaşlılık edip direnerek inatla
Etrafımızı çevirdiği zorlu halkayı,
Ülkeler zincirini mi kıracağız?
Pazarlar onun, mahkemeler onun,
Çarşılar onun, hatta yük hayvanları bile
Gotthard'ı aşarken ona vergi vermek zorunda.
Onun ülkeleri etrafımızı ağ gibi sarmış, kuşatmış.
İmparatorluk mu koruyacak bizi? Avusturya'nın
Artan gücü karşısında kendini koruyabilir mi?
Tanrı bize yardım etmiyor, hiçbir imparator da edemez.
Kartalın himayesine girmiş şehirler
Para sıkıntısı veya savaş çıktığında eğer
Rehin verilip imparatorluğun elinden çıkarılabiliyorsa
İmparatorun sözüne nasıl güvenilebilir?
Hayır amca! Bu ağır cepheleşme dönemlerinde
Kudretli bir liderin tarafına geçmek
Akıllı bir tedbir ve hayırlı bir iştir.
İmparatorluk tacı bir aileden diğerine geçer,¹⁶
Sadık hizmetler hatırdan kalmaz,
Ama tahtın vârisi olabilecek kudretli beyleri kazanmak
Gelecek için tohum ekmek anlamına gelir.

ATTINGHAUSEN

Bir akıllı sen misin?
Kıymetli özgürlük mücevheri uğruna
Malıyla, kanıyla ve kahramanca bir kuvvetle çarpışan

16 Tacin verasetle değil, yeni imparatorun kontlar arasından seçilmesiyle bir sonrakine geçtiğine dair gönderme. (ç.n.)

Soylu atalarından daha açık mı göreceksin her şeyi?
Gemiyle aşağıya, Luzern'e doğru git, sor orada,
Avusturya hâkimiyeti o ülkelere nasıl yük olmuş!
Koyunlarımızı ve sığırlarımızı saymak için,
Alplerimizi adımlamak için,
Özgür ormanlarımızda yükseklerde uçan, koşan
Yaban hayvanlarını bağlamak için gelecekler,
Bariyerlerini köprülerimize, geçitlerimize koymak için,
Ülkelerinin ticaretini bizim fakirliğimizle,
Savaşlarını bizim kanlarımızla ödemek için gelecekler...
Olmaz, kanımızı dökmemiz gerekiyorsa, ona da varız.
Özgürlüğü kölelikten daha az bedelle alırız!

RUDENZ

Çobanlardan oluşan bir halkız biz,
Albert'in ordularına karşı ne yapabiliriz!

ATTINGHAUSEN

Çobanlardan oluşan bu halkı iyi tanı delikanlı!
Ben tanırım, savaşta komuta ettim onlara,
Favenza çarpışmasında kılıçla vuruştuklarını gördüm,
Katlanmamaya kararlı olduğumuz bir esareti
Gelsinler de zorla kabul ettirsinler!
Ah hangi soydan geldiğini hissedebilsen!
Kurumlu bir parıltı, süslü bir görünüm için
Kendi gerçek değerlerini bir tarafa atma.
Sadece sevdiği için sana kendini kalpten adayan,
Kavgada ve ölümden sadakatle yanında duran,
Özgür bir halkın başı olarak anılmak...
Bununla övün, bu olsun soylu kıvancın.
Doğuştan bağların sıkıca bağlansın,
Vatanına bağla kendini, sevgili yurduna,
Bütün kalbinle sıkıca tutun ona.
Kudretinin güçlü kökleri burada,
Bir başına kalırsın orada yabancı çevrelerde,
Her fırtınada kırılan, bükülmüş bir kamış gibi.

Gel haydi, uzun zamandır görmedin bizi,
Bizimle bir gün geçir; sadece bugün
Altdorf'a gitme. Duyuyor musun? Gitme bugün,
Bir gününü senden olanlara ayır sadece!

(Elini tutar.)

RUDENZ

Söz verdim, bırakın beni. Bağlandım ben.

ATTINGHAUSEN

(Elini bırakır, ciddiyetle.)

Bağlamışsın kendini. Talihsiz!
Sözle ve yeminle değil ama
Sevginin urganıyla bağlamışsın kendini!

(Rudenz gitmeye davranır.)

İstedğin kadar sakla.

Seni bey kalesine çeken, imparatorun hizmetine bağlayan
Genç kız Berta von Bruneck.

Bir şövalyenin kızını elde etmek istiyorsun
Toprağından ayrılarak. Kendini kandırma!
Seni cezbetmek için gelin ortaya çıkarılıyor,
Ama senin masumiyetin kadar mütevazı değil.

RUDENZ

Yeterince dinledim sizi. Hoşça kalın.

(Çıkar.)

ATTINGHAUSEN

Deli çocuk, dur! Gidiyor işte!
Onu korumam, kurtarmam mümkün değil.
Wolfenschiessen sırt çevirdi ya toprağına
Diğerleri de onun peşinden gidecek,
Yabancı diyarın cazibesi alıp götürüyor gençliği,
Dağlarımızın üzerine tüm gücüyle abanarak.
Ne talihsiz saattir ah, yabancıların
Geleneklerin inançlı masumiyetini bozmak için
Bu sakın, mutlu vadilere geldiği saat!
Yeni zorla içeriye girerken

Ağırbaşlı eski ayrılıyor, farklı bir zaman geliyor,
Farklı düşünen bir nesil yetişiyor!
Ben ne yapıyorum burada? Yönettiğim
Ve birlikte yaşadığım herkes gömülü.
Benim zamanım da toprağın altında çoktandır;
Ne mutlu artık yeniyle yaşamak zorunda olmayana!
(Çıkar.)

2. Sahne

*Yüksek kayalıklar ve ormanla çevrili bir çayır.
Kayalıkların üstünde sarp patikalar, kenarda korkuluklar,
daha sonra köylülerin ineceği merdivenler vardır. Fonda
göl, gölün üzerinde başlarda ay ışığında bir gökkuşağı
görünür. Manzara yüksek dağlarla sonlanır, onların
ardında daha yüksek buzul dağları yükselir. Sahne
tamamen karanlıktır, yalnızca göl ve beyaz buzullar ay
ışığında parlar. Melchthal, Baumgarten, Winkelried, Meier
von Sarnen, Burkhardt am Bühel, Arnold von Sewa, Klaus
von der Flüe ve dört köylü daha, hepsi silahlıdır.*

MELCHTHAL

(Sahne arkasından.)

Dağ yolu açılıyor, takip edin beni,
Kayalığı ve üstündeki küçük haçı tanıyorum,
Hedefimize ulaştık, burası Rütli.
(Gemici fenerleriyle girerler.)

WINKELRIED

Dinleyin!

SEWA

Tamamen ıssız.

MEIER

Henüz kimse yok. Buraya
İlk gelenler biziz, Unterwaldenliler.

MELCHTHAL

Gecenin kaçt oldu acaba?

BAUMGARTEN

Selisberg'teki yangın bekçisi

Az önce iki diye seslendi.

(Uzaktan çan sesi duyulur.)

MEIER

Susun! Dinleyin!

AM BÜHEL

Orman şapelindeki ayin çanının sesi

Ta Schwyz'den buraya dek geliyor.

VON DER FLÜE

Hava açık, sesi uzaklardan taşıyor.

MELCHTHAL

Birkaç kişi gidip ateş yaksın ki

Adamlar geldiğinde ortalık aydınlansın.

(İki köylü gider.)

SEWA

Mehtap çok güzel bu gece.

Göl dümdüz bir ayna gibi sakince uzanıyor.

AM BÜHEL

Gelenlerin yolculuğu kolay olacak.

WINKELRIED

(Gölü göstererek.)

Bakın!

Şuraya bakın! Şunu görmüyor musunuz?

MEIER

Ne var?

Evet, gerçekten!

Gecenin ortasında bir gökkuşağı!

MELCHTHAL

Ayın ışığı yapıyor onu.

VON DER FLÜE

Görülmemiş, olağanüstü bir işaret!

Bunu hayatında görmeyen çok insan var.

SEWA

İkincisi de çıktı, bakın, üstünde daha solgunu var.

BAUMGARTEN

Şimdi altından küçük bir sandal geçiyor.

MELCHTHAL

Kayığıyla Stauffacher geliyor,

Sözünün eri adam, fazla bekletmiyor bizi.

(Baumgarten'la sahile gider.)

MEIER

En geç kalanlar Urililer.

AM BÜHEL

Valinin casuslarını atlatmak için onlar

Dağın etrafından dolanmak zorundalar.

(Bu arada iki köylü orta yerde ateş yakmıştır.)

MELCHTHAL

(Sahilden.)

Kim var orada? Parolayı söyleyin!

STAUFFACHER

(Aşağıdan.)

Yurdun dostları.

(Hepsi gelenlere doğru aşağıya giderler. Sandaldan Stauffacher, Ite Reding, Hans auf der Mauer, Jörg im Hofe, Konrad Hunn, Ulrich der Schmidt, Jost von Weiler ve üç köylü daha iner, aynı şekilde silahlıdır.)

HERKES

(Bağırarak.)

Hoş geldiniz!

(Geri kalanlar aşağıda durup selamlaşırken Stauffacher Melchthal ile öne gelir.)

MELCHTHAL

Ah Bay Stauffacher! Gördüm onu,

Beni bir daha göremeyecek olanı!

Elimi gözlerinin üzerine koydum

Ve bakışlarının sönmüş güneşinden
Ateşli bir intikam duygusu aktı içime.

STAUFFACHER

İntikamdan söz etmeyin. Olanların öcünü almak değil,
Bizi tehdit eden belanın karşısında dikilmek istiyoruz.
Söyleyin bakalım, neler başardınız Unterwalden'da,
Ortak amacımıza kimleri kazandınız,
İnsanlar neler düşünüyor, keza siz
Gammazların ağından nasıl kaçtınız?

MELCHTHAL

Korkunç Surennen Sıradağları'ndan geçerek
Sadece sakallı akbabaların boğuk sesler çıkardığı,
Uçsuz bucaksız, ıssız buz tarlaları üzerindeki
Alp otlığına ulaştım, Uri'den ve Engelberg'den gelen
çobanlar

Bağırarak selamlaşıyor, hayvanlarını beraberce
otlatıyorlardı,

Derin nehir yataklarında köpürerek kaynayan
Buzulların sütüyle susuzluğumu dindirdim.

Kuytu çoban kulübelerinde kaldım,
Dost canlısı insanların evlerine varana kadar.
Hem hancı hem yolcu oldum.

Yaşanan son vahşetin sesi
Bu vadilerde çoktan işitilmiş,
Gezip çaldığım her kapıda
Yaşadığım felaket inançlı bir saygı sağladı bana.

Kızgın buldum bu keyifsiz insanları
Zorba yeni yönetim yüzünden,

Çünkü Alpler nasıl aynı otlarla

Mütemadiyen beslerse, çeşmeler nasıl

Aynı şekilde akar, bulutlar ve rüzgârlar

Hep aynı çizgiyi değişiklik yapmadan izlerse,

Eski âdetler de burada

Dededen toruna değişmeden kalmış,

Hayatın alışılmış eski gidişatında
Cüretkâr bir yenilik istemiyorlar.
Sertleşmiş ellerini bana uzattılar,
Duvarlardaki paslı kılıçlarını aldılar
Ve dağlardaki köylülerin birer aziz adı gibi gelen
Adınızı ve Walter Fürst'ünkini andığımda,
Gözlerinde mutlu bir cesaret duygusu belirdi.
Siz neyin doğru olduğunu düşünüyorsanız
Yapmaya ant içtiler, ölene dek sizi izlemeye yemin ettiler.
Bu sayede misafirperverliğin kutsal kalkanı altında
Bir çiftlikten diğerine güvenle koştum.
Kuzenlerimin çoğunun oturduğu
Doğduğum vadiye geldiğimde,
Babamı soyulmuş ve kör,
Bir yabancının hasırı üzerinde,
Hayırsever insanların merhametiyle yaşarken
bulduğumda...

STAUFFACHER

Ah Tanrım!

MELCHTHAL

Ağlamadım o anda! Aciz gözyaşlarıyla
Yakıcı ıstırabımın kuvvetini boşa akıtmadım,
Değerli bir hazine gibi gömdüm sineme onu
Ve sadece yapılacakları düşündüm.
Dağın her kıvrımını dolaştım, bütün vadiler içinde
Bu kadar ücrasına rastlamadım, gözlerimle taradım,
Buzulun karla kaplı ayağına dek bakındım
Ve meskûn kulübelere rastladım,
Ayaklarımın götürdüğü her yerde
Despotluğa duyulan aynı nefreti buldum,
Çünkü katı toprağın bağışlamayı bıraktığı
Kâinatın bu son sınırına dek
Ulaşıp soymuş valilerin açgözlülüğü...
Ayağa kaldırdım bu tertemiz insanların

Kalplerini sözcüklerimin heyecanıyla,
Hepsi bizimle artık, kalpleri ve ağızlarıyla.

STAUFFACHER

Az zamanda çok iş başarmışsınız.

MELCHTHAL

Fazlasını da yaptım. Yurttaşları korkutan
İki kaledir Rossberg ile Sarnen,
Kaya duvarları ardında düşman
Kolaylıkla korunarak ülkeye zarar verir.
Ben de kendi gözlerimle görmek istedim,
Sarnen'e gidip kaleyi gözetledim.

STAUFFACHER

Düşmanın inine sokulma cesareti mi gösterdiniz?

MELCHTHAL

Hacı kılığına girdim orada,
Valiyi sofrada keyfederken gördüm.
Kalbime mağlup olmuş muyum siz söyleyin,
Düşmanı gördüm ama vurup öldürmedim.

STAUFFACHER

Gerçekten, şansınız da eşlik etmiş gözüpekliğinize.

(Bu arada diğer köylüler öne çıkıp ikisine yaklaşır.)

Şimdi söyleyin bana bu dostlar kim,
Kimdir sizi izleyen bu dürüst adamlar?
Beni onlarla tanıştırın ki, birbirimize
Güvenle yaklaşıp kalplerimizi açalım.

MEIER

Sizi bu üç kantonda tanımayan mı var efendim?
Bendeniz Meier von Sarnen, bu da kız kardeşimin oğlu,
Yeğenim Struth von Winkelried.

STAUFFACHER

İsminiz yabancı gelmiyor.
Weiler'deki bataklıkta canavarı öldüren
Ve o çarpışmada hayatını kaybeden
Bir Winkelried vardı.

WINKELRIED

Kendisi babamdı Bay Werner.

MELCHTHAL

(İki köylüsünü gösterir.)

Bu kişiler ormanın ardında yaşıyor,

Engelberg'ten manastır insanları toprak kölesi

olduklarından

Ve bizim gibi miras üzerinde özgürce yaşamadıkları için

Normalde gözünüze çarpmazlar, dikkate almazsınız.

Ama yurtlarını severler, üstelik kabiliyetli insanlardır.

STAUFFACHER

(İkisine birden.)

Uzatın ellerinizi. Bu dünyada bedeniyle

Tabi olmayıp kimseye, dürüstlükle geçinen

Her sınıftan insan övgüyü hak eder.

KONRAD HUNN

Bu Bay Reding, bizim eski kanton meclisi başkanımız.

MEIER

Kendisini iyi tanıyorum. Hasmımdır,

Eski bir miras payı yüzünden kavgalıyız.

Bay Reding, mahkeme önünde düşmanız,

Ama burada müttefikiz.

(Karşısındakinin elini sıkar.)

STAUFFACHER

Gerçekten mertçe konuştunuz.

WINKELRIED

Duyuyor musunuz? Geliyorlar. Uri'nin kornosu çalıyor!

*(Sağda ve solda silahlı adamların gemici fenerleriyle
kayalıkları tırmandıkları görülür.)*

AUF DER MAUER

Bakın! Şuradan tırmanan

Tanrı'nın inançlı hizmetkârı, saygıdeğer peder değil mi?

Sadık rahibi halkın tasasıyla ilgilenmekten

Ne yolun zorluğu ne de gecenin karanlığı vazgeçirebiliyor.

BAUMGARTEN

Arkasından Zangoç ile Bay Walter Fürst geliyor,
Ama Tell'i aralarında göremiyorum.

*(Walter Fürst, Peder Rösselmann, Zangoç
Petermann, Çoban Kuoni, Avcı Werni, Balıkçı
Ruodi ve beş yurttaşın daha gelmesiyle toplam
otuz üç kişi öne çıkarak ateşin etrafına yerleşir.)*

WALTER FÜRST

Demek kendi yurdumuzda,
Babamızın toprağında
Kaçamak yapmak zorundayız şimdi,
Katiller gibi gizlice toplanmak
Ve kara paltosunu yalnızca gün yüzü görmez fesada
Ve suça ödünç veren gece vakitlerinde
Peşinde koşmak zorundayız,
Gündüzün kucağı kadar açık ve saf haklarımızın.

MELCHTHAL

Varsın öyle olsun. Karanlık gecede örülen,
Güneşin ışığında özgür ve mesut olacak.

RÖSSELMANN

Sizlere Tanrı'nın kalbimde uyandırdığını söyleyeceğim,
ant kardeşlerim!

Burada bir kanton meclisi yerine bizler toplandık,
Halkın bütününe temsil edebilecek durumdayız,
O yüzden huzurlu zamanlarda âdet olduğu üzere
Toplantımızı ülkenin eski geleneklerine göre yapalım,
Bu toplantıda kurallara uymayan şeyler de
Zaman darlığına ve aciliyetine yorulsun.
Tanrı adaletle yönetilen her yeredir,
Hepimiz onun göğü altındayız.

STAUFFACHER

Tamam öyleyse, eski törelere göre toplanalım,
Şu an gece, o halde adaletimiz ışılsın.

MELCHTHAL

Sayımız şimdi tam değilse de, bütün halkın
Kalbi burada, en iyilerimiz de.

KONRAD HUNN

Eski kitaplar da elimizde değil ama
Onlar da kalplerimizde yazılı.

RÖSSELMANN

Pekâlâ, çabucak birlik kuruldu demek ki.
O halde kudret kılıçları yere saplansın.¹⁷

AUF DER MAUER

Meclis başkanı yerini alsın,
Kâtipleri de iki yanında dursun!

ZANGOÇ

Üç halk var. Meclise başkan verme
Hakkına hangisi layık acaba?

MEIER

Schwyz bu onura layık olmak için Uri'yle çekişsin,
Biz Unterwaldenliler kendi isteğimizle çekiliyoruz.

MELCHTHAL

Biz de aday değiliz, zira yakaran biz olduk,
Güçlü dostlarımızdan yardımı biz istedik.

STAUFFACHER

O halde kılıcı Uri alsın, sancağı
Roma seferlerinde önümüzde yürüsün.

WALTER FÜRST

Kılıcın şerefinde Schwyz'in de payı var,
Zira onun soyuyla hepimiz övünüyoruz.

RÖSSELMANN

Dostça son vereyim bu soylu rekabete,
Schwyz mecliste, Uri sahada önderlik etmeli bize.

WALTER FÜRST

(Stauffacher'e kılıcı uzatır.)

Alın öyleyse!

17 Kanton Meclisi toplantılarında kılıçların birer güç ve iktidar simgesi olarak yere saplanması âdeti vardı. (ç.n.)

STAUFFACHER

Bu şerefi bana değil, en yaşlıya verelim.

IM HOFE

Yaşı en büyük olan Ulrich der Schmied.

AUF DER MAUER

Mert adamdır ama özgür zümreden değil,
Köle bir adam Schwyz'de hâkim olamaz.

STAUFFACHER

Bay Reding burada değil mi, eski meclis başkanı?
Ondan uygununu bulacak değiliz ya?

WALTER FÜRST

Kendisi toplantının başı ve başkanı olsun!
Bu öneriye katılanlar elini kaldırsın.
(*Hepsi sağ ellerini kaldırır.*)

REDING

(*Ortaya gelir.*)

Elimi kitapların üstüne koyamadığım için
Ebedi yıldızlar üzerine yemin ederim ki
Adaletten asla ayrılmayacağım.

(*İki kılıç onun önüne dikilir, etrafında halka
oluşturulur, Schwyz ortada, sağında Uri, solunda
Unterwaldenliler durur. Kendi kılıcından destek
alarak ayağa kalkar.*)

Dağın üç halkını burada
Gölün bu ıssız kıyısında
Gecenin yarısında bir araya getiren nedir?
Burada yıldızlı gökyüzü altında kurduğumuz
Bu yeni birliğin esasları ne olmalıdır?

STAUFFACHER

(*Halkanın içine girer.*)

Yeni bir birlik kurmuyoruz,
Babalarımızın zamanından kalma
Kadim bir ittifakı yeniliyoruz! Bu bilinsin ant kardeşleri!
Bizi ister dağlar, ister bu göl ayırsın,

Her halk kendi kendisini yönetsin,
Yine de kökümüz bir, kanımız aynı,
Hepimiz bir ve aynı vatanda yetişmişiz.

WINKELRIED

Bizim bu topraklara türkülerde söylendiği gibi
Uzaklardan geldiğimiz doğru mu o halde?
Ne biliyorsanız paylaşın bizimle,
Bu yeni birlik eskisiyle güçlensin diye.

STAUFFACHER

Hepiniz yaşlı çobanların anlattıklarına kulak verin öyleyse.
Büyük bir halk varmış, kuzey yönünde,
Arka taraftaki topraklarda ağır bir kıtlık yaşarmış.
Ülkenin meclisi karar almış, bu sıkıntı içerisinde
Kurayla on yurttaştan biri yurdunu terk etsin diye!
Kadınlar ve erkekler yana yakıla
Büyük bir sefer kolu oluşturup bir öğleden sonra
Kılıç vurarak Alman ülkesine göç etmiş,
Bu ormanlı dağların yaylalarına dek gelmiş.
Yürüyüş kolu, bugün çayırların arasında
Zirvelerin birbiriyle yarıştığı vahşi vadiye
Gelinceye dek yorulmadan ilerlemiş...
Burada tek bir insan izine rastlanmazmış,
Sadece kıyıda bir kulübe varmış,
Bir adam orada oturur, tekneyi beklermiş.
Ne var ki göl coşkuyla kabarırmış ve uygun
Değilmiş seyahate; bu yüzden karaya
Daha yakından bakmışlar ve odunun bolluğunu
Fark etmiş, çok güzel su kaynakları keşfetmişler,
Kendilerini anayurtlarında gibi hissetmişler.
Böylece orada kalmaya karar vermiş,
Eski Schwyz kentini inşa etmişler
Ve ormandaki ağaçları derin kökleriyle beraber
Kesmeye uğraşarak zorlu günler geçirmişler.
Zamanla artık toprak yetmez olunca

Halkın nüfusuna, bu kez kara dağa doğru,
Taa ezelden beri buzdan duvarların ardında saklı
Başka bir halkın başka bir dil konuştuğu
Beyaz topraklara dek ilerlemişler.
Kernwald'in yanına Stanz kasabasını,
Reuss vadisine Altdorf kasabasını kurmuşlar.
Ama kökenlerini her zaman hatırlamışlar.
O zamandan bu yana ülkelerinin ortasına
Yerleşmiş onca yabancı kavmin içerisinde,
Schwyzli erkekler birbirini hep bulmuş,
Kalp ve kan yoluyla birbirini tanımış.

(Ellerini sağa ve sola uzatır.)

AUF DER MAUER

Evet, aynı kalpten, aynı kandanız!

HEPSİ

(Ellerini birbirine uzatarak.)

Tek bir halkız, birlikte hareket edeceğiz.

STAUFFACHER

Başka halklar yabancıların boyunduruğunda,
Muzaffer karşısında boyun eğmiş vaziyette.
Bizim sınırlarımız içinde de çok insan var
Yabancıların verdiği görevleri üstlenmiş yaşayan
Ve bunların kölelikleri çocuklarına da miras kalıyor.
Elbette biz, gerçek köklere sahip eski İsviçreliler
Her zaman özgürlüğümüze sahip çıktık.
Prenslerin karşısında diz çökmedik,
İmparatorun himayesini özgür irademizle seçtik.

RÖSSELMANN

Biz imparatorluğun koruma ve himayesini özgürce seçtik,
İmparator Friedrich'in fermanında da böyle yazar.

STAUFFACHER

Çünkü en hürler bile başıboş değildir.
Yüksek bir yargıç, bir yönetici gerekir
Kavgada adaleti sağlayabilmek için.

Bu yüzden atalarımız kadim yabandan
Kazandıkları topraklarda, kendisini
Almanca ve Fransızca konuşulan bölgelerin efendisi
İlan eden imparatorlardan saygısını esirgememiş
Ve imparatorluğundaki diğer özgürler gibi
Onu kıymetli askerlik hizmetiyle ödüllendirmiş;
Zira kendisini koruması için imparatorluğu korumak
Özgür insanların tek ödevidir.

MELCHTHAL

Bundan fazlası köleliğe işaret eder.

STAUFFACHER

Atalarımız savaş çağrısı çıkınca
İmparatorluğun sancağını izleyip kavgasını verdiler.
İtalya'ya armalı kalkanla gittiler,
Roma tacını onun başına takmak için.
Evlerinde kendi kendilerini yönetirlerdi
Eski âdetlerine, kendi yasalarına göre,
Bir tek en yüksek kan kararı imparatorundu.
Bu görev için büyük bir kont atanmıştı,
Kendisinin makamı bu ülkede değildi,
Kan borcu geldiğinde o çağrılırdı
Ve açık bir havada, sade ve duru
Yasayı uygulardı insanlardan korkmadan.
Köle olduğumuzun bir işareti var mı burada?
Başka türlü gören, bilen varsa söylesin!

IM HOFE

Hayır, sizin dediğiniz gibiydi her şey,
Bizde zorbalığa hiç sabır gösterilmedi.

STAUFFACHER

Hatta bizzat imparatora itaati reddettik,
Adaleti papazların lehine kullandığında.
Einsiedeln Manastırı'ndaki insanlar
Atamızdan beri otlak olarak kullandığımız
Alpler üzerinde hak iddia ettiklerinde,

Başrahip sahipsiz çayırları kendisine veren
Eski bir vesika çıkarmıştı ortaya.
Bizim oradaki varlığımız gizleniyordu.
Ne dedik orada: “Bu belge hileli,
Hiçbir imparator bizim olanı başkasına hediye edemez.
İmparatorluk bizden adaleti esirgiyorsa, biz de
İmparatorluktan mahrum kalabiliriz dağlarımızda.”
Atalarımız işte böyle dediler! Yabancı kölelerin
Başına gelen, ama bize hiçbir imparatorun
Teklif dahi edemediği bu yeni boyunduruğun
Kepazeliğine tahammül mü edeceğiz şimdi?
Biz bu toprakları kendi ellerimizin
Çalışkanlığıyla elde ettik, sadece vahşi
Aylara ev sahipliği yapan eski ormanı
İnsanların oturabileceği bir yere çevirdik,
Bataklıktan zehirle şişmiş çıkan
Ejderha kuluçkalarını öldürdük,
Bu yabanın üzerinde ebediyen asılı duran
Gri sis örtülerini dağıttık,
Sert kayaları parçaladık uçurumlarda,
Gezginleri güvenli patikalara ulaştırdık,
Bizimki toprağa binlerce yıllık sahiplik
Ama şimdi yabancı köle sahibi gelecek,
Bizi zincirlere vuracak, kendi toprağımızda
Onurumuzu zedeleyecek öyle mi?
Böyle bir baskıya karşı, yok mu aramızdan tek ses edecek?
(*Dinleyicilerde büyük bir hareketlenme olur.*)
Hayır, despotun gücünün de bir sınırı var,
Baskıya uğrayan kişi hiçbir yerde adalet bulamadığında,
Ve üzerindeki yük taşınmaz olduğunda,
Uzanır elleri göğe umutlu bir cesaretle,
Yukarıda yıldızlar gibi,
Devredilemez ve kırılmaz, asılı duran
Daimi haklarını çeker alır aşağıya.
İnsanın insan karşısında dik durduğu

Doğanın o kadim haline dönüş yaşanır.
Son çare olarak, artık başka hiçbir şey
Yapılamıyorsa, kılıç verilmiş ona...
Kaba güce karşı koruma hakkımız var
En değerli malımızı: Biz ülkemizi koruyoruz,
Hepimiz karımızı, çocuğumuzu koruyoruz!

HEPSİ

(Kılıçlarını şakırdatarak.)

Karımızı, çocuğumuzu koruyoruz!

RÖSSELMANN

(Halkanın içine girer.)

Kılıca davranmadan önce iyi düşünün.
İmparatorla barışçıl yoldan anlaşmanız mümkün.
Her şey bir sözünüze bakar, şimdi size zulmeden
Bu zorbalar dalkavukluk etmeye başlar.
Size hep önerilen şeyi yapın,
İmparatorluktan ayrılın, Avusturya'ya bağlılık yemini edin.

AUF DER MAUER

Ne diyor bu papaz? Avusturya'ya yemin edecekmişiz!

AM BÜHEL

Dinlemeyin onu!

WINKELRIED

Bunu öneren haindir,
Yurduna düşmandır!

REDING

Sessiz olun kardeşler!

SEWA

Avusturya'ya biat edeceğiz ha! Böyle bir aşağılamadan
sonra!

VON DER FLÜE

Güzellikle vermeyi reddettiğimizi
Zoru görünce ellerine mi vereceğiz?

MEIER

Köle olurduk o zaman,
Köleliği de hak etmiş olurduk!

AUF DER MAUER

Avusturya'ya teslim olmaktan bahseden
İsviçreli olma hakkından vazgeçmiştir!
Sayın meclis başkanı, ısrar ediyorum, ülkenin
Burada kararlaştırdığımız ilk yasası bu olsun.

MELCHTHAL

Öyle olsun. Avusturya'ya teslim olmaktan bahseden
Haklarından yoksun olsun, şerefsiz sayılsın,
Hiçbir yurttaş ona bir daha ocağını açmasın.

HEPSİ

(Sağ ellerini kaldırarak.)

Yasa olmasını kabul ediyoruz!

REDING

(Kısa bir duraksamanın ardından.)

Kabul edilmiştir.

RÖSSELMANN

Şimdi sizler özgürsünüz, bu yasayla özgür oldunuz,
Avusturya'nın dostça kazanıp alamadığı şeyde
Zor kullanarak ısrar etmemesi icap eder.

JOST VON WEILER

Gündeme dönelim.

REDING

Ant kardeşleri!

Yumuşak yolların hepsi denendi mi?

Belki de kral bilmiyordur,

Hiç arzulamıyordur bizim bu çektiklerimizi.

Kılıçlarımıza davranmadan önce

Son bir denemede bulunarak şikâyetimizi ona

Doğrudan iletmemiz gerekir. Zor kullanmak

Haklı olsan bile her zaman korkunçtur, Tanrı ancak

İnsanlar artık yardım etmiyorsa yardıma koşar.

STAUFFACHER

(Konrad Hunn'a.)

Şimdi sizin haberleri iletme sıranız geldi. Konuşun.

KONRAD HUNN

Valinin yaptığı baskıları şikâyet etmek için
Ve başa geçen her yeni kralın onayladığı
Özgürlüğümüzün kadim belgesini almak üzere
Rheinfeld'e, imparatorun şatosuna gitmiştim.
Orada Svabya'dan ve Ren kıyısından gelen
Başka birçok kentin elçisine rastladım,
Hepsi parşömenlerini almış,
Sevinçle topraklarına dönüyordu.
Ben de sizin elçiniz olarak kurula çıktım,
Ne var ki beni avutup huzurdan çıkardılar:
“İmparatorun bu sefer zamanı olmamış,
Bizi başka bir zaman kabul edecekmiş.”
Ben üzgün üzgün kral sarayının
Salonlarında yürürken Dük Hansen'i gördüm
Bir kenarda durmuş ağlıyor, Wart ve Tegerfeld'in
Soylu beyleri de etrafını çevirmiş.
Benimle konuşup şöyle dediler:
“Kraldan hiç adalet beklemeyin,
Kendi başınızın çaresine bakın,
Öz kardeşinin oğlunu soyup
Hakkı olan mirası esirgeyen o değil mi?
Dük annesinden kalanlar için yalvardı ona,
Yaşını da doldurdu, artık ülkesini,
Tebaasını yönetme vakti geldi.
Ne cevap verdi ona dersiniz? Minik bir çelenk
Koydu başına: Gençliğe takı olarak bu yakıştırmış.”

AUF DER MAUER

Duydunuz işte. İmparatorдан hak, adalet
Beklemeyin! Kendi başınızın çaresine bakın!

REDING

Başka yolumuz kalmadı. Bundan böyle tavsiyelerde
Mutlu sona akıllıca nasıl ilerleyeceğimiz söylensin.

WALTER FÜRST

(*Halkanın içine girer.*)

Bize yönelen iğrenç baskıları püskürtmek istiyoruz,
Atalarımızdan bize miras kalan eski haklarımızı
Muhafaza etmek istiyoruz, yeniye uzanmak
İstiyoruz, ama gem vurulmamış şekilde değil.
İmparatora ait olan imparatora kalsın,
Başında bir bey olan, ödevini gerektiği gibi yapsın.

MEIER

Ben Avusturya'dan aldığım *fiefi* elimde tutuyorum.

WALTER FÜRST

Avusturya'ya karşı yükümlülüğünüzü sürdürün siz.

JOST VON WEILER

Ben de Rappersweil beylerine vergi veriyorum.

WALTER FÜRST

Siz de verginizi, kiranızı ödemeyi sürdürün.

RÖSSELMANN

Ben de Zürih'teki büyükhanıma yemin etmiştim.

WALTER FÜRST

Siz de manastırın hakkını manastıra verin.

STAUFFACHER

Benim imparatorluk haricinde *fief* yükümlülüğüm yok.

WALTER FÜRST

Zorunlu olan yapılsın, fazlası değil.

Biz valileri kulları, köleleriyle birlikte

Başımızdan defetmek, kalelerini yıkmak istiyoruz,

Mümkünse kan dökmeden elbette.

Bu nedenle İmparator

Hürmetimizden, yalnızca bazı yükümlülüklerimizden

Vazgeçmek zorunda kaldığımızı görsün.

Bizim haddimizi aşmadığımızı görünce

Belki de devlet aklıyla öfkesini yener,

Zira elinde kılıç varken gazabını yatıştıran

Bir halkı, ucuz dehşet diriltir ancak.

REDING

Dinleyin! Nasıl sona erdireceğiz bunu?
Düşmanın elinde silahları var
Ve barış içinde yumuşamayacağı ortada.

STAUFFACHER

Bizi silahlanmış görünce yumuşayacak,
Onu hazırlıksız yakalayıp şaşırtacağız.

MEIER

Söylemesi kolay ama yapması zor.
Bizim bölgemizde düşmana siper olan
İki sağlam kale yükseliyor şu an.
Kral ileride topraklarımıza inerse dehşet salacaklar.
Rossberg ve Sarnen mağlup edilmek zorunda,
Üç bölgede kılıç kaldırılmadan önce.

STAUFFACHER

Uzun süre tereddüt edersen uyanır düşman.
Sırrı paylaştan insan sayısı haddinden fazla.

MEIER

Orman kantonlarından hain çıkmaz.

RÖSSELMANN

En hevesliler bile pekâlâ ihanet edebilir.

WALTER FÜRST

Gecikirsek Altdorf'taki kale tamamlanacak
Ve vali kendini sağlama almış olacak.

MEIER

Bencillik ediyorsunuz.

ZANGOÇ

Siz de haksızlık ediyorsunuz.

MEIER

(*Hiddetlenerek.*)

Biz mi haksızlık ediyoruz?
Bunu bize Urililer mi söylüyor?!

REDING

Sakin olun, andınız aşkına sakın olun!

MEIER

Tabii, Schwyz Uri'yle anlaştığında bize de susmak düşer,
öyle mi?

REDING

Beni meclisin önünde vurgulamak zorunda
bırakıyorsunuz,
Bu hararetli tavrınızla siz barışa zarar veriyorsunuz!
Hepimiz burada aynı amaç için bir arada değil miyiz?

WINKELRIED

Yortuya dek erteleyebilirsek eğer,
O zaman töre gereği bütün çiftçiler
Vali için hediyeler getirirken kaleye,
Dikkat çekmeden şatonun içinde
On veya on iki adam toplanabilir,
Kaleye kimseyi silahla bırakmadıkları için
Yanlarında çabucak asaların içine sokulabilen,
Keskin demirler getirirler gizlice.
Asıl kalabalık yakındaki ormanda bekler,
İçeridekiler kale kapısını başarıyla alınca
Kornolarını çalıp haber verirler,
Pusudakiler hücum eder, böylece
Kale kolayca bizim elimize geçer.

MELCHTHAL

Rosberg'e tırmanmayı ben üstlenirim,
Kalede benden hoşlanan bir kadın var,
Onu kolayca kandırır, gece ziyareti için
Bana bir merdiven uzatmasını sağlarım,
Yukarı çıkar, ardından da arkadaşları çekerim.

REDING

Herkes ertelenmesinden yana mı?
(Çoğunluk el kaldırır.)

STAUFFACHER

(Elleri sayar.)
On ikiye karşı yirmi, ertelemeden yana!

WALTER FÜRST

Belirlenen günde kaleler düşerse
Dağdan dağa dumanla işaret veririz,
Böylece ulusal milis toplanır hızla
Bütün kantonların merkezinde,
Valiler de bizi silahlı, ciddi görünce
İnanın bana, savaşmaktan vazgeçecek,
Sınırlarımızdan dışarı savaşmadan çıkmayı
Kendi arzularıyla kabul edeceklerdir.

STAUFFACHER

Sadece Gessler'in sıkı direnişinden korkarım
Etrafındaki ağır silahlı atlı askerler korkutucu,
Kansız boşaltmaz toprağını, sürülmüş olsa bile
Toprağında korku salacaktır hayattaki varlığı,
Canını bağışlamak hem güç hem de tehlikeli.

BAUMGARTEN

Nerede ölüm tehlikesi varsa, beni oraya koyun,
Hayatımı zaten, beni kurtaran Tell'e borçluyum.
Yurdum için canımı seve seve tehlikeye atarım,
Onurumu korudum, kalbimi huzura kavuşturdum.

REDING

Zaman her şeye çare. Sabırla bekleyin.
Bazı şeylerde zamana güvenmek lazım.
Bakın, biz burada geceleyin toplanmışken,
En yüksek dağların ardından sabah,
Parlayan bir fener gibi gösteriyor kendini.
Bizi şaşırtmadan günün ışması, gelin karara varalım.

WALTER FÜRST

Kaygılanmayın, gece vadilerden ağır ağır çekiliyor.
(*Hepsi istemsizce şapkalarını çıkarır ve sessizce
toplanarak tan kızılığını seyre koyulur.*)

RÖSSELMANN

Bizim aşağıımızda, şehirlerin dumanı, pusu içinde
Güç bela nefes alarak oturan halkların hepsinden önce

Bize selam duran bu ışık karşısında hep birlikte
Yeni birliğimizin andını içelim öyleyse:
Bizler güçlük ve tehlikelerin ayıramadığı
Kardeşlerden oluşan tek bir halk olmak isteriz.

(Herkes üç parmağını kaldırarak tekrarlar.)

Babalarımız gibi özgür olmak isteriz,
Esaret altında yaşamaktansa ölümü yeğleriz.

(Herkes yine üç parmağını kaldırarak tekrarlar.)

Yüce Tanrı'ya teslim olmayı arzular,
İnsanın kudretinden korkmayız.

*(Herkes yine üç parmağını kaldırarak tekrarlar.
Kucaklaşırlar.)*

STAUFFACHER

Şimdi herkes sessizce kendi yoluna,
Arkadaşlarına, yarenlerine gitsin,
Çobanlar sakince sürülerini kışlatsın,
Ağzı sıkı dostlarını birliğe kazandırsın.
O an gelene dek sabretmek gerek,
Sabredin! Genel ve özel suçlarının bedelini
Toptan ödeyecekleri o güne dek
Bırakın despotların hesabı kabarsın.
Herkes haklı öfkesini zapt etsin,
İntikamını toplu almak üzere biriktirsin,
Çünkü şahsi intikamının peşinde koşan
Umumi çıkarı gasp eder.

*(Üç ayrı taraftan büyük bir sükûnetle çıkarlarken
orquestra görkemli bir coşkuyla girer, boş sahne
bir süre daha açık kalır ve izleyiciye karlı dağların
üzerinde yükselen güneşin görüntüsü verilir.)*

III. Perde

1. Sahne

Tell'in evinin önündeki avlu. Tell'in elinde bir marangoz baltası, Hedwig ev işleriyle meşgul. Arkada Walter ve Wilhelm küçük bir arbaletle oynuyor.

WALTER

(Şarkı söyler.)

Okuyla, yayıyla
Dağ bayır aşar,
Sabahın ilk ışııyla
Avcı çıkar gelir.
Gökler âleminde
Doğan nasıl kralsa,
Dağlara, yarlara
Hükmeder avcı.
Okunun uzandığı
Her yer ona aittir,
Uçan sürünen her şey
Onun ganimetidir.

(Sıçrayarak gelir.)

Kirişim koptu baba. Yapsana bana.

TELL

Yapmam. Gerçek bir avcı kendisi yapar.
(Oğlanlar uzaklaşır.)

HEDWIG

Oğlanlar erkenden ok atmaya başladı.

TELL

Usta olmak isteyenin şimdiden çalışması lazım.

HEDWIG

Ah Tanrım, keşke hiç öğrenmeseler!

TELL

Her şeyi öğrenmeleri gerek.

Bu hayatta ayakta kalmak isteyenin

Kendini korumaya, direnmeye hazır olması şart.

HEDWIG

Ah, ah, bu evde kimse

Huzur bulamayacak desene.

TELL

Çocuğumun anası, ben de yapamam onu,

Tabiat beni çobanlığa uygun şekillendirmedi,

Sürekli uzaklaşan hedefler peşinde koşmam şart,

Her gün yeni şeyleri avlayıp ele geçirdiğimde,

Ancak öyle hayatın tadına varabiliyorum.

HEDWIG

Ama seni beklerken tasalanan

Evdeki kadının korkusunu düşünmüyorsun hiç,

Dehşete düşüyorum ben toprak kölelerinin sizin

Gözüpek seferlerinizden bahsettiğini duydukça.

Her ayrılışımızda kalbim titriyor

Bir daha bana hiç dönmeyeceksin diye.

El değmemiş karlı dağlarda görüyorum seni,

Şaşkınlıkla kayadan kayaya hatalı atlayış yaparken

Görüyorum, dağkeçilerinin nasıl geri geri

Sıçrayarak seni yardan aşağı çektiğini,

Rüzgârlı çığların nasıl üstünü örttüğünü,

Altındaki aldatıcı buzulların nasıl kırıldığını

Ve senin nasıl derinlere battığını görüyorum,

Dehşet verici kabrine canlı canlı gömüldüğünü.

Ah, Alplerin atılgan avcısını yakalar ölüm
En az yüz farklı şekilde,
Bu, uğraşanı uçurumdan yere çalan,
Ölümüne tehlikeli, talihsiz meslek!

TELL

Zinde kafayla, dikkatle etrafını inceleyen,
Tanrı'ya ve eklemlerinin gücüne güvenen kişi,
Rahatça sıyrılır her tehlikeli, güç durumdan,
Dağ, üstünde doğanı korkutmaz.

(İşini tamamlamıştır, aletlerini toplar.)

Bu kapı artık uzun süre dayanır bence.
Evdeki balta marangozdan tasarrufmuş.

(Şapkasını eline alır.)

HEDWIG

Nereye gidiyorsun?

TELL

Altdorf'a, babana.

HEDWIG

Tehlikeli şeyler düşünmüyorsun değil mi sen de?
Bak, söyle bana.

TELL

Nereden çıkarıyorsun bunu kadın?

HEDWIG

Valiler aleyhine bir şeyler planlanıyor,
Rütli'de toplantı olmuş,
Sen de birliktesin, biliyorum.

TELL

Ben orada değildim, ama vatan çağırdığında
Kaçacak değilim elbette.

HEDWIG

Tehlike neredeyse tam oraya koyacaklar seni,
En ağır görev sana düşecek her zamanki gibi.

TELL

Herkes gücüne göre katkıda bulunur.

HEDWIG

Unterwaldenlıyı da fırtınada
Gölden geçiren sen olmuştun.
Kaçıp kurtulmanız gerçek bir mucizeydi.
Hiç mi düşünmüyorsun sen çocuğunu, karını?

TELL

Canım karım, sizleri düşündüm ben,
Çocukları için kurtardım o babayı da.

HEDWIG

Öfkeden kudurmuş gölde tekneye biniyorsunuz!
Buna Tanrı'ya güvenmek değil, Tanrı'yı sınamak denir!

TELL

Haddinden fazla düşünen, az iş becerir.

HEDWIG

Evet sen iyi, yardımseversin, herkese hizmet edersin
Ama sen dara düştün mü, bir yardım eden çıkmaz.

TELL

Tanrı esirgesin de yardıma muhtaç olmayalım.
(*Arbaletini ve okları eline alır.*)

HEDWIG

Yayı ne yapacaksın? Burada bıraksana.

TELL

Silahım yokken kolumdan olmuş gibiyim.
(*Oğlanlar geri gelir.*)

WALTER

Baba nereye gidiyorsun?

TELL

Altdorf'a oğlum, dedeye.
Gelmek ister misin sen de?

WALTER

Gelmek isterim tabii.

HEDWIG

Vali orada şimdi. Altdorf'tan uzak dursanıza.

TELL

Bugün gidiyormuş.

HEDWIG

Tamam, önce o gitsin işte.

Hatırlatma adama kendini, biliyorsun bize dış biliyor.

TELL

Onun kötü niyetinden bana zarar gelmez,

Doğru olanı yaparım, düşmandan da korkmam.

HEDWIG

Vali de doğru olanı yapanlardan nefret ediyor zaten.

TELL

Onların yanına yanaşamadığı için.

Bey beni rahatsız etmez, demek istediğim o.

HEDWIG

Nereden biliyorsun?

TELL

Bundan kısa bir süre önce

Schächental'in ıssız yabani koyaklarında

İz peşine düşmüş avlanıyordum,

Kayalık bir patikada tek başıma ilerliyordum,

Kenara kaçacak en ufak bir yer yoktu,

Çünkü üzerimde sarp kayalık duvar yükseliyor,

Aşağıya doğruysa korkunç vadi uzanıyordu.

(İki oğlan soluna ve sağına yanaşarak heyecan ve merakla ona bakar.)

Tam o sırada karşıma çıktı vali,

O benle, ben onla yapayalnız,

İki insan karşı karşıya, yanımız uçurum.

Bey bana dikkatle bakıp da, benim bir süre önce

Ufak bir nedenden ağır cezalandırmak istediği kişi

Olduğumu anlayınca ve büyük bir silahla

Ona doğru ilerlediğimi fark edince, sararıp soldu

bir anda,

Dizleri çözülüverdi, gelişinden belliydi,

Mümkün olsa dağın duvarından içeri girecekti.

Haline acıdım, ona doğru saygıyla ilerledim,

“Benim sayın vali,” dedim.

Ama o ağzından tek bir zavallı ses dahi

Çıkaramadı. Sus pus, sadece eliyle

Benim yolumdan geçmek istediğini işaret edebildi,

Ben de yanından geçip gittim,

Sonra da adamlarına yerini haber verdim.

HEDWIG

Senin önünde titremiş ya, görürsün,

Onu zayıf gördün diye hiç unutmayacak seni.

TELL

O yüzden ondan uzak duruyorum, o da beni aramıyor.

HEDWIG

Sen bugün oradan da uzak dur. Onun yerine ava git.

TELL

Bu da nereden çıktı şimdi?

HEDWIG

Korkuyorum. Uzak dur işte.

TELL

Neden sebepsiz yere kendi kendine eziyet ediyorsun?

HEDWIG

Sebebi falan yok. Gitme Tell, kal burada.

TELL

Söz verdim canım karım, geleceğim dedim.

HEDWIG

Mecbursan sen git o halde. Oğullarımı bana bırak!

WALTER

Hayır anneciğim. Ben babamla gidiyorum.

HEDWIG

Walter, oğlum, anneni bırakmak mı istiyorsun?

WALTER

Dedemlerden sana çok güzel bir şey getireceğim anne.

(*Babasıyla çıkar.*)

WILHELM

Anne ben yanında kalıyorum.

HEDWIG

(Oğlana sarılır.)

Evet benim canım oğlum,

Bir sen kalıyorsun yanımda!

(Hedwig avlu kapısına gider ve ayrılanların ardından uzun uzun bakar.)

2. Sahne

*Ormanın el değmemiş vahşi kısmı, kayalıklardan aşağı
şelaleler akıyor. Berta av giysisi giymiş.*

Rudenz hemen arkasında.

BERTA

Peşimden geliyor. Nihayet kendimi anlatabileceğim.

RUDENZ

(Aceleyle girer.)

Küçükhanım, sonunda sizi yalnız yakalayabildim,

Uçurumlar dört bir yanımızı kuşatmış burada,

Bu yabanda gören olur diye bir korkum da yok,

Kalbimdeki bu uzun sessizlikten kurtulacağım.

BERTA

Avdakilerin bizi izlemediğinden emin misiniz?

RUDENZ

Av bizden uzakta... Ya şimdi ya hiç!

Bu fırsattan faydalanmak zorundayım.

Beni sizden sonsuza dek ayıracak olsa da,

Kısmetimde yazılan neyse görmem şart.

Ah, dostane bakışlarınızı bu karanlık

Sertlikle donatmayın sakın. Ben kimim ki,

Size cüretli bir arzu besleyeyim?

Namım henüz duyulmuş değil, etrafınızda

Dolanan muzaffer parlak şövalyelerle

Boy ölçüşecek durumda değilim.

Sadakat ve aşkla dolu bir kalbim var sadece...

BERTA

(*Ciddi ve sertçe.*)

En önemli görevlerine sadakat göstermeyenin
Aşkından, sadakatinden bahsedebilir misiniz?

(*Rudenz geri adım atar.*)

Halkına baskı yapan yabancının,
Avusturya'nın kölesi olup da kendini satanın
Hangi aşkından ve sadakatinden bahsedebilirsiniz?

RUDENZ

Sizden bu suçlamayı duyuyorum ha küçükhanım?
Siz de onların tarafındaysanız ne yaparım ben?

BERTA

Siz beni gammazların tarafında bulacağınızı mı
Düşünüyorsunuz? Bana kalsa, açıkçası
Kendisine oyuncak etmeyi başardığı,
İsviçre'nin doğasını unutan oğlundansa
Bizzat Gessler'e, zalimin eline koymak isterdim elimi!

RUDENZ

Aman Tanrım bunu da mı duyacaktım?

BERTA

Neden? İyi insana
Kendi insanından daha yakın ne var?
Asil bir kalp için masumun savunucusu olmaktan,
Ezilenlerin hakkını savunmaktan
Daha güzel ödev mi var?
Benim ruhum kanıyor sizin halkınız için,
Onunla beraber acı çekiyorum, zira sevmeye mecburum
Bu kadar alçakgönüllü, bir o kadar da kuvvetle dolu
olanı,
Bütün kalbimle ona çekiliyorum sanki,
Onun değerini her geçen gün daha fazla fark ediyorum.
Ne var ki siz, doğanın ve şövalyelik ödevinin icabı
Halkı korumak üzere doğmuş olan siz,
Onu bir başına bıraktınız sınırı aşıp

Haince yurduna zincir vuran düşmanla,
Beni yaralayan ve hasta eden siz oldunuz,
Şimdi sizden nefret etmemek için kalbimi zapt etmem
şart.

RUDENZ

Ben halkımın iyiliğini istemiyor muyum sanki?
Avusturya'nın kudretli hâkimiyeti altında ona
Barışı...

BERTA

Siz onu köleliğe alıştırmak istiyorsunuz!
Siz özgürlüğü, bu dünyada kalan
Son kaleden de defetmek istiyorsunuz.
Halk kendi refahını herkesten daha iyi anlıyor,
Hiçbir belge onun güvenlik hissini kandıramıyor,
Sizin yaptığınız, onun başına çorap örmekten farksız!

RUDENZ

Berta! Siz benden nefret ediyor, beni aşağılıyorsunuz!

BERTA

Dediğinizi yapsam, kendimi daha iyi hissederdim.
Ama insan sevmek istediğini aşağılık görür,
Ya da aşağılamaya değer bulur...

RUDENZ

Berta! Berta!
Siz bana göklerdeki en yüksek saadeti gösteriyor,
Sonra beni bir anda aşağıya itiyorsunuz.

BERTA

Hayır, hayır, içinizdeki asil ruh tamamen boğulmamış
sizin!

Uykuya dalmış sadece ve ben onu uyandırmak
istiyorum,

Sizin kendi üzerinizde şiddet uygulamanız lazım
Soyunuzdan gelen fazileti öldürmek için,
Şansınıza, sizden daha kudretli o,
Siz de kendinize rağmen asil ruhlu ve iyisiniz.

RUDENZ

Bana güveniyorsunuz demek! Ah Berta,
Sizin sevginiz sayesinde her şey olabilirim, olacağım da.

BERTA

Kusursuz tabiat sizi ne için yaratmışsa
O olun!
Sizi yerleştirdiği yeri doldurun,
Halkınızın ve yurdunuzun yanında durun,
Onların kutsal hakkı için savaşın!

RUDENZ

Vah ki vah!
İmparatorun gücüne karşı direnirken ben
Sizi nasıl kazanabilir, size nasıl sahip olurum?
Sizin elinize zorba gibi hükmeden de,
Akrabalarınızın kudretli arzuları değil mi?

BERTA

Malım mülküm orman kantonlarında benim,
İsviçre özgürse, ben de özgürüm demektir.

RUDENZ

Berta! Bana nasıl bir gözle bakıyorsunuz!

BERTA

Beni Avusturya'nın teveccühüyle elde etmeyi ummayın,
Onlar benim mirasıma el uzatıyor,
Büyük miraslarına katmak için.
Sizin özgürlüğünüzü yalayıp yutmak isteyen
Toprak hırsının aynısı, benimkini de tehdit ediyor!
Ah dostum, kurban diye göz koydular bana,
Belki de gözdelerden birini ödüllendirmek için,
Beni sahtekârlığın ve entrikaların oturduğu
İmparatorun sarayına çekmek istiyorlar,
Orada iğrenç evliliğimi zincirler bekliyor,
Beni sadece aşk... Sizin aşkınız kurtarabilir!

RUDENZ

Burada yaşamayı, benim anayurdumda
Benim olmayı seçebilir misiniz?

Ah Berta, oysa benim uzağa olan tüm bu özlemim
Size doğru bir çabalamanın haricinde ne olabilir ki?
Saygınlık yolunda aradığım bir tek sizdiniz,
Makam hırsımın ardında sadece aşkım vardı.
Siz kendinizi benimle bu dingin vadiye kapatabilir,
Dünyanın parıltısından feragat edebilirsiniz eğer,
Çabalarım amacını buldu demektir,
İsterse vahşice dönen dünyanın akıntısı
Bu dağların güvenli kıyılarını dövsün,
Artık buradan uzak bir hayata yönelik
En ufak bir firar arzum kalmadı!
O halde aşılmaz sağlam duvarlar örüp
Etrafımızı kuşatan bu kayalıklar,
Bu içine kapanmaktan mesut, yalnız vadi
Gökyüzüne açılsın ve aydınlansın!

BERTA

İşte şimdi, tam sezgili kalbimin
Hayal ettiği gibisin, inancım aldatmadı beni!

RUDENZ

Kaybol, beni kandıran budala kuruntu!
Mutluluğu yurdumda bulmalıyım.
Burada, oğlanların mutlulukla serpiildiği,
Bin sevinç hissinin etrafımı sardığı yerde,
Pınarların benim olduğu, ağaçların yaşadığı
Anayurdumda benim olmak istiyorsun sen!
Ah, aslında onu hep sevdim! Hissediyorum,
Onsuz dünyanın tüm saadetinden yoksundum.

BERTA

Bu aziz ada nasıl bulunurdu eğer
Bu masumiyet ülkesinde olmasaydı?
Eski sadakatin yerleşik olduğu burada,
Sahtekârlığın henüz giremediği bu yerde
Mutluluğumuzun kaynağına haset karışmaz,
Saatlerimiz sonsuza dek aydınlık akar gider.

Orada görürüm seni gerçek erkekçe değerinde
Özgürlerin ve eşitlerin içerisinde birinci olarak,
Saf, özgür bir bağlılıkla saygı görür şekilde
Krallığına damgasını vuran bir kral kadar büyük.

RUDENZ

Orada görürüm seni, tüm kadınların sultanı,
Cezbedici kadınsı çalışkanlığıyla
Kendi evimde bana gökleri inşa ederken
Ve baharın çiçeklerini saçması gibi
Güzel bir cilveyle hayatımı süslerken,
Etrafındaki her şeye hayat verip mutluluk katarken!

BERTA

Gör işte değerli dostum,
Seni hayatın bu en büyük mutluluğunu
Yok ederken görünce neden kederlendiğimi.
Yazık bana! Kaderim ne olurdu acaba,
Karanlık şatosundan ülkeye zulüm eden
O kibirli şövalyenin ardından gitmek zorunda kalsaydım!
Burada şato yok. Beni, mutlu edebileceğim
Bir halktan duvarlar ayırmıyor burada!

RUDENZ

Peki, ben nasıl kurtulacağım... Ahmakça kendi başıma
Kendi ellerimle sardığım düğümler nasıl çözülecek?

BERTA

Erkekçe bir kararla kopar at hepsini!
Ne olursa olsun, hep halkının yanında dur,
Doğuştan gelen yerin orası.

(*Uzaktan av kornolarının sesi duyulur.*)

Ava çıkanlar yaklaşıyor.

Artık ayrılmak zorundayız.

Yurdun için savaş, unutma aşkın için savaşıyorsun!
Hepimizin karşısında titrediği düşman bir,
Ondan kurtulmak hepimizi özgür kılacak!

(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

Altdorf'ta bir çimenlik. Ön planda ağaçlar, iç tarafta direğe asılmış bir şapka. Manzara, üzerinde karlı bir dağ yükselen Bannberg'le sonlanır. Friesshardt ile Leuthold nöbet tutmaktadır.

FRIESSHARDT

Boşuna bakıp duruyoruz.
Kimse şapkaya dönüp de önünde eğilecek değil.
Dün burası panayır alanından farksızdı,
Direğin üzerine korkuluk asıldığından beri
Şimdi koca çayır ıssızlaşmış gibi.

LEUTHOLD

Yalnızca serseriler görünüyor ortada ve bizi
Kızdırmak için lime lime kasketlerini sallıyorlar.
Doğru düzgün insanlarsa şapkanın
Önünde eğilmektense etrafından dolanıp
Kentin yarısını aşmayı tercih ediyor.

FRIESSHARDT

Öğle vakti belediye binasından çıkınca
Bu meydandan geçmek zorundalar ya,
Kimse şapkayı selamlamayı düşünmediğinden
Ben de o sırada birini yakalarım diye planladım.
O sırada Peder Rösselmann gözüme çarptı,
–bir hasta ziyaretinden dönüyormuş–
Direğin önünde elinde ekmekle durdu,
Zangoç da çingırağını çalmak zorunda kaldı,
O anda herkes diz çöktü, ben dahil hep beraber
Şapkaya değil ama kutsal ekmeğe selam durduk.

LEUTHOLD

Bak arkadaş, bizim burada şapkanın önünde
Rezil olduğumuzu düşünmeye başladım,
Boş bir şapkanın önünde nöbet tutmak

Zaten bir süvari için küfürden farksız.
Adamların bizi aşağılaması da cabası.
Bir şapkanın önünde saygıyla eğilmek,
Gerçekten de saçma sapan bir emir bu!

FRIESSHARDT

Boş şapkaya selam niye verilmesin ki,
Kafası boş kişilerin önünde eğilmiyor musun hiç?
(*Hildegard, Mechthild ve Elsbeth çocuklarıyla girer,
direğin etrafına yerleşirler.*)

LEUTHOLD

Sen de verilen işe ne sadık bir herifmişsin arkadaş,
Mert insanların başına çorap örmekten zevk alıyorsun.
Bana kalsa isteyen şapkanın önünden selamsız geçsin,
Başımı öte yana çevirir, görmezden gelirim.

MECHTHILD

Vali orada asılı. Saygılı olun çocuklar.

ELSBETH

Tanrı'nın izniyle kendisi gitse, şapkası kalsa,
Memlekette işler hiç de kötüye gitmez bence!

FRIESSHARDT

(*Gelenleri kovalar.*)

Ne arıyorsunuz burada? Sizi bedduacı kadın milleti sizi!
Arayanınız, soranınız yok mu hiç? Varsa cesaretleri
Emre karşı çıkmaya, kocalarınızı yollayın buraya.

(*Kadınlar çıkar.*)

(*Tell, oğlunun elinden tutarak arbaletiyle sahneye
girer. Dikkat etmeden şapkanın önünden geçerek
sahnenin önüne giderler.*)

WALTER

(*Bannberg'i göstererek.*)

Baba, oradaki dağlarda

Balta vurunca

Ağaçlar kanıyormuş, doğru mu?

TELL

Kim diyor onu oğlum?

WALTER

Çoban usta anlattı. Ağaçlar büyülüymüş diyor,
Onlara zarar verenin eli de
Mezarından dışarı çıkar, büyürmüş.

TELL

Ağaçlar büyülü, orası doğru.
Şu karlı dağları görüyor musun, gökyüzünde,
Yükseklerde yitip giden şu beyaz boynuzları?

WALTER

Buzullar onlar, geceleri gümbürdeyip
Bizlere çığ dalgaları yolluyorlar.

TELL

Yolluyorlar; işte o çığlar çoktan
Altdorf kentinin üzerini örterdi,
O yukarıdaki orman onların karşısında
Bir sınır tahkimatı gibi dikilmese.

WALTER

(Biraz düşündükten sonra.)

Dağların olmadığı ülkeler de var mı baba?

TELL

Bizim bu yükseklerden aşağıya inildiğinde,
Nehir boyunca içlere doğru gidildiğinde
Büyük, düz bir bölgeye ulaşılır;
Orman sularının çağıldayarak köpürmediği,
Irmakların sessiz ve sakin aktığı bir yere.
Orada göğün tamamı hiçbir engel olmadan görülebilir,
Orada uzun, güzel vadilerde yetişir tahıllar
Ve toprak göze bir bahçe gibi gelir.

WALTER

Aaa, baba o zaman biz neden hemen
Bu güzel topraklara inmiyoruz da,
Burada kendimizi üzüp yoruyoruz?

TELL

Toprak gökler gibi güzel ve yardımsever,
Ne var ki onu işleyenler, onlar
Yetiştirdikleri nimetlerden faydalanamıyor.

WALTER

Onlar da evlerinde senin gibi
Atalarının mirası üzerinde, özgür yaşamıyor mu?

TELL

Tarlalar piskoposa ve imparatora ait.

WALTER

Ormanlarda özgürce avlanabiliyorlar mı peki?

TELL

Orman ve kuşlar da beye ait.

WALTER

Nehirden balık avlama hakları da yok mu?

TELL

Nehir, deniz, tuz, hepsi krala ait.

WALTER

Herkesin korktuğu bu kral kim peki?

TELL

Onları koruyan ve besleyen kişi.

WALTER

Kendi kendilerini cesurca koruyamıyorlar mı?

TELL

Orada komşunun komşuya güveni yok.

WALTER

Baba, bu uzak ülke içimi daralttı benim,
Ben çığların altında oturayım daha iyi.

TELL

Evet oğlum, kötü insanlara dönmektense,
Buzuldağlarına dön sırtını daha iyi.

(Yollarına devam etmek üzere hareketlenirler.)

WALTER

Aaa, baba, şu direğin üstündeki şapkaya bak.

TELL

Şapkadan bize ne? Haydi gel, gidelim.

(*Tam yürüyecekken Friesshardt mızrağını doğrultarak karşısına çıkar.*)

FRIESSHARDT

İmparator adına! Durun, kıpırdamayın!

TELL

(*Mızrağı tutar.*)

Ne istiyorsunuz? Neden durduruyorsunuz beni?

FRIESSHARDT

Mandaya aykırı davrandınız,

Bizimle gelmek zorundasınız.

LEUTHOLD

Şapkanın karşısında eğilip saygınızı sunmadınız.

TELL

Arkadaş, bırak gideyim.

FRIESSHARDT

Yürü, yürü, doğru hapishaneye!

WALTER

Babamı hapse atıyorlar. İmdat, yardım edin!

(*Sahneye doğru bağırarak.*)

Koşun efendiler, iyi insanlar,

Yardım edin, babamı zorla hapse götürüyorlar.

(*Peder Rösselmann ve Zangoç Petermann, yanlarında üç adamla o tarafa gelir.*)

ZANGOÇ

Ne oluyor?

RÖSSELMANN

Nedir bu adamın suçu?

FRIESSHARDT

İmparatora düşman bir hain bu!

TELL

(*Sertçe yakasına yapışarak.*)

Hain mi, ben ha!

RÖSSELMANN

Yanılıyorsun dostum, bu kişi Tell'dir,
Namuslu bir adam, iyi bir yurttaşır.

WALTER

(*Walter Fürst'ü görür ve ona doğru koşar.*)

Büyükbaba yardım et, babamı yakalamak istiyorlar.

FRIESSHARDT

Haydi bakalım hapishaneye!

WALTER FÜRST

(*Telaşla gelir.*)

Kendisine ben kefilim, durun!

Tanrı aşkına Tell, ne oluyor?

(*Melchthal ve Stauffacher de gelir.*)

FRIESSHARDT

Valinin, derebeyi olarak iktidarını

Hiçe sayıyor, tanımaya da niyeti yok.

STAUFFACHER

Bunu Tell mi yapmış?

MELCHTHAL

Yalan söyleme bize evlat!

LEUTHOLD

Şapkanın karşısında eğilip saygısını göstermedi.

WALTER FÜRST

Bu yüzden hapse mi girecek? Dostum,

Benim kefilliğimi kabul et de onu serbest bırak.

FRIESSHARDT

Sen kendine, kendi bedenine kefil ol!

Biz görevimizi yapıyoruz. Açılın!

MELCHTHAL

(*Toplanan ahaliye.*)

Hayır, bu apaçık kaba kuvvet! Gözümüzün önünde

Böyle pervasızca götürülmesini sineye mi çekeceğiz?

ZANGOÇ

Biz daha güçlüyüz. Dostlar, izin vermeyin,

Sırt sırta duralım hepimiz!

FRIESSHARDT

Valinin emrine kim karşı çıkıyor?

ÜÇ KÖYLÜ DAHA

(*Telaşla gelerek.*)

Biz size yardım ederiz. Ne olacak ki?

Yere çarparız bunları.

(*Hildegard, Mechthild ve Elsbeth geri gelir.*)

TELL

Ben kendi işimi görürüm, çekilin siz iyi insanlar.

Eğer güç kullanmak isteseydim,

Bunların mızrakları beni korkutur muydu sanıyorsunuz?

MELCHTHAL

(*Friesshardt'a.*)

Onu aramızdan almaya cesaret edin bakalım!

WALTER FÜRST ve STAUFFACHER

Sakin olun! Sakin!

FRIESSHARDT

(*Bağırır.*)

İsyan bu! Ayaklanma!

(*Avcı kornoları duyulur.*)

KADINLAR

Vali geliyor!

FRIESSHARDT

(*Sesini yükseltir.*)

Ayaklanma! İsyan!

STAUFFACHER

Bağır, patlayana kadar bağır bakalım alçak herif!

RÖSSELMANN ve MELCHTHAL

Susacak mısın sen?

FRIESSHARDT

(*Daha da yüksek sesle.*)

Yardım edin, kanunu uygulayanlara yardım edin!

WALTER FÜRST

Bir vali eksikti! Bakalım başımıza neler gelecek!

(Gessler kolunun üstünde bir doğanla at üstünde,
Rudolf der Harras, Berta, Rudenz, onların arkasında
çok sayıda mızraklı adam, sahnenin etrafında büyük
bir çember oluşturur.)

RUDOLF DER HARRAS

Açılın, valiye yer açın!

GESSLER

Kalabalığı dağıtın çabuk!

Neden toplanmış bunlar? Yardım isteyen kim?

(Genel bir sessizlik olur.)

Kimdi o? Söyleyin.

(Friesshardt'a.)

Sen, öne çık!

Kimsin sen, neden bu adamı tutuyorsun?

(Doğanı bir hizmetçisine verir.)

FRIESSHARDT

Kudretli beyim, ben senin silahlı kulun,

Şapkanın yanına nöbetçi olarak atandım.

Bu adamı da şapkaya saygıyla selam

Vermeyi reddederken suçüstü yakaladım.

Emrin üzere kendisini tutuklamak istedim

Ama halk onu zorla elimden almak istedi.

GESSLER

(Kısa bir sessizlikten sonra.)

Bu durumda sen, Tell, benim itaatin denetlenmesi için

Astırdığım şapkaya saygı göstermeyi reddederek,

İmparatorunu ve onun adına buraya hükmeden beni

Hor mu görüyorsun? Bu şekilde

Bana karşı kötü niyetini açığa vurmuş oldun.

TELL

Affedin beni efendim! İstemeden oldu,

Sizi hiçe saydığımın değil.

İhtiyatlı olsam, adım Tell olmazdı,

Merhamet diliyorum, bir daha olmayacak.

GESSLER

(*Kısa bir sessizlikten sonra.*)

Tell, arbalette ustaymışsın sen,
Attığını vurur diyorlar, doğru mu?

WALTER TELL

Doğrudur efendim, babam ağacın üzerindeki elmayı
İsterse yüz adım uzaktan vurabilir.

GESSLER

Bu senin oğlun mu Tell?

TELL

Evet efendim, benim oğlum.

GESSLER

Başka çocuğun var mı?

TELL

İki oğlum var efendim.

GESSLER

Peki, en çok hangisini seversin?

TELL

Efendim, ikisi de benim canım.

GESSLER

Haydi bakalım Tell! Madem yüz adımdan
Ağacın üzerindeki elmayı vuruyorsun,
Meziyetini bana da kanıtlı. Yayını al,
Ha elindeymiş, hazırlan öyleyse
Oğlunun kafasının üzerindeki elmayı vurmaya...
İyi nişan almanı tavsiye ederim,
İlk atışta isabet ettir,
Çünkü başaramazsan, sen kafanı kaybedersin.

(*Ahali dehşete kapılır.*)

TELL

Efendim bu ne acımasız istek...
Oğlumun kafasına nişan alacağım, öyle mi?
Hayır, hayır, efendim, böyle bir şeyi nasıl düşünürsünüz?
Tanrım, merhamet et, izin verme buna,
Bunu bir babadan ciddi ciddi isteyemezsiniz!

GESSLER

Oğlunun kafasındaki elmayı vuracaksın,
Senden bunu istiyorum, isteğim bu.

TELL

Yayımla kendi çocuğumun güzel başına
Nişan alacağım, öyle mi? Ölürüm daha iyi!

GESSLER

Ya okunu atarsın ya da oğlunla beraber ölürsün.

TELL

Çocuğumun katili olmamı istiyorsunuz!
Efendim, sizin çocuğunuz yok; bir babanın kalbinde
Yaşananları bilmez, anlayamazsınız.

GESSLER

Aaa Tell, sen de birden ne sağduyulu oldun!
Bir de senin hayalperestin teki,
Başkalarından farklı olduğun söylenir.
Acayıplıkları seversin sen; bu yüzden ben de
Senin için, sana özel bir yiğitlik gösterisi seçtim.
Başka biri olsa kesin duraksardı, ama sen
Gözün kapalı bile gayet güzel atabilirsin.

BERTA

Alay etmeyin bu zavallı insanlarla efendim!
Görüyorsunuz,
Karşınızda sapsarı kesilmiş, tir tir titriyorlar işte...
Ağzınızdan çıkanları duymaya hiç de alışkın değiller.

GESSLER

Alay ettiğimi kim söyledi?
(*Üzerinde uzanan bir ağaç dalını tutar.*)

Elma burada. Açılın bakalım,
Âdet olduğu üzere mesafesini alsın.
Ben ona seksen adım veriyorum.
Ne bir adım az ne de fazla. Ben adamı
Yüz adımdan vururum diye övünüyordu.
Şimdi isabet ettir bakalım avcı, hedefini şaşırma!

RUDOLF DER HARRAS

Tanrım, iş ciddiye bindi. Diz çok oğlum,
Validen aman dile, canını bağışlasın.

WALTER FÜRST

(Sabırsızlığını bastırmakta zorlanan Melchthal'in yanındadır.)

Kendinizi tutun, yalvarıyorum size sakın olun.

BERTA

(Valiye.)

Yetsin artık beyim! Bir babanın korkusuyla
Bu şekilde oynamak insanlığa da sığmaz.
Bu zavallı adam hafif suçundan dolayı
Bedeni ve canından mahrum kalacaksa da,
Tanrım, şimdiden ölümü on kez hissetti bile.
Onu daha fazla yaralamadan evine gönderin,
Sizi de tanıdı bundan böyle, bu yaşananları
O da, çocuklarının çocukları da aklından çıkarmaz.

GESSLER

Yer açın şurada, çabuk! Ne bekliyorsun?
Hayatını zaten kaybettin, öldürebilirim seni
Ama bak, ben yine de kaderini tayin etmeyi
Senin o becerikli ellerine bırakıyorum.
Kaderi kendi eline bırakılan kişinin
Kararın sertliğinden şikâyet hakkı yoktur.
Gözünün keskinliğiyle övünüyorsun. Pekâlâ!
Burada sanatını göstermen gerek avcı,
Hedef değerli, ödül de büyük!
Hedef tahtasını on ikiden vurmayı
Başkası da başarır! Bana kalırsa
Usta dediğin sanatını her yerde gösterir,
Kalbi ne gözünü ne de elini titretir.

WALTER FÜRST

(Önünde diz çökerek.)

Vali bey, sizin hükümranlılığınızı tanıyoruz,

Ama siz de adaletin önüne affı koyun,
Benim mülkümün yarısını alın, hepsini alın,
Yeter ki bir babaya bu felaketi yaşatmayın!

WALTER TELL

Büyükbaba, yanlış adamın önünde diz çökme!
Nerede durmam gerekiyor söyleyin, korkmuyorum,
Benim babam uçan kuşu havada vurur,
Çocuğunun kalbi söz konusu, hata yapmaz.

STAUFFACHER

Vali bey, çocuğun masumiyeti hiç mi yüreğinize
dokunmuyor?

RÖSSELMANN

Yaptıklarınızın hesabını vereceğiniz bir Tanrı'nın
Gökten sizi izlediğini de unutmayın.

GESSLER

(Oğlanı işaret ederek.)

Şuradaki ıhlamur ağacına bağlansın bu!

WALTER TELL

Ben mi bağlanacağım?
Hayır, ben bağlanmak istemiyorum.
Hareketsiz dururum ben, kuzu gibi, nefes bile almam.
Beni bağlarsanız, asıl o zaman yapamam,
İplere sinirlenir, bağırır çağırırım.

RUDOLF DER HARRAS

Sadece gözlerini bağlasınlar oğlum.

WALTER TELL

Gözlerim neden bağlansın? Babamın elinden çıkan oktan
Korkacağımı mı düşünüyorsunuz?
Hareketsiz bekleyeceğim, gözümü bile kırpmayacağım.
Durma baba, göster nişancılığını,
Sana inanmıyor, bize zarar verecek aklınca.
Merhametsize inat, nişan al, vur hedefi.

*(İhlamur ağacına gider, elma kafasının üzerine
koyulur.)*

MELCHTHAL

(*Ahaliye.*)

Ne yani? Bu alçaklık gözümüzün önünde mi
Yaşanacak? Öyleyse, biz ne diye yemin ettik?

STAUFFACHER

Ne yapsak boşuna. Elimizde silahımız yok.
Etrafımızı sarmış mızrakları görüyorsunuz.

MELCHTHAL

Ah, keşke fazla oyalanmadan saldırsaydık bunlara,
Erteleyip beklemeyi önerenleri Tanrı affetsin!

GESSLER

(*Tell'e.*)

Haydi bakalım! Bu silahlar boşuna taşınmaz.
Ölümcül silah taşımak tehlikelidir,
Ok dediğin döner, atıcısını vurur.
Köylünün kendinde bu onurlu hakkı görmesi
Ülkenin en üst beyini, efendisini gücendirir,
Hükmedenler dışında kimse silahlı olmamalı.
Sevinin o yüzden ok ve yay taşıyorsunuz diye,
Hedefinizi de ben size veriyorum işte.

TELL

(*Yayını gerer ve okunu yerleştirir.*)

Açılın! Çekilin!

STAUFFACHER

Ne yapıyorsunuz Tell? Niyetiniz... Asla olmaz...
Titriyorsunuz, eliniz titriyor, dizlerinizin bağı çözülüyor...

TELL

(*Yayı yavaşça aşağı indirir.*)

Gözlerim sulanıyor!

KADINLAR

Yüce Tanrımız!

TELL

(*Valiye.*)

Atışı iptal edin. Kalbim burada!

(*Yırtarak göğsünü açar.*)

Askerlerinize söyleyin, öldürsünler beni!

GESSLER

Ben senin hayatını istemiyorum, atışını görmek istiyorum.

Her şeyi yapabiliyorsun ya Tell, hiçbir şeyden

çekinmiyorsun ya,

Yayın gibi gemi dümenini de idare edebiliyorsun ya,

öyle değil mi?

Biri kurtarılacaksa hiçbir fırtına korkutmuyor seni,

kurtarıcısın sen,

Madem herkesi kurtarıyorsun, şimdi de kendine yardım et!

(*Tell korkunç bir iç mücadele içerisinde; elleri*

titrer, gözleri bir valiye, bir gökyüzüne yönelir.

Birden okluğuna uzanır, ikinci bir ok çıkarır ve

beline sıkıştırır. Vali tüm bu hareketleri izler.)

WALTER TELL

(*İhlamurun altında.*)

Haydi baba, fırlat, korkmuyorum ben.

TELL

Mecburum.

(*Kendini toplar ve nişan alır.*)

RUDENZ

(*Tüm bu süre boyunca müthiş gergindir, kendini güçbela tutabilmiştir, öne çıkar.*)

Vali bey, daha fazla sürdürmeyin bunu,

Yapmayın. Bir denemeydi amacınıza ulaştınız işte.

Fazla ileri götürüldüğünde

Akıllıca güttüğünüz kesin hedeften şaşarsınız

Zira fazla gerilen yay kırılır sonunda.

GESSLER

Size söz verilene dek susun.

RUDENZ

Konuşacağım, benim de konuşmaya hakkım var,

İmparatorun saygınlığı benim için kutsal,

Ama böyle bir yönetim nefret kazanır.
İmparatorun arzusu bu değil, benim düşüncem bu.
Bu tür bir gaddarlığı benim halkım hak etmiyor,
Sizin de buna yetkiniz yok.

GESSLER

Cesaretle ortaya atılıyorsunuz ha!

RUDENZ

Sessizce sustum
Gördüğüm tüm ağır suçlar karşısında,
Gören gözümü kapadım,
Öfkeyle kabaran kalbimi
Göğsümün içine bastırdım iyice.
Ama daha fazla susmak hem yurduma
Hem de imparatora ihanet olur.

BERTA

(Rudenz'le valinin arasına girer.)

Tanrım, kudurmuşu daha da azdırıyorsunuz.

RUDENZ

Halkımı terk ettim, akrabalarımдан vazgeçtim,
Tüm doğal bağlarımı kopardım,
Size, fikrinize katılabilmek için.
İmparatorun iktidarını pekiştirirken,
Bunun herkesin lehine olduğuna inanıyordum...
Sonra gözümün önündeki bağ kalktı.
Uçurumun kıyısına sürüklendiğimi gördüm ürpererek.
Siz benim özgür muhakememi şaşırttınız,
Temiz kalbimi yoldan çıkardınız... Az kalsın,
İyi niyetle halkımı yıkıma uğratıyordum.

GESSLER

Seni küstah, efendinle böyle mi konuşuyorsun?

RUDENZ

Benim efendim imparatordur, siz değilsiniz.
Sizin gibi özgür doğdum ve şövalye erdemleri yönünden
Kendimi rahatça mukayese edebilirim sizinle.
Ve siz burada karşımda, herkesin adını kirlettiği yerde

Benim hürmet ettiğim imparator namına duruyor
olmasaydınız,
Önünüzde eldivenimi yere fırlatırdım ve bana şövalye
Töresi gereğince karşılık vermek zorunda kalırdınız.
Evet, haydi süvarilerinize işaret verin bakalım.
Burada silahsız durmuyorum onlar gibi.

(Halkı göstererek.)

Bir kılıcım var ve
Bana yaklaşan olursa...

STAUFFACHER

(Bağırır.)

Elma düştü!

*(Herkesin öbür tarafa döndüğü ve Berta, Rudenz ile
vali arasına girdiği sırada Tell okunu atmıştır.)*

RÖSSELMANN

Oğlan yaşıyor!

BİRÇOK SES

Elmayı vurdu!

*(Walter Fürst sendeler ve düşecek gibi olur, Berta
tutar.)*

GESSLER

(Şaşkın.)

Atmış mı oku? Nasıl atmış, çılgın!

BERTA

Çocuk yaşıyor! Toplayın kendinizi babacığım!

WALTER TELL

(Parçalanmış elmayla beraber koşarak gelir.)

Baba, işte elma. Biliyordum!

Oğlunu yaralamayacağını biliyordum.

*(Tell'in bedeni oku takip etmek istermişçesine
öne eğik durur –arbaleti elinden düşer– oğlunun
geldiğini görünce kollarını açarak ona doğru koşar
ve kucaklayarak başını heyecanla kalbine bastırır, bu
pozisyonda Tell'in ayakları çözülür ve beraber yere
çökerler. Etraflarındaki herkes duygulanarak izler.)*

BERTA

Ah Tanrım!

WALTER FÜRST

(*Baba ve oğula.*)

Çocuklar! Çocuklarım benim!

STAUFFACHER

Tanrı'ya şükür!

LEUTHOLD

Ne atıştı ama!

Çok uzun zaman sonra da bu atıştan bahsedilecek.

RUDOLF DER HARRAS

Bu dağlar göğe yükselmeye devam ettiği müddetçe

Avcı Tell'in hikâyesi ağızdan ağıza anlatılacak.

(*Valiye elmayı verir.*)

GESSLER

Vay canına, elma tam ortasından vurulmuş!

Usta işi bir atış, hakkını vermek lazım.

RÖSSELMANN

Atış iyiydi de, onu Tanrı'yı sınamaya

Mecbur bırakan kişi düşünsün şimdi!

STAUFFACHER

Kendinizi toplayın Tell, kalkın ayağa, özgürlüğünüzü mertçe

Kazandınız, özgürce gidebilirsiniz evinize.

RÖSSELMANN

Gelin, gelin de, oğlunu annesine kavuşturun.

(*Tell'i uzaklaştırmak isterler.*)

GESSLER

Tell, dinle!

TELL

(*Geri döner.*)

Ne emredersiniz efendim?

GESSLER

Beline ikinci bir ok sokmuştun... evet, işte,

Hâlâ orada, görüyorum. Neden yaptın bunu?

TELL

(*Canı sıkılmıştır.*)

Efendim, avcılarda yaygındır bu hareket.

GESSLER

Hayır Tell, öyle geçiştiremezsin,
Muhakkak başka bir anlamı olmalı.
Gerçeği samimiyetle söyle Tell,
Ne olursa olsun hayatın güvence altında,
Söyle, o ikinci oku neden ayırdın?

TELL

Pekâlâ efendim,
Madem hayatıma dair güvence verdiniz,
Ben de size gerçeği açıkça söyleyeceğim.
(*Oku kemerinden çıkarır ve valiye ürkütücü şekilde bakar.*)

Bu ikinci oku... size nişan alacaktım.
Eğer canım oğlumu vursaydım,
İnanın sizi ıskalamazdım!

GESSLER

Pekâlâ Tell! Hayatın güvence altında dedim,
Şövalye sözü verdim, sözümü tutmak istiyorum.
Öte yandan kötü niyetini öğrendiğim için de,
Senin ayın da güneşin de ışığını esirgediği bir yere
Kapatılmanı istiyorum ki bu sayede
Oklarına karşı güvende olayım.
Askerler, yakalayın bunu! Bağlayın hemen!
(*Tell bağlanır.*)

STAUFFACHER

Nasıl olur efendim?
Tanrı'nın apaçık el uzattığı bir adama
Bu muameleyi nasıl reva görürsünüz?

GESSLER

Görelim bakalım, onu ikinci kez de kurtaracak mı?
Siz de onu benim gemime koyun, geliyorum şimdi,
Onu Küssnacht'a bizzat götürmek istiyorum.

RÖSSELMANN

Onu ülke dışında esir mi edeceksiniz?

Buna hakkınız yok, buna imparatorun da hakkı yok,
Bu bizim özgürlük fermanlarımıza da aykırı!

GESSLER

Neredeymiş onlar? İmparator onaylamış mı?

İmparator onaylamamış çünkü

Bu teveccühün önce itaatle kazanılması gerekir.

Siz imparatorun yargısına isyan ediyor,

Ona karşı pervasız bir hiddet besliyorsunuz.

Ben hepinizi tanıyorum, hepinizin içini görüyorum;

Şimdi aranızdan bir tek onu alıyorum,

Aslında hepiniz onun işlediği suça katılıyorsunuz.

Akıllıysanız susmayı, itaat etmeyi öğrenin.

(Gessler uzaklaşır, Berta, Rudenz, Harras ve askerler onu takip eder, Friesshardt ve Leuthold geride kalır.)

WALTER FÜRST

(Büyük bir üzüntüyle.)

Her şey bitti, adam beni,

Bütün hanemi yıkmaya karar verdi!

STAUFFACHER

(Tell'e.)

Ah, ah, kudurmuşu daha da azdırmaya mecbur muydunuz!

TELL

Benim acımı hisseden zapt etsin kendini kolaysa!

STAUFFACHER

Artık her şey boşuna, her şey! Sizinle beraber

Bizim de elimiz ayağımız bağlandı!

YURTTAŞLAR

(Tell'in etrafını kuşatırlar.)

Sizin gidişinizle son tesellimiz de kayboluyor!

LEUTHOLD

(Yaklaşır.)

Tell, ben de üzülüyorum ama itaat etmeye mecburum.

TELL

Hoşça kalın!

WALTER TELL

(Büyük bir üzüntüyle babasına sokulur.)

Baba! Babacığım! Canım babacığım!

TELL

(Ellerini göğse kaldırır.)

Baban orada, yukarıda senin! Ona yakar oğlum!

STAUFFACHER

Tell, karına ne söyleyeyim?

TELL

(Oğlunu kuvvetle göğsüne bastırır.)

Oğlana bir şey olmadı ya, Tanrı bana yardım eder.

(Birden döner ve askerlerin peşinden gider.)

IV. Perde

1. Sahne

*Vierwaldstättensee'nin doğu kıyısı.
Nadir rastlanan şekillere sahip yalçın kayalıklar
batı tarafındaki manzarayı oluşturur.
Göl çalkalanıyor, kuvvetli uğultu ve gürlemeler,
aralarda yıldırım ve gök gürültüsü.
Gersaulu Kunz, balıkçı ve oğlu.*

KUNZ

Gözlerimle gördüm, bana inanabilirsiniz,
Her şey size anlattığım gibi oldu.

BALIKÇI

Ülkenin en iyi adamı, en namuslu bileği
Tell tutuklanıp Küssnacht'a götürüldüyse
Özgürlük artık çok eskide kaldı demektir.

KUNZ

Onu gölden yukarı bizzat vali götürdü,
Ben Flüelen'den ayrılırken, onlar da gemiyle
Yola çıkmak üzereydiler ama elbette kasırğa,
Şimdi yaklaşmakta olan ve benim de
Aceleyle buraya yanaşmama sebep olan
Fırtına, onları engellemiş olabilir.

BALIKÇI

Tell valinin zoruyla bağlandı ha!
Vali onu bir daha gün ışığını
Göremeyecek kadar derinlere gömer artık!
Çünkü bunca ağır tahrik ettiği adam özgür kalırsa
Alacağı haklı intikamdan korkuyordur kesin!

KUNZ

Eski kanton meclisi başkanı, Attinghausen'in
Soylu beyi de dediklerine göre ölüm döşeğindeymiş.

BALIKÇI

Son umudumuzu da kaybettik desene!
Halkın hakları için bir tek o
Cesaret ediyordu sesini yükseltmeye!

KUNZ

Fırtına giderek kötüleşiyor. Haydi hoşça kalın,
Ben iyisi mi köyde kendime bir sığınak bulayım,
Bugün artık yola çıkmak mümkün değil.

(Çıkar.)

BALIKÇI

Tell hapse atılmış, baron da ölmüş!
Küstah yüzünü göster şimdi ey tiranlık,
Soyun utancından, tüm utancını fırlat at,
Ne de olsa gerçeğin ağzı dilsiz, gözü kör,
Kurtarması gereken koluysa bağlanmış!

GENÇ BALIKÇI

Dolu yağıyor baba, kulübeye gel,
Açıkta oturmak iyi değil.

BALIKÇI

Rüzgârlar esin, yıldırımlar çakın,
Bulutlar parçalanın hepiniz, boşanın
Siz de göğün ırmakları, basın toprağı!
Doğmamış nesilleri bozun tohumken!
Siz vahşi elementler bey olup yönetin,
Gelin ayılar, yaşlı kurtlar dönün

Bu büyük çöle, toprak artık sizlere ait,
Burada özgürlük olmadan kim yaşamak ister?!

GENÇ BALIKÇI

Uçurumun uğuldayışına, hortumun kükreyişine bakın,
Daha önce boğazda böyle bir fırtınaya hiç rastlanmadı!

BALIKÇI

Kendi çocuğunun başına nişan almak,
Hiçbir baba zorlanmamıştı böyle bir şeye!
Tabiat bu nedenle korkunç hiddetlenecek elbette
Hiç şaşırmam eğer kayalıklar göle eğilir,
Yaratılış gününden beri hiç çözülmemiş
Girintilerin, çıkıntıların, buzların hepsi
Yüksek doruklardan aşağı eriyip akarsa,
Dağlar çatlar, kadim uçurumlar çökerse,
Canlıların tüm yerleşimlerini siler süpürürse
İkinci bir deniz tufanı, hiç şaşırmam!

(*Çan sesleri duyulur.*)

GENÇ BALIKÇI

Dağın üzerinden çan sesleri geliyor, bakın
Zor durumda bir gemi görüldü kesin,
Dua edilsin diye çanlar çalınıyor.

(*Bir tümseğin üstüne çıkar.*)

BALIKÇI

Şimdi yolda olan geminin vay haline!
Sallanacak bu korkunç beşikte!
Dümen de dümenci de işe yaramaz,
Fırtınadır efendi, rüzgâr ve dalga top gibi
Oynar insanlarla; ne uzakta ne yakında
Ona dostça kucak açan tek bir koy olur!
Yalçın kayalıklar karşısında el vermeden
Yüksekten ters ters bakar ona acımadan
Ve sadece sarp göğsünü gösterir taştan.

GENÇ BALIKÇI

(*Sol tarafı gösterir.*)

Baba bir gemi, Flüelen tarafından geliyor.

BALIKÇI

Tanrı yardımcısı olsun gariplerin!
Kasırğa bu boğaza vardığında,
Kafes demirlerine vuran yırtıcı hayvanın
Korkusuyla esip durur kendi etrafında,
Uluyarak geçitler arar kendine boşuna,
Zira bu dar geçidin dört bir yanını
Duvar olup göğe uzanan kayalıklar çevirir.
(Tümseğe çıkar.)

GENÇ BALIKÇI

Bu gelen Uri beyinin gemisi baba,
Kırmızı pupasıyla sancağından tanıdım.

BALIKÇI

Tanrı'nın işine bak! Evet, ta kendisi,
Valinin gemisi bu...
İşlediği suçları da beraberinde taşıyor!
Cezalandırıcının eli çabucak ulaştı işte,
Artık kendinden büyük kuvveti kabul eder,
Bak, bu dalgalar onun sözünü dinlemez,
Şapkasının önünde başlarını eğmez
Bu kayalıklar... Oğlum, hiç dua etme,
Yargıcın eline engel olma.

GENÇ BALIKÇI

Benim vali için dua ettiğim yok...
Gemisindeki Tell için dua ediyorum.

BALIKÇI

Ah, bu kör elementlerin ahmaklığı!
Bir suçluyu cezalandırmak için illa
Koca gemiyi dümencisiyle batırman mı lazım?!

GENÇ BALIKÇI

Bak, bak, şanslılar,
Buggisgrat'ı¹⁸ geçtiler ama
Şeytan Manastırı'na çarpıp

18 Luzern Gölü kıyısındaki kayalıklar. (ç.n.)

Artan fırtınanın şiddeti onları
Büyük Axenberg'ten geri itiyor.
Göremiyorum artık onları.

BALIKÇI

Orası baltadan farksız,
Geçmişte az gemiyi parçalamadı.
Oranın önünde ustaca
Kırmazlarsa dümeni, gemi aniden
Alçalan kayalıklarda paramparça olur.
Aslında gemide iyi bir dümenci de var,
Onları olsa olsa Tell kurtarabilirdi,
Onun da eli kolu bağlı ne yazık ki.

*(Yayryla beraber Wilhelm Tell aceleyle sahneye girer,
etrafına şaşkın şaşkın bakarak sert jestler yapar.
Sahnenin ortasına gelince diz çöküp ellerini yere
koyar, sonra göğe kaldırır.)*

GENÇ BALIKÇI

(Onu fark eder.)

Baba, baksana, oradaki diz çökmüş adam kim?

BALIKÇI

Toprağı avuçluyor,
Kendini kaybetmiş sanki.

GENÇ BALIKÇI

(Öne gelir.)

Gözlerime inanamıyorum! Baba! Baba, gel de bak!

BALIKÇI

(Yaklaşır.)

Kim o? Aman Tanrım! Tell, siz misiniz?
Buraya nasıl geldiniz? Söyleyin, anlatın!

GENÇ BALIKÇI

Siz orada, gemide elleriniz bağlı,
Hapsedilmemiş miydiniz?

BALIKÇI

Küssnacht'a götürmüyorlar mıydı sizi?

TELL

(*Ayağa kalkar.*)

Serbest kaldım.

İKİSİ BİRDEN

Serbest mi? Tanrı'nın işine bak!

GENÇ BALIKÇI

Nereden geliyorsunuz?

TELL

Oradaki gemiden.

BALIKÇI

Ne?

GENÇ BALIKÇI

(*Aynı anda.*)

Vali nerede?

TELL

Dalgalarda sürükleniyor.

BALIKÇI

Nasıl olur? Peki siz? Siz buraya nasıl geldiniz?

Hem bağlarınızdan hem fırtınadan nasıl kurtuldunuz?

TELL

Tanrı'nın merhameti ve takdiriyle... Dinleyin!

BALIKÇI ve OĞLU

Ooo, anlatın, anlatın!

TELL

Siz Altdorf'ta olanları

Biliyor muydunuz?

BALIKÇI

Her şeyi biliyorum ben, anlatın siz!

TELL

Valinin beni bağlatıp gemisine bindirdiğini,

Küssnacht'taki kalesine götürmek istediğini...

BALIKÇI

Kendisinin de gemide sizinle Flüelen'a geldiğini!

Hepsini biliyoruz, söyleyin, siz nasıl kaçıp kurtuldunuz?

TELL

Gemide yatıyordum, iplerle sıkı sıkıya bağlanmış,
Savunmasız, pes etmiş bir adam, umudum kalmamıştı,
Ne güneşin müjdeli ışığını ne de eşimin ve çocuklarımın
Çehresini yeniden görebileceğimi düşünebiliyordum,
Gözlerimi su çölüne dikmiş bakıyordum çaresizce...

BALIKÇI

Vah zavallı adam!

TELL

Böyle gidiyorduk işte,
Vali, Rudolf der Harras ve köleler.
Sadağım la yayımsa
Arka tarafta, dümenin orada kalmıştı.
Tam küçük Axen'in köşesine
Ulaşmıştık ki, Tanrı'nın işi işte,
Aniden Gotthard Boğazı'ndan dışarı doğru
Öyle acımasız ve ölümcül bir kasırga patladı ki,
Tüm kürekçilerin yüreği yerinden hopladı,
Boğulacaklarını düşündü biçareler.
O sırada hizmetçilerinden birinin valiye
Yaklaşıp şu sözleri söylediğini duydum:
“Tehlikeyi görüyorsunuz efendim,
Hepimiz ölümün kıyısında çalkalanıyoruz;
Mürettebat korku içinde, ne yapacağını bilmiyor,
Rotayı da bilmiyorlar ama Tell
Kuvvetli bir adam, gemi nasıl idare edilir biliyor,
Bu acil durumda acaba ona başvursak nasıl olur?”
Ardından vali bana şöyle dedi: “Tell, eğer sen de kendine
Güveniyor, bu fırtınadan çıkmamıza yardım ederim
Diyorsan, ben de ellerini çözmelerine razı olurum.”
Ben de, “Elbette efendim” dedim, “Tanrı'nın yardımıyla
Bu cesareti gösterir, buradan çıkmamıza yardım ederim.”
Böylece ellerim çözüldü, dümene geçtim,
Gemiye elimden geldiğince idare etmeye başladım.

Bir yandan yayımı kolluyordum
Ama gözlerim kıyıda, orayı tarıyorum,
Olur da kıyıya yanaşmak için bir fırsat doğar diye.
O esnada kayalıkların sığlaştığını fark edince,
Suda yassılaşıp uzandığını görünce kayalığın...

BALIKÇI

Biliyorum orayı, Büyük Axen'in ayağı orası,
Fakat oraya gemiden atlanır mı diye düşünmek
Hiç aklıma gelmedi doğrusu, çok dik oralar çünkü.

TELL

Kölelere düz kayalığın önüne gelene dek
Tüm güçleriyle küreğe asılmalarını söyledim,
Oraya gelirsek işi kolaylarız artık dedim.
Küreklere asılıp oraya gelir gelmez de,
Tanrı'ya yakarıp sığınarak dümeni kırdım,
Aniden gemiyi olanca kuvvetimle
Arkadaki korkunç sarp kayalara çevirdim,
Aynı anda yayımı kapıp sıçrayarak
Kendimi düzlüğe attım,
Ayağımla arkaya doğru tüm gücümle ittirerek
Sandalı da azgın sulara savurdum...
Varsın benden sonra dalgalarla istediği gibi boğuşsun!
İşte böylece fırtınanın şiddetinden ve insanların
Ondan beter kötülüğünden kurtularak buraya ulaştım.

BALIKÇI

Tell, ah Tell, inanılır gibi değil doğrusu,
Kendi adınıza küçük bir mucize yaratmışsınız.
Gerçekten mucize! Şimdi nereye gitmeyi
Düşünüyorsunuz, eğer vali bu fırtınadan
Sağ çıkarsa, büyük tehlikesiniz çünkü.

TELL

Gemide bağlı beklerken, onun beni
Brunnen'e yanaşıp Schwyz'den geçerek
Kalesine götürmek istediğini duymuştum.

BALIKÇI

O yolu karadan mı gidecekmiş?

TELL

Öyle düşünüyordu.

BALIKÇI

O halde hiç beklemeyin, hemen saklanın, çünkü
Elinden kaçmanıza ikinci kez yardım etmez Tanrı.

TELL

Bana Arth ve Küssnacht'a giden yolu tarif edin siz.

BALIKÇI

Umumi yol Steinen'e çıkar ama benim oğlan
Sizi oraya daha kısa ve gizli bir yoldan,
Lowerz üzerinden götürebilir.

TELL

(Elini uzatır ve sıkar.)

Tanrı bu iyiliğinizi ödüllendirsin. Çok yaşayın.

(Uzaklaşır, vazgeçip geri döner.)

Siz de Rütli'de yemin edenlerden miydiniz?
Sizin adınızı da söylemişlerdi bana galiba.

BALIKÇI

Ben de oradaydım, evet, ben de
Birlik andını içenler arasındaydım.

TELL

O halde sizden ricam, hemen Bürglen'e gidin,
Karım telaşlanmıştı şimdi, ona kurtulduğumu
Ve iyi olduğumu söyleyin lütfen.

BALIKÇI

Peki, ona nereye kaçtığınızı söyleyeyim?

TELL

Eşimin orada, kayınpederimi ve Rütli'de beraber
Yemin ettiğiniz diğer insanları da göreceksiniz.
Cesur olsunlar, yürekliliklerini korusunlar,
Tell özgür, bileğinin kuvveti de yerinde deyin,
Fazla zaman geçmez, başka haberlerimi alırlar zaten.

BALIKÇI

Aklınızda ne var? Bana çekinmeden söyleyebilirsiniz.

TELL

Önce yapılsın bakalım, sonra konuşulur hepsi.

(Çıkar.)

BALIKÇI

Sen ona yolu göster Jenni. Tanrı da yanında olsun!

Üstlendiği şey neyse, hedefine ulaştırır muhakkak.

(Çıkar.)

2. Sahne

Attinghausen malikânesi.

Baron tek kişilik bir koltukta, ölmek üzere.

Walter Fürst, Stauffacher, Melchthal ve Baumgarten etrafındalar. Walter Tell ölmek üzere olan adamın önünde diz çökmüş.

WALTER FÜRST

Öldü artık, kavuştu diğer tarafa.

STAUFFACHER

Bir ölü gibi durmuyor. Bakın, dudaklarının üzerindeki
Tüyler hareket ediyor! Sakince uyuyor,
Yüzünde huzurlu bir gülümseme var.

(Baumgarten kapıya gider ve birisiyle konuşur.)

WALTER FÜRST

(Baumgarten'a.)

Kim o?

BAUMGARTEN

(Geri gelir.)

Bayan Hedwig gelmiş, kızınız,

Sizinle konuşmak, oğlanı görmek istiyor.

(Walter Tell doğrulup ayağa kalkar.)

WALTER FÜRST

Onu nasıl teselli eder, avutabilirim? Hiç tesellim var mı ki?
Tüm dert, tüm ıstırap birikmiş, benim başıma gelmemiş mi?

HEDWIG

(*İçeri dalar.*)

Evladım nerede? Bırakın beni, onu görmem lazım...

STAUFFACHER

Toplayın kendinizi, ölü evinde olduğunuzu unutmayın.

HEDWIG

(*Oğlana doğru koşar.*)

Wälty'm! Ah, hayattasın canım.

WALTER TELL

(*Annesine sarılırken.*)

Ah zavallı anneciğim!

HEDWIG

Gerçek mi bu? Yaralı değilsin ya?

(*Oğlanın üstüne başına endişe içinde, dikkatle bakar.*)

Mümkün mü bu? Sana nişan aldı mı sahiden?

Nasıl yapabildi bunu? Kalpsiz bu adam...

Attığı ok oğluna gelebilirdi!

WALTER FÜRST

Yaptı ama korku içinde, içi parçalanarak,
Mecburen yaptı, yapmasa öldürülecekti.

HEDWIG

Ah, onda baba yüreği olsaydı, ah,

Yapmasına kalmadan bin kez ölürdü!

STAUFFACHER

İyisi mi oka bunca iyi yön veren

Merhametli Tanrı'ya şükredin.

HEDWIG

Neler olabileceğini

Aklımdan çıkarmam mümkün mü? Tanrım!

Daha seksen yıl da yaşasam sürekli

Oğlanı bağı, babasını ona nişan almış,
O oku da sürekli kalbine yönelmiş göreceğim.

MELCHTHAL

Hanımefendi, vali onu nasıl kıskırttı biliyor musunuz?

HEDWIG

Ah, siz erkeklerin acımasız kalbi!
Gururunuz incindi mi, gözünüz hiçbir şey görmez,
O kör hırsla oyunda, ortaya koyarsınız siz
Bir çocuğun başını ve annenin kalbini!

BAUMGARTEN

Kocanızın çektiği yetmezmiş gibi,
Bir de siz eksikliğini bulup onu üzmüyor musunuz şimdi?
Onun çektiği acı hiç umurunuzda değil mi?

HEDWIG

(Ona döner ve dik dik bakar.)

Sen sadece arkadaşının felaketine mi gözyaşı dökersin?
Peki, o kahramanın eli kolu bağlanırken neredeydiniz?
Sizin yardımınız neredeydi?
Hepiniz izlediniz, o iğrençliğin yaşanmasına izin verdiniz,
Aranızdan arkadaşınız alınıp götürülürken sabırla
beklediniz...

Acaba aynı durumda Tell sizin gibi mi davranırdı?
Arkanızdan sizi valinin süvarileri sıkıştırırken,
Önünüzde kızgın göl köpürürken, o da orada
Sizin gibi acıyıp üzülerek durur, bekler miydi?
Boş gözyaşlarıyla arkanızdan yasınızı tutmazdı o,
Kayığa atlar, karısını çocuğunu unuttur, kurtarırdı sizi.

WALTER FÜRST

Onu kurtarmaya nasıl cesaret edebilirdik,
Hem silahsız hem az kişiydik!

HEDWIG

(Babasının göğsüne sarılır.)

Ah baba, ah! Onu sen de kaybettin!
Yurdumuz, vatanımız, hepimiz onu kaybettik!

Aramızdan eksildi o, ah! İçimizden aldılar!
Tanrım onun ruhunu çaresiz bırakma, kurtar!
Onun yanına, en dipteki o insansız zindanlara
Bir dost tesellisi bile ulaşmaz. Bir de hastalandı mı!
Ah, zindanların rutubetli karanlığında hastalanacak,
ah...

Alp gülünün bataklıkta sararıp solması gibi,
Güneş ışığı olmadan, esen rüzgârların
Tazeliği olmadan yaşayamaz o da.
Hapsetmişler onu! Onun soluğu özgürlüktür oysa,
Kabir havasında yaşayamaz o.

STAUFFACHER

Sakinleşin. Burada hepimiz onu tutsaklıktan
Kurtarmak için bir şeyler yapmak istiyoruz.

HEDWIG

O olmadan neyi becerebilirsiniz ki siz?
Tell özgürken umut da vardı,
Dostluğun masumiyeti vardı,
Takip edilene yardım eden vardı,
Tell hepinizi kurtarmıştı ama siz hepiniz
Birleşip onun bağlarını çözmeyi beceremediniz!
(*Baron ayılır.*)

BAUMGARTEN

Hâlâ hareket ediyor!

ATTINGHAUSEN

(*Doğrularak.*)

Nerede o?

STAUFFACHER

Kim?

ATTINGHAUSEN

Yalnız bıraktı beni,
Son anımda terk etti!

STAUFFACHER

Genç beyi kastediyor. Haber yollandı mı?

WALTER FÜRST

Haber verildi, merak etmeyin!

Kalbini buldu, bizdendir o!

ATTINGHAUSEN

Anavatani lehine konuştu mu?

STAUFFACHER

Kahramanlara yaraşır bir gözüpeklikle hem de.

ATTINGHAUSEN

Son isteklerimi dinlemek için

Niye gelmiyor öyleyse?

Hissediyorum, az zamanım kaldı.

STAUFFACHER

Öyle demeyin soylu beyim! Bu kısa uyku

Canlandırdı sizi, bakışlarınız da parlıyor.

ATTINGHAUSEN

Yaşamak acı demek, o da terk ediyor beni,

Dert de bitiyor, umut da şimdi.

(Oğlanın farkına varır.)

Kim bu oğlan?

WALTER FÜRST

Mazur görün beyim!

Benim torunum, babasız kaldı.

(Hedwig oğlanla beraber, ölmek üzere olan beyin önünde diz çöker.)

ATTINGHAUSEN

Ben de babasız bırakıyorum arkamda hepinizi...

Yazıklar olsun bana, son bakışlarımla

Anayurdumun çöküşünü gördüğüm için!

Yaşamın en uç sınırına ulaşmak zorunda mıydım

Tüm umutlarımı mezara götürmek için!

STAUFFACHER

(Walter Fürst'e.)

Aramızdan bu koyu kederle ayrılmasa olmaz mı?

Onun son saatini umudun güzel ışığıyla

Aydınlatmak olmaz mı? Değerli baronum!
Moralinizi yüksek tutun! Tüm umudumuzu
Yitirmedik, tamamen kaybetmiş değiliz.

ATTINGHAUSEN

Kim kurtaracak sizi?

WALTER FÜRST

Yine biz, kendimiz. Sizin de haberiniz olsun!
Üç ülke biraraya geldik,
Despotları kovmaya ant içtik.
Birlik kuruldu artık, bizleri kutsal
Bir ant bağlıyor. Halledilecek bu iş,
Yıl yeni döngüsüne başlamadan önce
Özgür bir ülkede istirahat edeceksiniz.

ATTINGHAUSEN

Ne diyorsunuz? Birlik kuruldu mu sahiden?

MELCHTHAL

Üç orman ülkesi, aynı gün,
Aynı anda ayaklanacak.
Her şey hazır, yüzlerce insan
Paylaşmasına rağmen, sır da
Korundu şu ana dek.
Despotların ayaklarının altındaki toprak
Oyulmuş, saltanat günleri sayılı artık,
Yakında onlardan geriye tek iz kalmayacak.

ATTINGHAUSEN

Ya sahip oldukları kaleler?

MELCHTHAL

Hepsi aynı gün düşecek.

ATTINGHAUSEN

Soylular bu birliğe katılıyor mu?

STAUFFACHER

Duyunca desteklemelerini bekliyoruz,
Şimdilik sadece köylüler yemin etti.

ATTINGHAUSEN

(*Büyük bir şaşkınlıkla ağır ağır doğrularak.*)

Köylüler kendi olanaklarıyla,
Soyluların yardımını olmadan buna cesaret etmiş,
Kendi güçlerine bu kadar güvenmişse,
Yardımaımıza ihtiyaçları da yok demektir,
Bu teselliyle mezara gidebiliriz,
Bizden sonra da yaşayacak. İnsanlığın güzelliği
Başka güçler yoluyla hayatta kalacak demektir.

(*Elini önünde diz çökmüş çocuğun başına koyar.*)

Elmanın üzerinde durduğu bu baştan sizlerin
Yeni ve daha iyi özgürlüğünüz yeşillenecek,
Eski yıkılıyor, zaman değişiyor,
Yıkıntılardan yeni yaşam filizleniyor.

STAUFFACHER

(*Walter Fürst'e.*)

Bakın, gözleri nasıl parlıyor!
Doğanın sönümlenmesi değil de
Yeni bir yaşamın ışıması sanki.

ATTINGHAUSEN

Soylular kocamış kalelerinden inip
Şehirlere aidiyet yemini ediyorlar,
Üchtland'da oldu, Thurgau'da başladı,
Asil Bern hükmeden başını kaldırdı,
Freiburg özgürlerin güvenli kalesi oldu,
Coşkulu Zürih loncalarını silahlandırarak
Ordusunu hazırlıyor... kralların iktidarı
Ebedi duvarlarında kendiliğinden dağılıyor...

(*Bir kâhin gibi konuşmaya başlar; sesi giderek
coşkuyla yükselir.*)

Prensleri ve soylu beyleri görüyorum,
Çobanlardan oluşan zararsız halkla
Savaşmak için zırhlarını giymiş geliyorlar.
Bir ölüm kalım mücadelesi verilecek, içimizden biri

Kanlı bir kararla geçitler açacak.¹⁹

Çiftçi çıplak göğsüyle yükleniyor
Mızrak sürüsünün içine, feda ediyor kendini,
Parçalıyor hepsini, soylu kanı dökülüyor yere,
Özgürlüğün zafer bayrağını kaldırıyor göğe.

(Walter Fürst ve Stauffacher'in ellerini tutarak.)

Bu yüzden sıkı tutun elinizi; daima sımsıkı.
Birin özgürlük mekânı diğerine kapalı olmasın.
Dağlarınızın tepelerine nöbetçiler koyun ki
Birlik hızla toplanıp birliklere dönüşsün.
Bir olun, birlikte olun, birlik olun.

(Koltuğuna yığılır. Öldükten sonra da elleri diğerlerinin elini tutmaktadır. Fürst ve Stauffacher bir süre daha sessizce ona bakar, ardından ikisi de üzüntü içerisinde geri çekilir. Bu arada toprak köleleri sessizce içeri girmiştir, daha sessiz ve güçlü bir üzüntü emaresi göstererek yaklaşırlar, içlerinden birkaçı yanında diz çöker ve elini tutarak ağlar, bu sessiz sahne sırasında kalenin çanları çalar.)

RUDENZ

(Telaşla içeri girer.)

Yaşıyor mu? Söyleyin, hâlâ beni duyabiliyor mu?

WALTER FÜRST

(Başını iki yana sallayarak.)

Derebeyimiz ve hamimiz siz oldunuz
Artık bu kale başka bir adla anılacak.

RUDENZ

(Ölüye bakar ve durumu kavrayarak büyük bir acıyla sarsılır.)

Ah Tanrım, ah! Pişmanlığım çok mu geç kaldı?

19 Arnold von Winkelried'in 1386 yılındaki Sempach Savaşı'nda Avusturya Dükü III. Leopold'un ordusu karşısında gözüpek ve özverili bir hamleyle düşman hatlarını yararak Eski İsviçre Konfederasyonu'nun zaferinin önünü açmasına gönderme yapılmaktadır. (ç.n.)

Kalbimin deđiřtiđini görmesi için
Nabzı az daha atsa olmaz mıydı?
Henüz ışık altında gezinirken onun
Vefalı sesini görmezden geldim. şimdi
Öte tarafta, ebediyen gitti ve bana bu ağır,
Giderilemez suçluluk duygusunu bıraktı!
Ah söyleyin! Giderken bana kızgın mıydı?

STAUFFACHER

Sizin ne yaptığınızı ölürken öğrendi
Ve konuşma yürekliliğinizi övgüyle karşıladı!

RUDENZ

(Ölünün yanında diz çöker.)

Evet, kıymetli bir adamın kutsal kalıntısı!
Ruhunu kaybetmiş naaş! Burada soğuk ölü elini
Tutarak söz veriyorum sana: Sonsuza dek
Bütün yabancı bağlarımı kopardım artık,
Halkıma döndüm, teslim oldum,
Bir İsviçreliyim ben ve İsviçreli olacağım
Tüm ruhumla...

(Ayağa kalkar.)

Dostunuzun, herkesin babasının yasını tutun
Fakat ümitsizliğe kapılmayın sakın!
Bana sadece onun mirası kalmadı,
Onun kalbi, onun ruhu da bende,
İhtiyar yaşımda onun size borçlandığı ne varsa
Benim taze gençliğimin size ödemesi gerek.
Sevgili büyüklerim, bana elinizi verin!
Siz de uzatın! Melchthal siz de!
Tereddüt etmeyin! Hiç başka yere dönmeyin!
Benim yeminimi ve sözümü kabul edin!

WALTER FÜRST

Uzatın ellerinizi. Bize dönen kalbi
Güveni hak ediyor.

MELCHTHAL

Siz köylüye hiç değer vermediniz.

Kusur deyip geçecek miyiz bunu?

RUDENZ

Gençliğimin hataları, düşünmeyin onları!

STAUFFACHER

(*Melchthal'e.*)

Bir olun, babamızın son sözüydü,

Onu düşünün!

MELCHTHAL

Verin elinizi o halde!

Bir çiftçinin el sıkışması soylu beyim,

Erkek sözüdür bizde! Biz olmadan şövalye nedir ki?

Bizim zümremiz ayrıca sizinkinden de eskidir.

RUDENZ

Saygı duyuyorum ve koruyacak onu kılıcım.

MELCHTHAL

Bir adamın sert toprağa boyun eğdiren

Ve sizin fidanlarınızı canlandıran eli

Baronum, kendi göğsünü de koruyabilir.

RUDENZ

Siz benim göğsümü korumalısınız,

Ben de sizinkini korumak isterim,

Böylece ikimiz de diğeri sayesinde güçlüyüz.

Dahası, anayurdun yabancı despotlarca

Yağmalandığı yerde daha neyi tartışacağız?

Önce topraklar düşmandan temizlensin,

Sonra barış içinde bu karşılaştırmaları yaparız.

(*Bir an duraksadıktan sonra.*)

Susuyor musunuz? Söyleyecek sözünüz yok mu?

Nasıl olur? Güveninizi kazanamadım mı hâlâ?

O halde siz istemeseniz de birliğinizin

Gizliliğine katmak zorundayım kendimi.

Rütli'de toplantı yaptınız, ant içtiniz biliyorum.

Orada kararlaştığınız her şeyi biliyorum,

Sizin bana güvenip açmadığınız şeyleri
Ben kutsal bir emanet gibi koruyup sakladım.
Yurduma hiç düşman olmadım, inanın bana
Ve asla size karşı bir faaliyette bulunmadım.
Ama siz ertelemekle kötü yapıyorsunuz,
Zaman az, acilen eyleme geçmek gerek.
Zaten Tell sizin duraksamanızın kurbanı oldu.

STAUFFACHER

Noel'e dek beklemeye yemin etmiştik.

RUDENZ

Ben orada değildim, sizinle yemin etmedim.
O halde siz bekleyin, ben harekete geçeyim.

MELCHTHAL

Nasıl? Siz mi...

RUDENZ

Ülkenin büyüklerinden biri sayılırım artık ben de,
Birinci ödevim de sizi korumak.

WALTER FÜRST

Bu kıymetli insanı toprağa vermek
Sizi bekleyen en kutsal görev şu anda.

RUDENZ

Yurdu özgürleştirdiğimizde tabutunun üzerine
Zaferin taze çelengini koyarız biz de.
Dostlar! Bu sadece sizin davanız değil,
Despotlara karşı koymak için benim de kendimce
Sebeplerim var. Söylüyorum, sizler de bilin!
Küstah bir suç işleyerek tam ortamızdan
Berta'mı aldılar, gizlice kaçırdılar, çaldılar!

STAUFFACHER

Despot utanmadan özgür bir asilzadeye karşı
Böyle bir zorbalığa da mı cüret edecekti?

RUDENZ

Ah dostlarım! Size yardım sözü verdim ama
Önce ben size yalvarmak zorunda kalıyorum.
Sevdiğim benden zorla alındı, çalındı,

Kim bilir o zorba onu nereye sakladı,
Nefret ettiği bir nikâha zorlamak için
Hangi zora, şiddete maruz bırakıyor!
Beni yalnız bırakmayın, onu kurtarmama yardım edin.
O da sizleri seviyor, ah, bütün orduların
Onun için silahlanmasını hak ediyor.

WALTER FÜRST

Ne yapmak istiyorsunuz?

RUDENZ

Bir bilsem, ah!
Sizlerin kaderini örten bu gecede,
Kesin kavradığım hiçbir şeyin olmadığı,
Büyük bir korkuyla dolu bu kararsızlıkta
Ruhumda açık ve kesin olan tek şey var:
Despotların zorbalığının yıkımı altından
Dışarıya bir tek o çıkarılıp kurtarılabilir,
Belki de zindanlarına atılabileceğimiz
Bütün kaleleri bir bir ele geçirmeliyiz.

MELCHTHAL

Gelin, bize yol gösterin. Sizi takip edelim.
Bugün yapabileceğimiz şeyi niçin yarına bırakalım?
Biz Rütli'de ant içerken Tell özgürdü,
O korkunç felaket henüz yaşanmamıştı.
Zaman değiştiğinde kural da değişir,
Hâlâ duraksayan varsa ödlektir!

RUDENZ

(*Stauffacher ve Walter Fürst'e.*)

Siz bu arada dağlarda silahlı,
Hazır vaziyette işaret ateşini bekleyin,
Bizim zaferimizin haberi zaten size
Yelkenli gemiden daha hızlı ulaşacaktır,
Sevinçli alevlerin parladığını görünce de,
Düşmanın üzerine bir şimşek gibi saldırın
Ve despotların binasını başlarına yıkın.

(*Çıkarlar.*)

3. Sahne

Küssnacht civarında dar bir geçit.

Yola arka taraftan kayalıkların arasından inildiği için yaya yolcular sahneden önce tepede görünür. Sahnenin etrafı dik kayalıklarla çevrili, öndeki kayalıklardan birinde üzerinde çalılık olan bir çıkıntı oluşmuş.

TELL

(Arbaletiyle birlikte sahneye çıkar.)

Bu dar geçitten geçmek zorunda,
Küssnacht'a giden başka yol yok.
Burada bitiririm işini, şartlar uygun.
Şuradaki mürver ağacı beni görmesini engeller,
Oradan attığım ok ona rahatça ulaşır,
Yolun darlığı arkadan takibi de kısıtlar.
Tanrı'yla hesabını gör şimdi vali,
Yolcusun artık, vaden doldu.
Sessiz sakın yaşırdım ben.
Okum sadece orman hayvanlarını hedef alırdı,
Düşüncelerim cinayetle kirlenmemişti.
Benim barışçılığımı bozan sen oldun,
Bendeki uysallık sütüne
Sen canavarlığın zehirli mayasını kattın,
Gaddarlığa alışmama sen sebep oldun.
Çocuğunun başına ok savuran insan
Pekâlâ düşmanın kalbini de vurabilir.
Zavallı çocuklarımı, o masumları,
Sadık eşimi senin hiddetinden korumak
Zorundayım vali. Yayımı en son gerişimde,
Ellerim tir tir titrerken, sen gaddar,
Şeytani bir hazla beni çocuğumun
Kafasına nişan almaya mecbur bırakırken,
Ben senin önünde aciz, yalvararak terlerken,

İçimden sadece Tanrı'nın duyacağı
Korkunç bir yemin etmişim,
Bundan sonra bir atış yaparsam ilk hedefim
Senin kalbin olacaktı. O anın cehennemi
Acısıyla verdiğim bu söz, biliyorum
Kutsal bir suç ve bedelini ödeyeceğim.
Sen benim efendim, imparatorumun da valisisin,
Fakat imparator kalkışmazdı senin bu yaptıklarını
Yapmaya... sonuçta seni bu topraklara
Yasaları uygulamaya yollamıştı.
O, senin öfkelenip canice bir zevkle
Gerçekleştirdiğin tüm bu gaddarlıkları
Cezasız bırakma küstahlığında bulunsa da,
Tanrı cezasını verir elbet, çıkarır acısını hepsinin.
Çık yukarıya bakalım, sen büyük acıların yaratıcısı,
Şimdi en kıymetli mücevherim, en değerli hazinem
Sana şimdiye kadar en inançlı yakarmayla bile
Ulaşılamamış olan bir hedef göstereceğim
–ki senin karşında hiçbir hükmü olmasa gerek–
Ve sen, geçmişte hep istediğim gibi çalışarak
Bana sadakatle hizmet etmiş sevgili kırım,
Beni bu korkunç tehlikede de yüzüstü bırakma.
Keskin okumu her zaman canlandıran
Sadık arbaletim, bir kez daha sıkı dur, sarsılma...
Eğer ok elimden dermansız çıkar da kurtulursa
Bir ikinci ok yollama fırsatım yok çünkü.

(*Yolcular sahneye çıkar.*)

Gelip geçene kısa bir dinlenme sağlayan
Bu taştan sıraya oturayım,
Burası kimseye memleket değil. Herkes el,
Herkes birbirinin önünden aceleyle geçiyor,
Kimse kimseye acısını sormuyor burada.
Endişeli tüccar da, yarı çıplak hacı da geçip gidiyor.
Düşünceli rahip, suratsız hırsız,

Şen şakrak çalgıcı, ağır yüklü beygiriyle
Bir nakliyecî uzak diyarlardan buraya geliyor,
Zira her yol dünyanın sonuna ulaşır.
Her biri kendi yolunda, işine gidiyor
Benim yolum da işte ölüme gidiyor!

(*Oturur.*)

Babanız ne zaman dışarıya gitse çocuklarım,
Döndüğünde bir sevinç yaratırdı sizlerde,
Çünkü hiçbir zaman eli boş dönmezdi evine,
Gezginlerin dağlarda bulduğu türde
Güzel bir Alp çiçeği veya nadir görülen bir kuş
Ya da ammonit²⁰ getirirdi yanında.
Şimdiyse başka bir av peşinde,
Bu yaban geçitte, aklında cinayet fikri,
Oturup pusu kurmuş düşmanının canına.
Ama yine aklında siz varsınız çocuklarım,
Yine siz; despotların öcünden sizleri korumak,
Sizin tatlı masumiyetinizi savunmak amacıyla
Babanız şimdi yayını öldürmek için gelecek!

(*Ayağa kalkar.*)

Soylu bir av için pusu kurmuşum...
Avcı canına hiç acımadan, en sert kış günlerinde
Sağda solda günler geceler boyu gezinmez mi,
Kayadan kayaya cesurca sıçramaz mı,
Kendi kanıyla bedenini yapıştırdığı
Kaygan duvarlara tırmanmaz mı
Zavallı bir dağkeçisini avlamak için.
Burada çok daha büyük bir mükâfat,
Beni mahvetmek isteyen can düşmanımın kalbi

söz konusu.

(*Uzaktan, giderek yaklaşan neşeli bir melodi
duyulur.*)

20 Soyu tükenmiş bir deniz yumuşakçası. Burada kastedilen ammonit fosili.
(ç.n.)

Bu yay hayatım boyunca elimde oldu,
Avcı kurallarına göre alıştırmayı yaptım, ustalaştım,
Hedeflerimi sık sık tam on ikiden vurdum geçmişte,
Karşılığında şenliklerdeki atış yarışmalarından eve
Birçok kez güzel ödüllerle döndüm, ama bugün
En usta atışımı yapmak ve bu dağlarda
Kazanılabilecek en büyük ödülü kazanmak istiyorum.

(Bir düğün alayı sahneye girer ve dar geçitten yukarı doğru çıkar. Tell yayı üzerine eğilmiş vaziyette gelip geçenleri izler, korucu Stüssi yanına söyleşmeye gelir.)

STÜSSI

Bu gelen Mörlischachen'deki manastır temsilcisi,
Düğün alayına çıkmış; zengin adam doğrusu,
Alplerde en az on merası var.
Gelini şimdi Imisee'den teslim almış, götürüyor,
Bu gece de Küsnacht'ta düğün dernek olacak.
Sen de gelsene! Namusuyla yaşayan herkes davetli.

TELL

Asık suratlı misafir düğün evine uymaz şimdi.

STÜSSI

Gamınız kasavetiniz mi var, hemen kalbinizden uzaklaşın,
Başınıza geleni kabul edin, artık zor zamanlarda yaşıyoruz.
İnsan bir an evvel neşelenmeli; hayat böyle,
Burada düğün yapılırken başka bir yerde cenaze kalkar.

TELL

Hatta sık sık bunlardan biri diğerine çıkar.

STÜSSI

Dünya böyle. Her yerde birçok
Felaket var. Glarus'ta mesela
Toprak kaymış, Glärnisch'in²¹
Bir tarafı tümünden aşağı çökmüş.

TELL

Dağlar da kendi kendine sarsılır, sallanır mı?
Yer üstünde sağlam duran hiçbir şey yok.

21 İsviçre'nin Glarus kantonundaki bir dağ grubu. (ç.n.)

STÜSSI

Başka yerlerden de inanılmaz haberler geliyor.
Geçenlerde Baden'den gelen biriyle konuştum.
Bir şövalye imparatora gitmek üzere yola koyulmuş,
Yolda Hornissen'den bir kanun kaçağı
Karşısına çıkıp da atının üstüne atlayınca,
Hayvan o acıyla canını yitirip yere serilmiş,
O da imparatorun yanına dek yürüyerek gitmiş.

TELL

Fakirin de dikenini var, can yakıyor desene.
(*Armgard birkaç çocukla beraber sahneye girer ve geçidin girişine yerleşir.*)

STÜSSI

Yurdun büyük bir felaket yaşadığına işaret bu,
Doğaya aykırı ağır suçlar işlendiğine delalet.

TELL

Bu suçlar her gün karşımıza çıkıyor artık,
Varlığını bildiren mucizevi işaretlere ihtiyaç duymuyor.

STÜSSI

Evet, tarlasını huzur içinde ekene ve çoluğu
Çocuğuyla evinde sıhhatle oturana ne mutlu!

TELL

İstersen dünyanın en sakin insanı ol,
Kötü komşun varsa huzurun olmaz.
(*Tell huzursuz bir bekleyişle sık sık yolun üst tarafına bakar.*)

STÜSSI

Haydi, sağlıcakla kalın.
Siz burada birini mi bekliyordunuz?

TELL

Evet, öyle.

STÜSSI

Sağlıcakla evinize kavuşun!
Urili miydiniz? Merhametli efendimiz
Valinin bugün oradan gelmesi bekleniyor.

GEZGİN

(*Yaklaşır.*)

Valiyi beklemeyin bugün.

Çok yağmur yağdığından sular kabarmış,
Suyun akışıyla da bütün köprüler yıkılmış.

(*Tell ayağa kalkar.*)

ARMGARD

(*Öne çıkar.*)

Vali gelmiyor demek!

STÜSSI

Ondan bir şey mi isteyecektiniz?

ARMGARD

İsteyecektim elbette!

STÜSSI

O zaman ne diye

Bu dar geçitte yoluna çıkıyorsunuz?

ARMGARD

Burada beni geçiştiremez, dinlemek zorunda kalır.

FRIESSHARDT

(*Geçidin yukarısından aceleyle aşağı iner ve sahneye
bağırır.*)

Çekilin yoldan! Merhametli efendimiz, valimiz

Atıyla hemen arkamdan geliyor.

(*Tell çıkar.*)

ARMGARD

(*Heyecanla.*)

Vali geliyor!

(*Çocuklarını önüne katarak sahnenin ön tarafına
gider. Gessler ve Rudolf der Harras yolun üst
tarafında at üzerinde görünürler.*)

STÜSSI

(*Friesshardt'a.*)

Sel köprüleri yıkıp atmışken

Sudan geçmeyi nasıl başardınız?

FRIESSHARDT

Gölle boğuşup gelmişiz dostum,
Alp sularından korkacak değiliz.

STÜSSI

Bu deli fırtınada gemiyle mi geldiniz?

FRIESSHARDT

Öyle yaptık. Hayatta unutmam bunu.

STÜSSI

Durun, anlatın o zaman!

FRIESSHARDT

Bırak şimdi beni, önden gitmem lazım,
Valinin gelişini kaleye haber vermek zorundayım.
(Çıkar.)

STÜSSI

O gemide iyi insanlar olsaydı eğer,
Kim var kim yok hepsi dipteydi şimdi,
Kimisine ne su ne ateş işliyor işte.
(Etrafa bakınır.)

Konuştuğum avcı nereye gitti bu arada?

(Çıkar.)

(Gessler ve Rudolf der Harras at üstünde girer.)

GESSLER

Ne derseniz deyin, ben imparatora hizmet ediyorum
Ve onun gözüne nasıl gireceğimi düşünmek zorundayım.
O beni buraya halkın gönlünü okşayayım,
Halka yumuşak davranayım diye yollamadı.
Beklediği şey itaat, bu topraklarda köylü mü
Yoksa imparator mu efendi olacak, bunun kavgası veriliyor.

ARMGARD

Tam zamanı! Şimdi konuşayım kendisiyle.

(Çekine çekine yaklaşır.)

GESSLER

Altdorf'taki şapkayı muziplik olsun diye
Veya halkın kalbini yoklamak için
Astırmadım, bunları çoktandır biliyorum.

Astırdım, çünkü o dik tuttukları boyunlarını
Benim karşımda eğmeyi öğrensinler istedim.
Bu rahatsızlık verici şeyi tam yol üstüne,
Önünden geçmek zorunda oldukları bir yere
Diktirdim ki, gözlerine muhakkak çarpsın da
Unuttukları efendileri akıllarından çıkmasın.

RUDOLF DER HARRAS

Halkın da bazı hakları var ama.

GESSLER

Şimdi onları hesap etme zamanı değil!
Etkisi ileride görülecek şeyler oluşum halinde,
İmparatorluk gelişecek, babanın muhteşem
Zaferlerle başlattığını, oğlu sonuçlandıracak.
Bu küçük halk yolumuz üzerinde bir taş.
Öyle veya böyle boyun eğdirilmesi şart.

*(Yollarına devam etmek isterler. Kadın, valinin
önüne atlayarak diz çöker.)*

ARMGARD

Merhamet valim! Acıyın, merhamet edin!

GESSLER

Yolun ortasında ne diye önüme atlıyorsunuz!
Çekil!

ARMGARD

Kocam hapiste efendim,
Zavallı yetimler ekmek diye ağlıyor.
Yaşadığımız büyük sefaleti duyun,
Merhamet edin kudretli beyim.

RUDOLF DER HARRAS

Kimsiniz siz? Kocanız kim oluyor?

ARMGARD

Kendisi uçurum kenarındaki yollarda,
Keçilerin bile çıkmaktan çekindiği
Sarp kaya duvarlardan bedava diye ot biçen,
Riggisberg'ten bir garip ot biçicisi saygıdeğer beyim...

RUDOLF DER HARRAS

(*Valiye.*)

Tanrım, ne hazin, ne perişan bir hayat!
Sizden rica ediyorum, suçu ağır da olsa
Serbest bırakın bu zavallı adamı,
Yaptığı işin cezası yeter de artar ona.

(*Kadına.*)

Size adaletli davranılması lazım,
Ama talebinizi kalede iletin, burası yeri değil.

ARMGARD

Yok, yok, vali adamımı geri verene dek
Şuradan şuraya gitmem!
Altı ay geçti, hâlâ kulede yatıyor,
Boşu boşuna hâkim kararını bekliyor.

GESSLER

Kadın, zorla mı yaptıracaksın işini, çekil bakalım.

ARMGARD

Adalet istiyorum vali! İmparatorun
Ve Tanrı'nın yurdunda hâkim sensin.
Görevini yap! Gökteki yargıçtan
Beklediğin adaleti bize de göster.

GESSLER

Çekin, alın bu küstah kadını, gözüm görmesin.

ARMGARD

(*Atın dizginlerine yapışır.*)

Hayır, hayır, kaybedecek neyim kaldı.
Hakkımı verene dek hiçbir yere gidemezsin
Vali, ister alnını buruştur, ister gözlerini devir,
Mutsuzluğumuz o kadar büyük ki artık
Senin hiddetini de gözümüz görmüyor.

GESSLER

Kadın, yolu aç,
Yoksa atım seni ezip geçecek.

ARMGARD

Geçsin üzerimden. Haydi, bırak!

(Çocuklarını çekip sürükleyerek onlarla beraber kendisini de yere, yolun üstüne atar.)

Çocuklarımla oturuyorum işte,

İsterse atının toynakları

Çiğnesin bu zavallı yetimleri,

Daha beterini yaptın zaten.

RUDOLF DER HARRAS

Kadın çıldırdın mı?

ARMGARD

(Daha da hararetli devam eder.)

Epeydir imparatorun toprağını insafsızca

Ayaklarının altında çiğniyorsun sen!

Ah, kadını ben, ona şükret!

Erkek olsaydım burada toz içinde yatmaz,

Başka şeyler yapmasını bilirdim.

(Önceki müzik tekrar, bu kez daha kısık sesle yolun üst tarafından duyulur.)

GESSLER

Kölelerim, askerlerim nerede benim?

Bu kadın buradan alınsın, yoksa kendimi kaybedip

Sonradan pişman olacağım şeyler yapacağım.

RUDOLF DER HARRAS

Askerler geçemiyor efendim,

Düğün alayı dar geçidi tıkamış.

GESSLER

Yönetici olarak bu halka karşı hâlâ fazlasıyla

Yumuşak davranıyorum; dilleri hâlâ serbest,

Henüz gerektiği gibi terbiye olmamışlar

Ama değişecek bunlar, yemin ediyorum,

Ben bu katı fikirleri kıracağım,

Özgürlüğün o gözüpek ruhunu bükmek amacım,

Bu topraklarda yeni bir yasa ilan etmek istiyorum,

İstiyorum ki...

(Bir ok bedenine saplanarak sırtından çıkar, Gessler elini kalbine götürerek yana kayar. Dermansız bir sesle.)

Tanrım beni affet!

RUDOLF DER HARRAS

Vali bey, Tanrım bu ne? Nereden geldi bu?

ARMGARD

(Yerinden sıçrayarak.)

Öldü! Öldü! Gözü kapandı, düşüyor! Vuruldu!

Ok tam kalbinin ortasından vurdu onu!

RUDOLF DER HARRAS

(Atından atlar.)

Ne feci bir son Tanrım,

Tanrı'nın merhametine sığınan bayım,

Ölmek üzeresiniz!

GESSLER

Tell'in oku bu.

(Atından aşağıya önce Rudolf der Harras'ın kollarına iner, ardından da taş sıraya uzatılır.)

TELL

(Yukarıda, kayalıkların üzerinde görünür.)

Avcını sen de tanıyorsun, merak etmene gerek yok!

Kulübeler özgür, masumiyet emniyette,

Yurda zarar veremeyeceksin artık.

(Tepede kaybolur. Ahali koşarak sahneye girer.)

STÜSSI

(En önde.)

Neler oluyor? Ne oldu burada?

ARMGARD

Vali okla vuruldu.

AHALİ

(Sahneye doluşurken.)

Kim vurdu?

(*Düğün alayının en önündekiler sahneye çıkarken,
en arkadakiler hâlâ tepededir; müzik devam eder.*)

RUDOLF DER HARRAS

Kan kaybından ölüyor.

Haydi, yardım edin! Katilin peşinden gidin!

Şaşkın adam, sonun böyle geliyor işte,

Uyarılarımı hiç dinlemek istemedin, hiç!

STÜSSI

Tanrım! Solgun, cansız yatıyor orada!

KALABALIK

Kim yaptı bunu?

RUDOLF DER HARRAS

Bu halk çıldırmış mı,

Ölünün arkasından müzik çalıyor? Susturun şunları.

(*Müzik aniden kesilir, gelen insan sayısı giderek
artar.*)

Vali bey, yapabiliyorsanız konuşun.

Benimle paylaşacağınız hiçbir şey yok mu?

(*Gessler eliyle, hemen anlaşılmadığı için şiddetle
tekrarladığı bir jest yapar.*)

Nereye gitmem gerek?

Küssnacht'a mı? Anlamıyorum sizi. Sabırsızlanmayın,

Acele etmeyin. Fani şeyleri bırakın,

Şimdi göğe teslim olmayı düşünün.

(*Bütün düğün alayı, can veren adamın etrafında
duyarsız bir şaşkınlıkla toplaşır.*)

STÜSSI

Bakın, nasıl kireç gibi oldu. Ölüm kalbine şimdi,

Tam şimdi giriyor. Gözlerinin ferisi söndü.

ARMGARD

(*Çocuklarından birini havaya kaldırır.*)

Bir zalim nasıl gider görün çocuklar!

RUDOLF DER HARRAS

Çıldırdınız mı kadınlar, bu korkunç olaydan

Keyif alacak kadar duygusuz musunuz?
Yardım edin, el uzatın. Bu acı veren oku
Göğsünden çıkarmaya yardım eden yok mu?

KADINLAR

(*Geri çekilirler.*)

Tanrı'nın vurduğu adama dokunmayız biz!

RUDOLF DER HARRAS

Lanet olsun, beter olun hepiniz!

(*Kılıcını çeker.*)

STÜSSI

(*Koluna yapışır.*)

İyi düşünün efendim!

Sizin saltanatınız bitti.

Ülkenin despotu öldü.

Artık şiddete tahammül etmeyiz.

Özgür insanlarız biz.

HERKES

(*Yüksek sesle.*)

Ülke özgür.

RUDOLF DER HARRAS

İşler oraya mı geldi?

Korku ve itaat bu kadar çabuk mu sona eriyor?

(*Sahneye giren silahlı askerler.*)

Burada yaşanmış bu korkunç cinayeti

Görüyorsunuz, yapacak bir şey yok.

Katilin peşine düşmek de faydasız.

Başka sorunlarımız var,

Küssnacht'a gidelim de imparatoru eğlencesinden

edelim!

Zira şu anda bütün düzen, bütün görev bağları

Çözülmüş durumda, kimsenin sadakatine güvenilemez.

(*O silahlı askerlerle beraber çıkarken, sahneye*

Merhametli Kardeşler'den altı kişi girer.)

ARMGARD

Yer açın biraz! Açılın! Merhametli Kardeşler geliyor.

STÜSSI

Kurban yerde yatıyor ya, kargalar üşüşüyor.

MERHAMETLİ KARDEŞLER

*(Ölüniün etrafında yarım çember oluşturup pes
tondan şarkı söylerler.)*

Ölüm insana çabucak saldırır,

Kimse mühlet veremez ona,

Yol ortasında yere serer seni,

Capcanlı hayattan koparır,

Gitmeye hazır ol veya olma,

Yargıç'ın önüne çıkarır!

(Son dizeler tekrarlanırken perde iner.)

V. Perde

1. Sahne

Altdorf'ta bir meydan.

Fonda, sağda hâlâ I. perdenin 3. sahnesindeki gibi duran yapı iskeleleriyle Uri Kalesinin hisarı; solda hepsinin üzerinde işaret ateşleri yanan çok sayıda dağdan oluşan bir manzara. Gün az önce doğmuş, farklı mesafelerden çan sesleri duyuluyor. Ruodi, Kuoni, Werni, Taş Ustası ve kadın, erkek ve çocuklardan oluşan bir kalabalık.

RUODI

Dağlardaki işaret ateşlerini görüyor musunuz?

TAŞ USTASI

Ormanın ötesinden gelen çan seslerini duyuyor musunuz?

RUODI

Düşman defedildi.

TAŞ USTASI

Kaleler zapt edildi.

RUODI

Ya biz Uri Kantonundakiler kendi toprağımızda
Zalimlerin sarayına müsamaha mı göstereceğiz?
Özgürlük ilanında sonuncu mu olacağız?

TAŞ USTASI

Bize buyurmak isteyen boyunduruk yerinde mi kalacak?
Kalkın, yıkın şunu!

KALABALIK

Yıkın! Yıkın! Yıkın!

RUODI

Uri habercisi nerede?

URI HABERCİSİ

Burada. Ne yapayım?

RUODI

Kuleye tırmanın, üfleyin kornonuza ki

Sesi uzak dağlara dek yankılansın,

Dik kayalardaki her yankı

Uyandırсын dağın adamlarını,

Hızla toplanmaya çağırsın.

(*Uri habercisi çıkar. Walter Fürst girer.*)

WALTER FÜRST

Durun dostlar! Durun!

Henüz Unterwalden ve Schwyz'de

Neler olduğunu öğrenmiş değiliz.

Habercilerimiz gelsin önce,

Bir bekleyelim.

RUODI

Neyi bekleyelim? Despot ölmüş,

Özgürlüğün günü doğmuş; neyi bekleyelim?

TAŞ USTASI

Etrafımızdaki bütün dağlarda parlayan

Bu alev almış haberciler yeterli değil mi?

RUODI

Gelin hepiniz, gelin, el atın erkekler, kadınlar!

İskeleleri kırın! Kubbeleri parçalayın! Duvarları

Yerle bir edin! Taş üstünde tek bir taş kalmasın.

TAŞ USTASI

Kalfalar gelin! Bunu biz inşa ettik,

Yıkmasını da biz biliriz.

HERKES

Haydi yıkın şunu!

(*İnşaata dört bir tarafından yüklenirler.*)

WALTER FÜRST

Başladı. Artık tutamıyorum.

(*Melchthal ve Baumgarten gelir.*)

MELCHTHAL

Ne? Sarnen Şatosu kül olmuş,

Rossberg teslim olmuş, bu kale hâlâ duruyor mu?

WALTER FÜRST

Geldiniz mi Melchthal? Bize özgürlüğü getirdiniz mi?

Söyleyin! Bütün kantonlar düşmandan temizlendi mi?

MELCHTHAL

(*Fürst'le kucaklaşır.*)

Topraklarımız tertemiz. Sevinebilirsiniz ihtiyar!

Konuştığımız şu anda İsviçre toprağında

Tek bir despot kalmadı artık.

WALTER FÜRST

Anlatın çabuk, kaleleri nasıl ele geçirdiniz?

MELCHTHAL

Sarnen Şatosu'nu gözüpek, mert, cesur bir saldırıyla

Ele geçiren Rudenz oldu, Rossberg'e de

Bir önceki gece ben tırmanmıştım.

Sonra ne oldu anlatayım ama:

Kaleyi düşmandan temizlemiş, o sevinçle ateşi yakmıştık,

Alevler çatırdayarak gökyüzüne yükseliyordu ki,

Gessler'in oğlu Diethelm koşarak çıkageldi

Ve Bruneckli kadın yanarak ölüyor, dedi.

WALTER FÜRST

Merhamet et tanrım!

(*İskelenin kirişlerinin yıkıldığı duyulur.*)

MELCHTHAL

Kadın valinin emriyle

Buraya kapatılmış gizlice.

Rudenz yerinden yıldırım gibi fırladı,

Zira o duman içerisinde,

Sağlam direk ve kirişlerin çatırdamaları arasında

Çoktan duymuştuk o talihsizin feryadını da.

WALTER FÜRST

Kurtarıldı mı peki?

MELCHTHAL

Çabuk ve kararlı davranmak gerekiyordu!

Sadece bizim soylumuz olsaydı

Canımızı daha çok severdik, o kesin,

Ama kendisi ant kardeşimizdi ve

Berta da halka saygı gösterirdi.

Bu nedenle gönül rahatlığıyla

Yaşamımızı tehlikeye atıp yangının içine daldık.

WALTER FÜRST

Kurtardınız öyleyse?

MELCHTHAL

Kurtuldu, kurtuldu. Rudenz ve ben

Birlikte onu alevlerden çıkardık,

Arkamızdan da çatı kirişi gümbürtüyle çöktü.

Kurtarıldıktan sonra kendine gelip de

Gözlerini gökyüzünün ışığına açınca,

O anda baron başını kalbimin üzerine koydu

Ve tam o anda sessizce,

Ateşin kuru içerisinde sertleşmiş

Ve kaderin tüm sınavları karşısında ayakta kalacak

Bir birlik sözü verildi...

WALTER FÜRST

Landenberger nerede?

MELCHTHAL

Brünig'in ötesinde.

Babamın gözlerini kör eden adamın gözlerinin

Hâlâ ışığını koruması kararı bana ait değildi.

Düştüm peşine, kaçarken yakaladım

Ve babamın ayaklarının önüne attım bunu.

Başına kılıç çoktan vurulurdu da,

Kör ihtiyarın yufka yüreği sayesinde

Yalvarıp yakardığı hayatı bağışlandı.

Bir daha asla geri dönüp savaşmayacağına yemin etti,
Sözünü de tutacaktır, zira bileğimizin gücünü gördü.

WALTER FÜRST

Bu temiz zaferi kanla lekelemediğiniz
Çok iyi olmuş!

ÇOCUKLAR

*(Ellerinde iskeleden kalma tahtalar, sahnede
koşuştururlar.)*

Özgürlük! Özgürlük!

(Uri kornosu güçlü bir şekilde çalınır.)

WALTER FÜRST

Bayram günü sanki! Çocuklar bu günü
İhtiyarlıklarında bile hatırlayacak.

*(Genç kızlar şapkayı bir sırık üstünde asılı halde
taşıyarak getirir, halk bütün sahneyi doldurur.)*

RUODI

Önünde eğilmek zorunda kaldığımız şapka da geldi.

BAUMGARTEN

Bunu ne yapacağımızı söyleyin bize.

WALTER FÜRST

Tanrım!

Benim torunum bu şapkanın altında durmuştu.

BİRÇOK SES

Despotun iktidarının simgesini parçalayın!

Ateşe atın, yansın!

WALTER FÜRST

Hayır, hatıra olarak saklansın!

Madem eskiden despotluğa alet olmak zorunda kaldı,
Bundan böyle sonsuza dek özgürlüğün işareti olsun!

*(Erkek, kadın ve çocuk çok sayıda yurttaş bir
tabloyu andırır biçimde toplanır, yıkık iskelenin
kirişleri üzerinde kimi ayakta kimi de oturarak,
büyük bir yarım çember oluşturacak şekilde
dizilirler.)*

MELCHTHAL

Artık hepimiz bir tiranlığın yıkıntıları üzerinde
Sevinçle duruyoruz, Rütli'de ettiğimiz yemini
En parlak şekilde gerçekleştirdik ant kardeşleri.

WALTER FÜRST

İşimiz bitmedi, yeni başladı.
Şimdi bize güçlü bir uyum ve cesaret gerek,
Çünkü bilin ki kral çok geçmeden
Valisinin öldürülmesinin intikamını almaya
Ve sürgün edilenleri zorla geri getirmeye çalışacaktır.

MELCHTHAL

Ordusunun tüm gücüyle gelsin isterse,
Düşman içeriden kovuldu nasılsa,
Şimdi de dışarıdaki düşmanla karşılaşırız.

RUODI

Yurdumuza girebileceği geçit sayısı az,
Gerekirse hepsini bedenlerimizle kapatırız.

BAUMGARTEN

Ebedi bir bağla birleşmişiz biz,
Onun orduları korkutamaz bizi!
(*Rösselmann ve Stauffacher gelir.*)

RÖSSELMANN

(*Girerken.*)
Bunlar hep Tanrı'nın korkunç işleri.

YURTTAŞLAR

Ne olmuş?

RÖSSELMANN

Hangi zamanda yaşıyoruz!

WALTER FÜRST

Ne oldu, söyleyin. Hah, geldiniz mi Bay Werner?
Ne haberler getirdiniz bize?

YURTTAŞLAR

Ne olmuş?

RÖSSELMANN

Anlatayım da şaşırın!

STAUFFACHER

Büyük bir dehşetten kurtulduk.

RÖSSELMANN

İmparator öldürülmüş.

WALTER FÜRST

Aman Tanrım!

(Yurttaşlar heyecanlı konuşmalarla Stauffacher'in etrafına toplanır.)

KALABALIKTAN SESLER

Öldürülmüş! Nasıl? İmparator ha! Şu işe bakın!

İmparator!

MELCHTHAL

Mümkün değil! Nereden geldi bu haber size?

STAUFFACHER

Haber kesin. Katil, Kral Albert'i

Bruck yakınlarında öldürmüştü. Güvenilir bir adam,

Johannes Müller getirdi haberi Schaffhausen'den.

WALTER FÜRST

Bu kadar korkunç bir eyleme kim cüret eder?

STAUFFACHER

Yapan kişi olayı daha da korkunç hale getiriyor.

Katil kardeşinin çocuğu, yani yeğeniymiş,

Svabya dükü Johann işlemiş cinayeti.

MELCHTHAL

Onu akraba katili olmaya sürükleyen neymiş?

STAUFFACHER

İkide bir hatırlatmasına rağmen imparator

Buna hak olarak kalan mirası vermiyormuş,

Hatta sürekli hatırlattığı için payını kısıp

Bir piskoposluğa razı olsun istemiş.

Her neyse, anlaşılan bu delikanlı

Silah arkadaşlarının kötü tavsiyelerine kulak vermiş

Ve Eschenbach, Tegerfelden, Wart ve Palm'ın

Soylu beyleriyle kafa kafaya vererek,

Adalet bulamadığı için intikamını
Kendi eliyle almaya karar vermiş.

WALTER FÜRST

Bu feci olay nasıl gerçekleşmiş? Onu da anlatın.

STAUFFACHER

Kral, yanında prensler Hans, Leopold
Ve soylu beylerden oluşan maiyetiyle birlikte
Stein'dan aşağıya Baden'e, kırdaki sarayına
Yerleşmek üzere Rheinfeld'e doğru at sürüyormuş.
Karşı tarafa ancak taşıtla geçilebilen
Reuss'un kıyısına geldiklerinde
Bu katiller gemiye itişip kakışarak, zorla
İmparatoru maiyetinden ayıracak şekilde binmiş.
Sonrasında kral atıyla sürülmüş bir tarladan
Geçerken, ki tarlanın altında putperest
Dönemden kalma, kadim, büyük bir şehir varmış,
Karşısında soyunun yüceliğinin dayandığı
Eski Habsburg kaleleri kendisine bakarken
Dük Hans, kralın boğazına hançerini saplamış,
Rudolf von Palm mızrağıyla bedenini yarmış,
Ve Eschenbach başını ortadan ikiye ayırmış.
Kral yere düşüp kendi kanına bulanmış,
Yani kendi toprağında, kendi akrabaları canına kıymış.
Olan biteni karşı kıyıdan görmüşler,
Ama arada nehir olduğu için tek yapabildikleri
Çaresiz bir feryat koparmak olmuş;
Yolda fakir bir kadın otururmuş,
İmparator onun kucağında kan kaybından ölmüş.

MELCHTHAL

Doymak bilmeyen, her şeye sahip olmak isteyen
Kendi mezarını kazdı erkenden.

STAUFFACHER

Ülkede müthiş bir korku hâkim şimdi,
Bütün dağların geçitleri kapatılmış,
Her kanton sınırını korumaya almış,
Kadim Zürih bile kapılarını örtmüş

–Ki otuz yıldır açık duruyordu o kapılar,
Korkarak katillerden ve daha çok da intikamcılardan.
Zira şimdi melun sancağıyla silah kuşanmış
Macaristan kraliçesi, acımasız Agnes geliyor,
Narin cinsinin yumuşaklığını hiç taşımayan Agnes
Kral babasının öcünü almak için geliyor
Katillerin tüm soyundan, onların serflerinden,
Çocuklarından, çocuklarının çocuklarından, hatta
Kalelerinin taşlarından bile intikam almaya geliyor.
Yemin etmiş düşmanlarının tüm döllerini
Aşağıya babasının mezarına göndermeye
Ve kanlarıyla mayıs çiyi gibi yıkanmaya.

MELCHTHAL

Katillerin nereye kaçtığını bilen var mı?

STAUFFACHER

Gerçekleştirdikleri eylemin hemen ardından
Beş farklı yoldan uzaklaşmışlar
Ve bir daha görüşmemek üzere ayrılmışlar.
Dük Johann da dağlarda dolanıyor olsa gerek.

WALTER FÜRST

O halde suçlarının meyvesini yiyememişler!
İntikamın meyvesi yenmez!
Kendisi korkunç bir besindir zaten,
Lezzeti cinayettir, doyurulması dehşet.

STAUFFACHER

İşlenen suç katillere bir kazanç sağlamıyor
Fakat kanlı cinayetin bereketli meyvesini
Bizler kirlenmemiş ellerimizle koparıyoruz.
Zira büyük bir korkudan kurtulduk artık,
Özgürlüğün en büyük düşmanı düştü
Ve söylenene göre taht Habsburg hanesinden
Başka bir soya geçecek, anlaşılan o ki
İmparatorluk seçme özgürlüğünü kullanacak.

WALTER FÜRST ve DİĞERLERİ

Duyduğunuz bir şey var mı? Kim seçilir?

STAUFFACHER

Lüksemburg Kontu,

Oyların çoğu şimdiden onu gösteriyor.

WALTER FÜRST

İmparatorluğa sadık kalmamız iyi oldu,

Şimdi adalet gelmesini ümit edebiliriz!

STAUFFACHER

Yeni beyin cesur dostlara ihtiyacı olacak,

Bu bizi Avusturya'nın intikamından koruyacaktır.

(*Yurttaşlar birbiriyle kucaklaşır. Zangoç, bir imparatorluk habercisiyle girer.*)

ZANGOÇ

Ülkenin bütün değerli yöneticileri burada.

RÖSSELMANN ve DİĞERLERİ

Ne oldu Zangoç?

ZANGOÇ

Bir imparatorluk habercisi bu mektubu getirdi.

HERKES

(*Walter Fürst'e.*)

Açın, okuyun.

WALTER FÜRST

(*Okur.*)

“Kraliçe Elsbet Uri, Schwyz ve Unterwalden’in

Mütevazı erkeklerinden af diler, hepsine iyilikler diler.”

BİRÇOK SES

Kraliçe ne istiyor? Onun hükümdarlığı sona erdi.

WALTER FÜRST

(*Okur.*)

“Kraliçe eşinin kanlı vefatı nedeniyle

Yaşadığı büyük acı ve dulluk ıstırapı içerisinde

İsviçre'nin kadim sadakat ve sevgisinin

Hatırasına özellikle değer vermektedir.”

MELCHTHAL

Mutlu zamanında hiç böyle bir şey yapmadı.

RÖSSELMANN

Susun! Dinlememize izin verin!

WALTER FÜRST

(Okur.)

“Bu suçu işleyen kaçaklara karşı
Haklı bir nefret taşıyan sadık bir halktan
Kendileri ihsanlarını esirgemeyecektir.
Bu nedenle Rudolf hanedanından gördükleri
Kadim teveccüh ve sevgiyi düşünerek üç ülkeden²²
Katilleri asla beslememelerini, tersine intikam
Alacak olan kendisine teslim edilmelerine
Sadakatle yardımcı olmalarını beklemektedir.”

(*Yurttaşlardan hoşnutsuzluk sesleri yükselir.*)

KALABALIK

Teveccüh ve sevgiymiş!

STAUFFACHER

Babadan teveccüh gördük, doğru,
Fakat oğuldan yana övünecek neyimiz oldu?
Bizim hürriyet fermanımızı onayladı mı
Kendisinden önceki tüm imparatorlar gibi?
Adil yargılarla hüküm verdi mi,
Baskı altındaki masuma koruma sağladı mı?
Bizim ona korku içerisinde yolladığımız habercilere
Acaba bir kez olsun kulak verdi mi?
Kral bunların tekini bile yapmadı
Ve eğer biz kendi elimizle adaleti cesurca
Sağlamamış olsaydık, bizim ihtiyacımız onun
Umurunda bile olmazdı. Teşekkür ha?
O bu vadilere teşekkür gerektiren bir şey ekmedi.
Yüksek bir makamda oturdu,
Halklarına babalık edebilirdi
Ama o sadece kendinden üreyenleri koruyup gözetti.
Şimdi de buyursun arkasından onlar ağlasın!

22 Schwyz, Uri ve Unterwalden. (ç.n.)

WALTER FÜRST

Onun ölümüne sevinmek istemeyiz,
Doğuracağı kötülükleri de şimdiden düşünmeyiz,
Bunlar bizden uzak olsun! Ne var ki bize bir iyiliği
Dokunmamış kralın ölümünün intikamını almak
Ve bizi hiç üzmemiş kişilerin peşine düşmek
Bize yakışmaz ve bize göre de değildir;
Sevgi özgürce, fedakârlıkla verilir,
Ölüm artık zorunlu vazifeleri boşa çıkarmıştır,
Ona ödeyecek başka bir borcumuz da kalmamıştır.

MELCHTHAL

Olur ya, kraliçe odasında ağlar da,
Şiddetli acısını göklere şikâyet ederse,
Burada korkusuz bir halk olduğu görülsün,
Aynı göklere az önce teşekkürle yakaran.
Gözyaşı toplamak isteyen, sevgi ekmelidir.
(İmparatorluk habercisi çıkar.)

STAUFFACHER

(Halka.)

Tell nerede? Özgürlüğümüzün kurucusu olup da
Yanımızda olmamak olur mu? En büyük işi o yaptı,
En zor şeye tahammül etti.
Gelin hepiniz, haydi gelin, hep beraber evine gidelim,
Hepimizin kurtarıcısına alkışlarla teşekkür edelim.
(Herkes çıkar.)

2. Sahne

*Tell'in evinin girişi. Ocakta ateş yanıyor. Açık kapılardan
dışarı görünüyor. Hedwig, Walter ve Wilhelm.*

HEDWIG

Babanız bugün geliyor. Çocuklar, çocuklarım!
Babanız yaşıyor, özgür, hepimiz özgürüz!
Ülkemizi babanız kurtardı.

WALTER

Ben de yanındaydım anne!
Benim adımı da söylemeleri lazım.
Babamın oku az daha canımı alıyordu
Ama ben hiç titremedim bile.

HEDWIG

(Sarılır.)

Evet, seni bana tekrar bağışladılar!
Ben seni iki kere doğurdum!
Analık acısını iki kez çektim!
Ama geçti, artık ikinize de sahibim, ikinize de!
Üstüne bir de sevgili babanız dönüyor bugün!
(Evin girişinde bir keşiş belirir.)

WILHELM

Bak anne, bak, dindar bir keşiş duruyor orada,
Bağış için yalvarmaya gelmiş, kesin.

HEDWIG

İçeri alın da, adamın içini serinletelim,
Neşeli bir eve geldiğinin farkına varsın.
(İçeri gider ve kısa süre sonra elinde bir kadehle döner.)

WILHELM

(Keşişe.)

Gelin, iyi adam. Annem içi serinlesin diyor.

WALTER

Gelin, dinlenin, güç kazanın, öyle gidersiniz.

KEŞİŞ

(Etrafa ürkek, bitkin mimiklerle bakar.)

Neredeyim ben? Söyleyin, hangi ülkedeyim?

WALTER

Yolunuzu bilmeyecek kadar mı şaşırdınız?
Schächental'dan girilerek gelinen
Bürglen'desiniz bayım, Uri topraklarında.

KEŞİŞ

(Geri gelen Hedwig'e.)

Yalnız mısınız? Beyiniz evde yok mu?

HEDWIG

Birazdan gelmesini bekliyoruz, ama size ne bundan?
Siz bu eve pek iyilik getirecek birine benzemiyorsunuz.
Her kimseniz, zordasınız yalnız, o belli!
(*Kupayı verir.*)

KEŞİŞ

Yanıp tutuşan kalbim serinlemeye ne kadar hasretse de
Tek bir yudum dahi içemem, siz bana söz verene dek...

HEDWIG

Elbiseme dokunmayın, fazla da yaklaşmayın,
Bana bir şey söylerken biraz uzakta durun.

KEŞİŞ

Misafirperverce alevlenen bu ateşin yanında,
Çocuklarınızın okşadığım bu kıymetli
Başlarının yanında...
(*Oğlanları tutar.*)

HEDWIG

Hey efendi, neyin peşindesin?
Çekil çocuklarımla yanından! Keşiş değilsin sen!
Bu elbiselerde huzur olur,
Senin hareketlerinizde ne huzur var, ne barış.

KEŞİŞ

Ben görüp görebileceğiniz en bahtsız insanım.

HEDWIG

Bahtsızlık kalbe kuvvetle dokunur ama
Sizin bakışlarınız benim içimi boğuyor.

WALTER

(*Zıplayarak.*)
Anne, babam geldi!
(*Dışarıya koşar.*)

HEDWIG

Aman Tanrım!
(*Gitmek ister, titrer ve durur.*)

WILHELM

(*O da koşarak.*)

Baba!

WALTER

(*Dışarıdan.*)

Geri döndün işte!

WILHELM

(*Dışarıdan.*)

Baba, canım babacığım!

TELL

(*Dışarıdan.*)

Döndüm, buradayım. Anneniz nerede?

(*İçeri girerler.*)

WALTER

Kapıda duruyor, dışarı çıkamıyor,

Korkudan, sevinçten tir tir titriyor.

TELL

Ah Hedwig, Hedwig! Çocuklarımin annesi!

Tann yardım etti, artık bizi ayrı düşüren despot da kalmadı.

HEDWIG

(*Boynuna sarılarak.*)

Ah Tell! Tell! Ne çok korktum senin için!

(*Keşiş dikkat kesilir.*)

TELL

Unut hepsini şimdi, sadece sevinci yaşa!

Geri döndüm işte! Burası benim kulübem!

Tekrar ailemin yanındayım!

WILHELM

Yayın nerede ama baba?

Göremedim yayını.

TELL

Bir daha da asla görmeyeceksin.

Kutsal yerlerde muhafaza ediliyor,

Bundan sonra hiçbir ava hizmet etmez artık.

HEDWIG

Ah Tell! Tell!

(Bir adım geri çekilir.)

TELL

Neden korktun canım karım?

HEDWIG

Nasıl, nasıl geri döndün bana sen? Bu el...

Tutabilir miyim elini? Bu el, Tanrım!

TELL

(İçten ve mertçe.)

Sizi temsil etti, ülkeyi kurtardı,

Artık özgürce kaldırıp açabilirim göge.

(Keşiş hızlı bir hareket yapınca Tell'in gözüne çarpar.)

Bu kardeş de kim?

HEDWIG

Ah, onu unuttum!

Sen konuş onunla, fazla yaklaşmak ürpertiyor beni.

KEŞİŞ

(Yaklaşır.)

Tell siz misiniz, valiyi öldüren kişi?

TELL

Evet benim, kimseden sakladığım da yok.

KEŞİŞ

Siz Tell'siniz demek! Ah, Tanrı'nın eli,

Beni sizin çatınızın altına dek getirdi.

TELL

(Karşısındakine dikkatle süzerek.)

Siz keşiş değilsiniz! Kimsiniz siz?

KEŞİŞ

Siz size kötülük yapan valiyi vurdunuz,

Ben de bana hakkımı vermeyen bir düşmanı vurdum.

Bana düşman olduğu gibi, sizin de düşmanınızdı.

Ülkeyi ondan kurtarmış oldum.

TELL

(*İrkilir.*)

Siz, ne...

Korkunç! Çocuklar! Çocuklar içeri girin!

Git karıcığım! Git! Git! Maalesef siz...

HEDWIG

Tanrım, kimmiş?

TELL

Hiç sorma, hiç!

Gidin! Gidin! Çocukların duymaması lazım.

Evden çıkın, uzaklara gidin.

Bununla aynı çatı altında oturmaman lazım.

HEDWIG

Eyvah! Gelin!

(*Çocuklarla birlikte gider.*)

TELL

(*Keşişe.*)

Siz Avusturya düküsünüz!

Siz osunuz, evet! İmparatoru,

Kendi dayınızı, efendinizi öldürdünüz.

JOHANNES PARRICIDA

O benim

Mirasımın hırsızıydı.

TELL

Kendi dayınızı, kendi imparatorunuzu vurdunuz!

Ve bu toprak sizi hâlâ taşıyor!

Güneş sizi hâlâ aydınlatıyor ha?

PARRICIDA

Tell, önce beni dinleyin...

TELL

Üzerinden akraba, imparator cinayetinin

Kanı damlarken yere, benim temiz evime

Adım atmaya nasıl cesaret ediyorsun,

Çehreni iyi bir insana göstermeye,

Misafir hakkı istemeye nasıl cüret ediyorsun?

PARRICIDA

Sizden merhamet görmeyi ummuştum,
Siz de düşmanınızdan intikam aldınız.

TELL

Seni uğursuz!
Makam hırsıyla işlenen kanlı bir cinayetle
Bir babanın haklı meşru müdafaasını nasıl
karşılaştırırsın?
Sen çocuklarının aziz başını mı savundun?
Ocağının kutsallığını mı korudun?
En korkunç sonu çocuklarından uzak mı tuttun?
Temiz ellerimi göğе açıyorum,
Sana ve suçuna lanet okuyorum.
Ben senin kirlettiğın kutsal doğanın intikamını aldım.
Hiçbir ortak noktamız yok seninle.
Sen cinayet işledin, ben en kıymetlimi savundum.

PARRICIDA

Siz şimdi beni çaresiz, ümitsiz kapı dışarı ediyorsunuz,
öyle mi?

TELL

Seninle konuşurken tiksintiye kapılıyorum.
Çek git! Korkunç yolunda dolaş, gezin,
Masumiyetin oturduğu bu kulübeyi temiz bırak.

PARRICIDA

(Gitmek üzere döner.)

Bu şekilde yaşayamam ben, yaşamak da istemiyorum!

TELL

Yine de bir acıma hissediyorum... Yüce Tanrım!
Bu kadar genç, böyle asil bir soydan gelen,
Efendim ve imparatorum Rudolf'un torununun
Bir katil olarak aranması, burada benim,
Fakir bir adamın çatısına sığınmış,
Ümitsizlikle kaçak olması...

(Elleriyle yüzünü kapar.)

PARRICIDA

Ah, hâlâ ağlayabiliyorken, benim kaderime de
Acıyın, korkunç kaderime. Ben bir prensim,
Prenstim ben, mutlu olabilirdim,
Arzularımın sabırsızlığını yenseydim.
Haset kalbimi kemirdi, bitirdi. Kuzenim Leopold'un
Gençliğinde saygınlık görüp taç giydiğini,
Toprakla ödüllendirildiğini gördüm,
Onunla aynı yaşta olan benim, bir köle gibi
Reşit olmadığım ilan edildi, tanınmadım...

TELL

Ah talihsiz, ah, dayın seni tanımış oysa,
Toprak ve insan vermeyi reddettiğine göre!
Sen kendin acele, yabani, çılgın eyleminle onun
Bilge kararını korkunç şekilde haklı çıkardın.
Cinayetinin kanlı yardımcıları nerede şimdi?

PARRICIDA

İntikam iblisleri nereye götürdüyse artık,
Meşum olaydan beri görmedim onları.

TELL

Acaba hakkında sürgün hükmü verildiğinden,
Arkadaşlarına da yasak koyulduğundan,
Düşmanına izin verildiğinden haberdar mısınız?

PARRICIDA

Herkesin geçtiği yollardan bu yüzden kaçıyorum,
Kulübelerin kapısını çalmaya cesaret edemiyorum.
Adımlarım geri çevirip tenhalara sürüklüyor beni,
Yaşadığım dehşet dağlarda yolumu şaşırtıyor.
Kendi kendimden ürküp dehşete kapıldığımda
Bir dere bana talihsiz, bedbaht yansımamı gösteriyor.
Ah, keşke acısanız bana, insaniyet gösterseniz.

(*Yere kapaklanır.*)

TELL

(*Önüne geçerek.*)

Ayağa kalkın! Kalkın ayağa!

PARRICIDA

Siz bana yardım eli uzatmadıkça kalkmam.

TELL

Ben size yardım edebilir miyim?

Yardım edilebilir mi bir günahkâra?

Kalkın, suçunuz iğrenç olsa da insansınız sonuçta.

Ben de insanım,

Tell'in yanından tesellisiz ayrılmamalı hiç kimse.

Elimden geleni yapacağım.

PARRICIDA

(*Ayağa fırlayıp Tell'in elini heyecanla kavrayarak.*)

Ah Tell!

Siz ruhumu ümitsizlikten kurtarıyorsunuz.

TELL

Bırakın elimi, gitmek zorundasınız.

Burada fark edilmeden kalamazsınız,

Bulunursanız da güvenle korunamazsınız.

Nereye gideceksiniz? Nerede rahat etme ümidiniz var?

PARRICIDA

Bir bilsem, ah! Bir bilsem!

TELL

Tanrı'nın kalbimde uyandırdığını dinleyin o halde;

Şimdi İtalya'ya, Aziz Peter şehrine gitmelisiniz,

Orada Papa'nın ayaklarına kapanın,

Suçunuzu itiraf edip günah çıkarın,

Ruhunuzu rahatlatın.

PARRICIDA

Öç almak isteyenlere teslim etmez mi beni?

TELL

Size ne yaparsa Tanrı'dan bilin artık.

PARRICIDA

Bilmediğim ülkeye nasıl giderim?

Yolu bilmem, bilmediğim gibi,

Adımlarımı gezginlere uydurmaya da cesaret edemem.

TELL

Ben size yolu anlatacağım, iyi belleyin!
Dağdan aşağı kudurmuş akan Reuss Nehrinin
Aksi yönünde yukarı çıkıyorsunuz...

PARRICIDA

(*Korkuyla.*)

Reuss'u mu göreceğim?
Ben suçumu işlerken, yanda akıyordu o.

TELL

Yol uçurumun kıyısından gidiyor,
Gezginlere çığda kalanları hatırlatan
Çok sert kavşaklara sahip.

PARRICIDA

Ruhumdaki vahşi işkencesini dindirecekse
Doğanın dehşeti korkutmaz beni.

TELL

Her kavşağın önünde yere çökün ve cezasını çekin
İçten pişmanlık gözyaşlarıyla suçunuzun...
Bu dehşet yolundan başarıyla geçtiyseniz,
Dağ üzerinize, buz tutmuş dağ sırtının yukarısından
Aşağıya rüzgârlarını göndermemişse,
Tozlu bir köprüye varmış olacaksınız.
Buraya kadar suçunuzun ağırlığına teslim

olmamışsanız,

Şansınıza suçunuzu geride bırakmış durumdaysanız,
Karşınıza karanlık bir kayalık geçit çıkacaktır,
Aydınlandığı gün görülmemiştir. Oradan geçin,
Sizi güneşli bir mutluluk vadisine çıkaracaktır.
Ne var ki buradan geçerken acele etmelisiniz,
Rahat ettiğiniz yerlerde hiç oyalanmamanız gerekir.

PARRICIDA

Ah Rudolf! Rudolf! Kral dedem!
Torunun senin topraklarını böyle terk ediyor!

TELL

Sürekli tırmanmaya devam ettiğinizde,
Kendini göğün kaynaklarından dolduran kadim
göleriyle

Gotthard'ın en yüksek yerlerine geleceksiniz.
Orada artık Alman toprağına veda ediyorsunuz
Ve coşkun akan başka bir nehir sizi aşağıya,
İtalya'ya götürüyor, sizi vaat edilen...

*(Kuhreihen melodisini çalan çok sayıda
Alp kornosu duyulur.)*

Sesler geliyor. Haydi gidin!

HEDWIG

(Telaşla girer.)

Neredesin Tell?

Babam geliyor! Bütün ant kardeşleri
Sevinçle yola düşmüş, buraya geliyorlar.

PARRICIDA

(Yüzünü örter.)

Ne yazık!

Bu mutlu insanların yanında oyalanamam artık.

TELL

Git canım karım, haydi. Bu adamın susuzluğunu gider,
Ona zengin bir yolluk hazırla, yolu uzun çünkü,
Başka ev de bulamaz.
Acele et! Yaklaşıyorlar.

HEDWIG

Kimmiş?

TELL

Hiç sorma!

Giderken de gözlerini başka yöne çevir ki
Hangi yoldan gittiğini görmesinler.

*(Parricida ani bir hareketle Tell'e yönelir, fakat Tell
eliyle reddedince gider. İkisi ayrı yönlerde doğru
giderken sahne değişir.)*

3. Sahne

Tell'in evinin önündeki bütün vadi, etrafını saran tepelerle beraber, büyük bir grup halinde yurttaşlarla doludur.

Başkaları da Schächen'a giden yüksek bir patikadan çıkarak gelmektedir. Walter Fürst ve iki oğlu, Melchthal ve Stauffacher önden gelir, diğerleri arkada itişerek onları takip eder; dışarı çıkan Tell sevinç nidalarıyla karşılanır.

HERKES

Yaşasın Tell! Çok yaşa koruyucumuz!

Kurtarıcımız çok yaşa!

(Ödekiler Tell'in etrafında toplanıp ona sarılırken, Hedwig'e sarılan Rudenz ve Berta da göze çarpar. Dağ müziği bu sözsüz sahneye eşlik eder. Müzik sona erdiğinde Berta halkın ortasına gelir.)

BERTA

Yurttaşlar! Ant kardeşleri!

Özgürlük ülkesinde güven bulan

İlk şanslı kişi olarak beni de birliğinize alın.

Hakkımı sizlerin kahraman ellerinize teslim ediyorum,

Vatandaşınız olarak beni de korumak ister misiniz?

YURTTAŞLAR

Kanımız ve canımız pahasına!

BERTA

Pekâlâ!

Ben özgür İsviçreli kadın, bu delikanlıya,

Bu özgür erkeğe sunuyorum haklarımı!

RUDENZ

Ben de tüm toprak kölelerimin artık özgür olduğunu ilan ediyorum!

(Müzik tekrar yükselirken perde iner.)